Worldwide Travel, Inc.
Call for special fares
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬੇ
734-525-7304 ਜਾਂ 800-504-3044
ਵਾਜਬ ਰੇਟ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

APPROVED MORTGAGE
THE LENDER YOU CAN TRUST
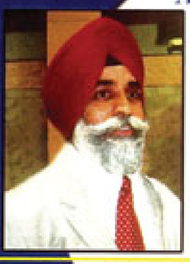
C.S. Ahluwalia
Mortgage Consultant
916.747.5801 cell
317.423.7000 fax
317.634.4391 office
cgate007@yahoo.com

1740 Lafayette Rd Indianapolis, IN 46222
Headquarters: 107 N. State Rd 135 Ste. 301 Greenwood, IN 46142
www.approvedonline.com

APNACOM
CONNECT GLOBALLY
(A joint venture with Apna Punjab)

CALL INDIA
100USD ਡਾਲਰ 'ਚ 111 ਘੰਟੇ
(6660 ਮਿੰਟ) (LANDLINE & CELL)
ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ 1/2 ਸੈਂਟ ਪਰ ਮਿਨਟ
No Expiration! No Hidden Charges! No Connection Fees! No Monthly fee!
Call: 718 926 6177, 646 443 7979
(DEALERS WANTED)
Email: apnacomdial@gmail.com
112-22 Suite # 3rd Floor, 101 Ave. S.Richmond Hill, New York-11419

Eleventh Year in Publication
ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ
Price 50¢
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com
ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 11, Issue 8, February 20, 2010 | 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 | Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗੱਲਬਾਤ 'ਤੇ ਪੂਣੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ

ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ 25 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਸਿੱਟੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘੱਟ ਸੀ, ਪਰ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੂਣੇ 'ਚ ਓਸ਼ੋ ਆਸ਼ਰਮ ਨੇੜੇ ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ 'ਚ ਹੋਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਨੇ ਰਹਿੰਦੀ ਖੂੰਹਦੀ ਆਸ ਵੀ ਮੱਧਮ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ 28 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਤੇ ਪੈਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਵੀ ਮੰਡਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਮਾਕੇ 'ਚ 9 ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ 57 ਵਿਅਕਤੀ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ 'ਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਦੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੱਕ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪੂਣੇ ਵਿਚ ਬੇਕਰੀ 'ਚ ਹੋਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ 26 ਨਵੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਹੋਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਰੁਕਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਰੀਬ ਦੋ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਗੱਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਤਰੀਕ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪੂਣੇ ਵਿਚ ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਹੋਈ ਸੀ। ਵੈਸੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੋਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਰਦਾਤ ਹੋਣ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਇਸ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਪਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਹੀ ਯਤਨ ਹੈ।

ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਸਬੰਧੀ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸੂਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਲਸ਼ਕਰੇ-ਤੋਇਬਾ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਚੱਲਣ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਕੇਂਦਰ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਰੌਂ 'ਚ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਖਿਚੋਤਾਣ ਉਭਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਮਾਡਲ ਬਿਲ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਮਾਡਲ ਬਿੱਲ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਖੜੇ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵਾਂ ਰਾਹ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦੇ ਰੌਂਅ 'ਚ ਹੈ।

ਜਲ ਵਸੀਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਬਿੱਲ ਉਪਰ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸਮਵਰਤੀ ਯਾਨਿ ਸਾਂਝੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਤਾਕਤ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਪਾਣੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ। ਰਾਜ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੁਣ ਇਹ ਪਾਣੀ ਵਰਤਣਗੇ।' ਇਕ ਵਾਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ 60 ਫੀਸਦੀ ਫੈਸਲੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਆ ਜਾਣਗੇ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 10 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਦੇ ਸੰਕੇਤ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਜਲੰਧਰ: ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹੋ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਗਠਜੋੜ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ ਖਿਸਕਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਥਾਪਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧਿਰ ਨਾਲ ਅਟੀ-ਸਟੀ ਲਾਉਣ ਵਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਂਜ ਭਾਵੇਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਅਬਾਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮੇਤ ਕਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਰੁਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹਾਂ ਖਿਸਕਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਮਿਲੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਇਹੋ ਆਖਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 10 'ਤੇ)

Wraich Transport LLS
North American Truck Stop
14320 Slover Ave., Fontana, CA 92337

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ (ਟੀਮ ਅਤੇ ਸੋਲੋ)
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਮਿਡਵੈਸਟ ਜਾਂ ਨੌਰਥ ਈਸਟ ਦੇ ਰੂਟ ਹਨ
*We have trailer engine for carrier and thermo king
*North american truck stop offer all kind of truck repair @ economy price.
*We have special deal on oil change $189 +
ਤੁਰਤ ਕਾਲ ਕਰੋ: 800-746-6201, 9093-350-3310

ATTN. HOMEOWNERS !!
Purchase, Refinance, Loan Modification, Conventional, FHA, VA
Full doc / Stated Income, No MI Programs ....
No / Low Closing Cost Option Low Down Payment (3.5% only)
First Time Homebuyers Get $8,000 Tax Credit
*Free Consultation *Free Pre-qualification
*Free Pre-approval *Even Free appraisal
(Reimbursed after the closing)
Call 847-933-9404
We speak English, Hindi, Punjabi, Gujarati & Malyalam
Guardian Financial Mortgage, Inc.
An Illinois Residential Mortgagee Licensee MB0005054

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

2000

2001

2002

2000–2010

ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲ

ਸਹੀ ਸੇਧ-ਸਾਬਤ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਦਮ

ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਲੋਂ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ, ਵਿਗਿਆਪਕਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਤੇ ਨਿੱਘੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਧੰਨਵਾਦ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ-2010

27 ਮਾਰਚ, 2010

ਇੰਡੀਆ ਹਾਊਸ, ਸ਼ਾਮਬਰਗ

1521 W. Schaumburg Rd., Schaumburg, IL 60194, Ph:847-895-5501

ਗਰੈਂਡ ਸਪਾਂਸਰ: ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸੰਨੀ ਧੂੜ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਡਾ. ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਬੌਬ ਸੰਧੂ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸਪਾਂਸਰ: ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ, ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੰਦਰ, ਸੈਮ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਜਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਰਨੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ, ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੱਸਾ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ), ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ, ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਦਲਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਘੋਤੜਾ

ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ: ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ, ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਾਊਥ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਕੈਲਮਜ਼ੂ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਮਿਡਵੈਸਟ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲਮਜ਼ੂ-ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਇੰਡੀਆਨਾ, ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਮਿਲਵਾਕੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 847-359-0746

www.punjabtimesusa.com

2010

2009

2008

2003

2004

2005

2006

2007

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੱਚ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸੱਚ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ 8 ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ 28 ਸਾਲ ਤੋਂ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲੋਭ-ਲਾਲਚਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੁਡਾ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪਵਾਏ ਆਪਣੇ ਮਜਮੂਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਝੂਠ ਬੋਲੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਉਪਰ ਜਿਸ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਦਤ ਨਾ ਤਿਆਗਦਿਆਂ ਹੋਰ ਝੂਠ ਬੋਲੇ ਹਨ। ਹੇਠਾਂ ਅਸੀਂ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝੂਠਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

ਸੰਨ 1998 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਦੇ ਹੱਥ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਸੇਵਾਨਿਯਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟ ਉਤੇ ਰਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰਤ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਆਸਾਮੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ ਮੁੜ 3 ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟ ਤੇ ਰਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰਤ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਹੀ ਜਾਣੇ ਪਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਜਦੋਂ ਅਪਰੈਲ 2008 ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਦਾ ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸੇਵਾ ਦੀ ਅਰਜੀ ਦੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਰਜੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਰਟ ਦੀ ਨਕਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਰਜੀ ਦੇਣਾ ਮੇਰੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਮਜਬੂਰਨ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ। ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਕਸ ਰਾਹੀਂ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਾਰੇ ਅਸੂਲ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡ ਗਏ।

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਵੇਚਦੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਝੂਠ ਨੰਬਰ 1: ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲੀਜ਼ ਉਤੇ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਲੀਜ਼ ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਖਸ ਹੀ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਇਹ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੋਲਮਾਡਲ ਬਣਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ (ਸੈਲਮ ਸਿਟਗੋ) ਸੈਲਮ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ 8246 ਐਂਟੀਓਕ ਰੋਡ ਉਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁਤਰ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦਾ ਲਾਈਸੈਂਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਤਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸੈਲਮ ਟਾਊਨ ਤੋਂ ਫੋਨ 262-843-2313 ਉਤੇ ਕਾਲ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਮੇਜਰ ਝੱਜ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਬਾਰੇ 1994 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਅਤੇ 9 ਵਿਚੋਂ 6 ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਜੂਨ 1993 ਵਿਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਇਕ ਲਾਟ ਰੀਅਲ ਐਸਟੇਟ ਟੈਕਸ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਟੈਕਸ ਸੇਲ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਨੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਟਾਈਟਲ ਸਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਸਮੇਤ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਲਈ ਲਾਟ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਟਾਈਟਲ ਸਰਚ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਐਫਲੈਂਟ (Ms Efflandt) ਨਾਂ ਦੀ ਬੀਬੀ ਵਲੋਂ 3-23-93 ਨੂੰ ਐਡਵਰਸ ਪੋਜੈਸ਼ਨ ਲਈ ਐਫੀਡੇਵਿਟ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। 25 ਜੂਨ 1994 ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰ ਸਿੰਘ (ਸ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਦੇ ਬਹਿਨੋਈ) ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਐਡਵਰਸ ਪੋਜੈਸ਼ਨ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਐਫਲੈਂਟ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਐਡਵਰਸ ਪੋਜੈਸ਼ਨ ਦੇ ਐਫੀਡੇਵਿਟ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ ਵੀ ਸ. ਗੁਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਬੋਰਡ ਨੇ ਐਡਵਰਸ ਪੋਜੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ।

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਝੂਠ ਨੰਬਰ 2: ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਚਿੱਟਾ ਝੂਠ ਇਹ ਬੋਲਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਝੱਜ ਸਾਹਿਬ ਕਮੇਟੀ' ਨੇ ਐਡਵਰਸ ਪੋਜੈਸ਼ਨ ਖਤਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ 21000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। 1994 ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਉਤੇ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਕਾਬਜ਼ ਸੀ। ਸ. ਝੱਜ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਝੱਜ ਸਾਹਿਬ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਸ. ਝੱਜ ਨੇ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠਲੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਡਵਰਸ ਪੋਜੈਸ਼ਨ ਖਤਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਐਫਲੈਂਟ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਝੂਠ ਨੰਬਰ 3: ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਝੱਜ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਜੀ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੀ। ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਝੱਜ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ) ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਚਲੀ ਗਈ ਜਦੋਂਕਿ ਇਹ ਚਿਠੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਫਿਰ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਚਿੱਠੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਤੇ ਕੋਈ ਐਡਵਰਸ ਪੋਜੈਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

31 ਅਕਤੂਬਰ 2003 ਨੂੰ ਐਫਲੈਂਟ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ 3 ਲਾਟਾਂ ਤੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ 2 ਲਾਟਾਂ ਉਤੇ ਐਡਵਰਸ ਪੋਜੈਸ਼ਨ ਦੀ ਬਿਨਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਜਤਾਇਆ। ਜੱਜ ਨੇ 12.27.2004 ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਐਡਵਰਸ ਪੋਜੈਸ਼ਨ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਐਫਲੈਂਟ ਨੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ 1 ਲਾਟ 100 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ। 26 ਸਤੰਬਰ 2005 ਨੂੰ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਨੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲੋਂ 21000 ਡਾਲਰ ਘੱਟ ਮਿਲੇ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ 21000 ਡਾਲਰ ਕਿਉਂ ਘੱਟ ਮਿਲੇ? ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਦੇ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ 'ਕੋਈ' ਕੌਣ ਹੈ? ਅਤੇ ਇਸ 'ਕਿਸੇ' ਨੂੰ ਇਹ ਰਕਮ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ? ਇਹ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸਿਰਫ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਆਫ ਗਰੇਟਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ

Advt.

ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਖੁਲੇਆਮ ਵਕਾਲਤ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ 63ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਉਤੇ ਕੀਤੀ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਵਿਚ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਜਦੋਂ ਹਿੰਦ ਹਕੂਮਤ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਉਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ, ਮਾਰੂ ਬੰਬਾਂ ਅਤੇ ਧਨ-ਦੌਲਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਭੈਅ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਅਣਖ਼-ਗ਼ੈਰਤ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੂਕ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤਾਕਤਾਂ ਅੱਗੇ ਈਨ ਨਾ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।" ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀਆਂ 53 ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲਾ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰੂਸ ਦੀ ਕੇਰੇਮਲਿਨ (ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ), ਭਾਰਤੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਹੋਏ ਇੱਕਠ ਵਿਚ ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਲੜ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੋਵੋ, ਬੋਸਨੀਆ, ਅਲਬਾਨੀਆ, ਯੂਕਰੇਨ, ਕਜ਼ਾਕਿਸਤਾਨ, ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਤੁਰਕਮੇਨਿਸਤਾਨ ਆਦਿ ਮੁਲਕ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਕਤਰਾ ਵਹਾਏ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਅਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂਤਵ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲ ਦੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਡੀ ਇਸ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਾ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਬੀਤੇ 62 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਉਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਉਚਾਰੇ ਸ਼ਬਦ "ਚੂੰਕਾਰ ਅਜਾ ਹਮ ਹੀਲਤੇ ਦਰਗੁਜ਼ਸਤ ਹਲਾਲ ਅਸਤ ਬਰਦਨੁ ਬ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਦਸਤ" ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਨੀਂਹ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਹਿਤ ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਕਤ ਅਪਣੀ ਮੰਜ਼ਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਲੋਂ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸਾਨੂੰ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਗਾਉਣ, ਲਿਖਤੀ ਸਮਗਰੀ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਿੰਦ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਮਹੂਰੀ ਹਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।" ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹਿਣ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਨਾਟੋ ਫ਼ੌਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਜੁਝਾਰੂ ਜਿੱਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਫ਼ੌਜਾਂ ਅਫ਼ਗ਼ਿਨਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਜੁਝਾਰੂ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰਨਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਿਸ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ।"

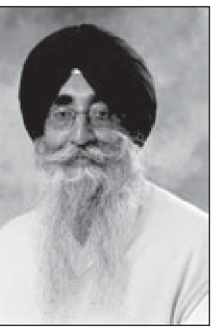

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੁਠਭੇੜ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਾਰਤ, ਪਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਕੱਠ ਵਿਚ 20 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਤੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਹਨ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਵਡਮੁੱਲੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਵਰਗੇ ਗ਼ਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਕੇ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਜਬਰ-ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ, ਕੌਮ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣਾ, ਲਿਬਰਹਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣਾ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ 'ਨੋ ਫ਼ਲਾਈ ਜ਼ੋਨ' ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ ਕਰਨਾ, ਕੌਮੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਤੁਰਤ ਹੱਲ ਲੱਭ ਕੇ ਭਰਾ ਮਾਰੂ ਜੰਗ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੈੱਡਵਰਕਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਤੁਰਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਆਖ਼ਰੀ ਮਤੇ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਮੱਕੜ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਪਣੀਆਂ ਕੌਮੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਇਹ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜੰਮੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਵਲੋਂ ਅਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਉਤੇ ਹੰਢਾਏ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਤੇ ਜੰਮੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਕਿਤਾਬ "ਸਫ਼ਰ-ਇ-ਸ਼ਹਾਦਤ" (1700-2001) ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੂਬੇਦਾਰ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਏ ਗਏ ਜਨਮ ਦਿਨ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਲੋਂ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਬੇਹੱਦ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਘਲੋਟੀ 'ਚ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਧਾਰਮਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਟਿੱਕਰ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ 'ਮੁੜ ਆਵੀਂ ਬਾਬਾ ਤੀਰ ਵਾਲਿਆ' ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਵੀ ਲਾਏ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ (2003) ਵੀ ਵੰਡਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਲੰਘੀ 11 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਚੌਕ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਹੋਰਡਿੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਪੋਸਟਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਲੋਂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਰਡਿੰਗ ਸਥਾਨਕ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਚੌਕ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪੋਸਟਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ।

ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਟਿੱਕਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ: ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਟਿੱਕਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਮੁਕਲ ਮੁਦਗਲ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਪਾਸ ਨਵਨੀਤ ਕਪੂਰ ਨਾਮੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। 15 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਨਾ ਪੁੱਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵਿਰੁਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਹੋਵੇ-ਬਿੱਟੂ

ਫਿਲੌਰ : ਪੰਜਾਬ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਕਰਾਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਜ਼ਿਲਾ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਜਲੰਧਰ ਦਿਹਾਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਫਿਲੌਰ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਤੇ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਮਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਮੋਟਾ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਾਰਵਰਡ 'ਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਫਦ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਹਾਰਡਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਲੀਗਲ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਵਫਦ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਫਦ ਉਥੇ ਵਿਦਿਅਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਿਆ ਹੈ।

ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਲਿਸਟ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਦਿਨ ਭਰ ਚਰਚਾ ਰਹੀ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਬੌਸਟਨ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਵਫਦ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਵਫਦ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਫਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫਸੇ ਇਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਇਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਆਂਢ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬੜੇ ਸੰਗਾਊ ਅਤੇ ਸਾਊ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਮੂਹਰੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਬਾਰੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਪ੍ਰੋ. ਆਰ.ਸੀ. ਸੋਬਤੀ ਅਤੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੀ ਮੁਖੀ ਸੰਗੀਤਾ ਭੱਲਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 'ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਫਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਨ ਲਾਈਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਵੀਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖੁਦ ਆਨਲਾਈਨ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ ਹਨ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿੱਧੂ ਨਿੱਤਰਿਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ: ਭਾਜਪਾ ਸਾਂਸਦ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਡੀ.ਏ.ਵੀ. ਕਾਲਜ ਫਾਰ ਵੂਮੈਨ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਛਾਉਣੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਖਿਡਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮੀ ਅਭਿਨੇਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੋੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਵਾਦ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਐੱਲ. ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਦਾ ਇਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਸਤਾ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਸੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀਆਂ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ 80 ਫੀਸਦੀ ਜਨਤਾ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ, ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਚੰਗੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਤੇ ਵਾਹਗਾ ਬਾਰਡਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਬਾਰਡਰ ਟਰੇਡ ਤੇ ਟਰੈਫਿਕ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਕੰਢੇ ਸੜਕਾਂ ਬਣਨਗੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਤਿੰਨੇਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਘੱਗਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੜੀਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਰਸਤੇ ਵੀ ਮਿਲਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ 8 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵਧ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਵੀ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ, ਰਾਵੀ ਤੇ ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਘੱਗਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਹਿਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਵਿਚਲੀ ਵਿੱਥ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਿਆ, ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਰਸਾਤਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਲੁਜ ਵਿਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਤਾਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ ਵੀ ਫੈਲਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਅਕਸਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਣ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਨਾਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕਿਨਾਰੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੰਚਾਈ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਆਵਾਜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦਬਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਘੱਟ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜੋ ਅਕਸਰ ਹੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਟੁੱਟਣ ਅਤੇ ਰਿਸਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੇ ਹੀ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਕਾਰਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਦੋਹਰਾ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਕ ਤਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਹੋਰ ਬਦਲਵੇਂ ਰਸਤਿਆਂ ਦਾ ਸਾਧਨ ਮਿਲੇਗਾ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 50 ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ। 35 ਤੋਂ ਵਧ ਹਲਕੇ ਸਤਲੁਜ, ਰਾਵੀ ਅਤੇ ਬਿਆਸ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ ਜੋ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਮੁਹਾਲੀ, ਕੁਰਾਲੀ, ਰੋਪੜ, ਮਾਛੀਵਾੜਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ 15 ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਘੱਗਰ ਨਾਲ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹਿਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਇਸ ਬਾਬਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਰਵੇਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਛੇਤੀ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 1200 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵਧ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਰਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਥਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਵਿਪ੍ਹ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਸੰਸਦ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਸੰਸਦ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਇਥੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ 15ਵੀਂ ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਵਿਪ੍ਹਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਸਾਨੂੰ 10 ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਵਿਪ੍ਹਜ਼ ਅਤੇ ਚੀਫ਼ ਵਿਪ੍ਹਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਸ ਭਰ 'ਚ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟੂਰਾਂ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਅਹਿਮ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਜਾਂ ਬਾਇਓ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਉਕਤ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸਰਚ ਸਕਾਲਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਸਕਣ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਏਮਜ਼, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਕਾਲਜਾਂ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹਿਮ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਰਗੇ ਅਹਿਮ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬਹਿਸ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਣ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲਿਆਂ 'ਚ ਯੂਥ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਲਗਾ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯੂਥ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸਾਰੇ ਨਵੋਦਿਆ ਵਿਦਿਆਲਿਆਂ 'ਚ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣ।

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ, ਸਟਾਕਟਨ

***ਨਕਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਛੱਡਣ ਤਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ-ਚਿਦੰਬਰਮ**

-ਥੱਲੇ ਅੱਗ ਬਾਲਣੀ ਬੰਦ ਕਰੋ ਪਾਣੀ ਉਬਲਣਾ ਆਪੇ ਈ ਬੰਦ ਹੋਜੂ।

***ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬੀ.ਟੀ. ਬੈਂਗਣ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ**

-ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਸਕਦੇ ਐ, ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹਵਾ 'ਚ ਸਾਹ ਲੈ ਸਕਦੇ ਐ, ਉਹ ਬੀ.ਟੀ. ਬੈਂਗਣ ਖਾ ਕੇ ਮਰਨ ਤਾਂ ਨ੍ਹੀਂ ਲੱਗੇ!

***ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਮਹਾਨ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ-ਮੱਕੜ**

-ਪਰ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਹਦਾ ਮਾਲਕ ਬੇਈਮਾਨ ਹੈ।

***ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ-ਭੱਠਲ**

-ਪੈਰੀਂ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਰਿਆ।

***ਮੈਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹੱਲ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਾਂਗਾ-ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ**

-ਫੜ੍ਹਾ 'ਤਾ ਲੀਡਰਾਂ ਵਾਲਾ ਲਾਲੀਪਾਪ।

***ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਾਖ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ-ਗਿਲਜੀਆਂ**

-ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ?

***ਨਾ ਭੁਲਿਓ ਤੁਸੀਂ ਵਿਰਸਾ ਆਪਣਾ, ਨਾ ਭੁੱਲਿਓ ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ-ਇਕ ਗੀਤ**

-ਥੋਡੇ ਵਿਰਸੇ 'ਚੋਂ ਪੱਗ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ ਮਾਲਕੋ!

***ਮੈਂ ਇਕ ਚੰਗਾ ਭਾਰਤੀ ਹਾਂ-ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ**

-ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਾਮ ਖਾਨ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਬਣਾ 'ਤਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਏਜੰਟ।

ਜੰਜੂਆ ਵਲੋਂ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ.ਕੇ. ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜਨ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੈਕਟਰ 17 ਦੇ ਪੁਲੀਸ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਕਾਇਦਾ ਰਸੀਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਸ.ਐਸ. ਮੰਡ ਐਸ.ਪੀ. ਵਿਜੀਲੈਂਸ, ਆਰ.ਐਸ. ਬਰਾੜ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਵਿਜੀਲੈਂਸ, ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਐਸ.ਪੀ.ਵਿਜੀਲੈਂਸ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ) ਟੀ.ਆਰ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 154 ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਉਦਯੋਗ ਭਵਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਕ ਵੱਜ ਕੇ 30 ਮਿੰਟ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਥੇ ਆ ਧਮਕੇ। ਉਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ। ਉਸਨੇ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂ.ਟੀ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜੰਜੂਆ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਲੈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲੀਸ 'ਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵੀ.ਕੇ. ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕੇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ ਪਰ ਮੌਕਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਝੂਠਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੋਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੀ.ਆਰ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਵਲੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਗਲਤ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਮਿਸ਼ਰਾ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਮੁਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਸਵੇਰੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਉਲਟ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੱਸੇ ਸਮੇਂ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ 'ਤੇ ਸਨ। ਫੋਨ ਕਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸ਼ਰਾ ਸਵੇਰੇ 7.30 ਵਜੇ ਮੋਤੀ ਨਗਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 12.57 ਵਜੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸੈਕਟਰ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਉਸਦੇ ਫੜਨ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਆਰ ਐਸ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਵਿਚਕਾਰ 9 ਨਵੰਬਰ ਅਤੇ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚਕਾਰ 12 ਕਾਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਰਾ ਨੇ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬੈਂਕ 'ਚੋਂ ਕਢਵਾ ਕੇ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਰਾ ਨੇ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਢਵਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਉਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਛਾਪਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਜੰਜੂਆ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਲਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. 10.50 'ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸੈਕਟਰ 15 'ਚ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਝੂਠੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਦੋਂ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੂੰ 9 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਘੜੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪ ਬਾਥਰੂਮ ਵਿਚ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਤਾਂ ਘਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਛਾਪਾਮਾਰ ਟੀਮ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪੰਜ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿਤੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਗੱਲਬਾਤ 'ਤੇ ਪੂਣੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ

ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਡੇਵਿਡ ਹੈਡਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 2008 ਅਤੇ ਮਾਰਚ 2009 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੂਣੇ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕੋਰੇਗਾਉਂ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸੂਰੀਆ ਵਿੱਲਾ ਵਿਖੇ ਠਹਿਰ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਟੀਮ ਪੂਣੇ ਭੇਜੀ ਹੈ ਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਿਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ 'ਚ ਜੁਟ ਗਏ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ.ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਅਜੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੈਂ ਗੱਲਬਾਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਉਡੀਕਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਤੈਅ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਸੰਬੰਧ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਰਥਪੂਰਨ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੂਣੇ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਵੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਸਬੰਧੀ ਉਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਕਰਨੀ ਹੀ ਇਕ ਵਾਜਬ ਸਿਫਾਰਤੀ ਬਦਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਾਜਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਗੱਲਬਾਤ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ.ਚਿਦੰਬਰਮ ਜਿਥੇ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਇਜਾਜਤ ਦੇਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੰਤਰੀ ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਘੁਸਪੈਠ ਵਧ ਜਾਣ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਕਮੀ ਇਸ ਕਦਮ ਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਚੰਗੇ ਸਿੱਟੇ ਆਉਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਨਹੀਂ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਹੈ। ਸਾਰਥਿਕ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਘੱਟ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਹੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਿਥੇ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਥਿਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਭਾਰਤ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਭੇੜ 'ਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹੋਰ ਮੱਧਮ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਪੂਣੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਟੀਮ ਦਾ ਇਸ ਕੱਪ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸੰਦੇਹਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਕੱਪ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਭਾਵੇਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਸੁਰਖਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 28 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 13 ਮਾਰਚ ਤਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਜਰਮਨੀ, ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਆਦਿ ਟੀਮਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਉਧਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪੂਣੇ ਵਿਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਮਗਰੋਂ ਸੁਰਖਿਆ ਮਸ਼ਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕਿ ਬੰਬ ਵਿਸਫੋਟ ਵਰਗੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਮਸ਼ਕ ਮੇਜਰ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੇ ਗੇਟ ਨੰਬਰ ਦੋ ਨੇੜੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ 'ਚ 25 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਹਨ ਇਹ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹੀ ਤੈਅ ਹੋ ਜਾਣਾ ਯਕੀਨੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਤਖਤੂਪੁਰਾ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹੱਤਿਆ, ਸੱਤ ਆਗੂ ਜ਼ਖਮੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡ ਭਿੰਡੀ ਔਲਖ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਏਕਤਾ (ਉਗਰਾਹਾਂ) ਦੇ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਤਖਤੂਪੁਰਾ (65) ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਸੱਤ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੋਕਰੀ ਕਲਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੇ ਮਹੀਨੇ ਪੁਲੀਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ 17 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਅਜਨਾਲਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮੁਜਾਹਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਤਖਤੂਪੁਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਇਕ ਸੂਮੋ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਪਿੰਡ ਭਿੰਡੀ ਔਲਖ ਵਿਖੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚੋਂ ਲੰਗਰ ਛਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਤਾਂ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੇ ਡਾਂਗਾਂ-ਸੋਟਿਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ, ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਥੇਬੰਦੀ ਅਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਖੌਫਜ਼ਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹਲਕੇ ਦੇ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਬੋਲੈਰੋ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਤਖਤੂਪੁਰਾ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਕੁੱਟ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਰਮਕੋਟ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਧਰਮਕੋਟ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਧਰਮਕੋਟ ਤੇ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁਧਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਆਈ ਏ ਐਸ/ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਮੁੜ ਮਘੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸੂਬੇ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਬਣਨ 'ਤੇ ਸੀਨੀਆਰਤਾ 'ਪ੍ਰਾਪਤ' ਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਤੇ ਪੀ ਪੀ ਐਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਕਾਡਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਕਾਡਰ ਦੀ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਪੀ ਪੀ ਐਸ 'ਲਾਬੀ' ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕਰਾਰਾ ਝਟਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਮੂਹ ਪੀ ਪੀ ਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹ ਸੂਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੀ ਪੀ ਐਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਰਜਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਪੀ ਪੀ ਐਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਖੀ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪੀ ਪੀ ਐਸ 'ਲਾਬੀ' ਦੀ ਤਰੱਕੀ 'ਚ ਖੜੋਤ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਕਈ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਫਤਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਅ ਪੇਚ ਖੇਡ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦਾਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਸ ਭਰੇ ਲਹਿਜ਼ੇ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀ ਪੀ ਐਸ ਅਫ਼ਸਰ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਣਨ ਦੀ ਦੌੜ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪੀ ਪੀ ਐਸ 'ਲਾਬੀ' ਦੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦੌੜ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਿਹਾਤੀ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਮੁਕਤਸਰ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਮੋਹਾਲੀ, ਪਟਿਆਲਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮੋਗਾ, ਖੰਨਾ, ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਮਾਨਸਾ ਆਦਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਪੀ ਪੀ ਐਸ ਅਫ਼ਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਡੀ ਜੀ ਪੀ, ਏ ਡੀ ਜੀ ਪੀ, ਆਈ ਜੀ ਤੇ ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਿੰਨ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਕਾਡਰ ਦੇ ਹਨ। ਪੀ ਪੀ ਐਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਖ਼ਵਾਲੀ ਲਈ ਬਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅੱਗੇ ਨਰਮ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀ ਪੀ ਐਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ, ਆਈ ਏ ਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ ਏ ਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਖਾਕੀ ਵਰਦੀ' ਦਾ ਕਹਿਰ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲਾਬੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕਈ ਸਿੱਖ ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਅਫਸਰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਾ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਯੂ ਪੀ ਕਾਡਰ ਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਡਰ ਦੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵੱਖਵਾਦੀ ਹੱਥਕੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ਦੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਬਗਾਵਤ ਦਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਗੁਰਕੰਵਲ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਹੁਣ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਧਰਨਿਆਂ ਤੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲਣ ਲਈ ਹਰ ਹੱਥਕੰਡਾ ਵਰਤਿਆ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥ ਠੋਕੇ ਬਣੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਫ਼ਾਰਮੂਲੇ ਨਾਲ ਕਈ ਜੂਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂ ਕਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਦਿਆਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟੀ ਪਾਵਰਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਲਚਰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੂਹ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਰੁਧ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸਾਂਸਦ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਤੇ ਸੌੜੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕੁਝ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇ ਕੇ ਖਾਕੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਿੱਧਾ ਹੱਥਕੰਡਾ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਸੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਉਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਲ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

Punjab Times

Established in 2000
11th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

Our Columnists
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

California Bureau:
Mandeep Mann
661-889-1927
Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

Director Community & Business Relations:
Sunita Chopra
Ph:773-370-7106

Jalandhar Bureau:
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-279-1422

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Missisipi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusettes, Washington, Kansas, Minnesota, New York

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 80 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 375 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ

ਬਾਦਲ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਲਿਆ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਸੰਕਲਪ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਵਲੋਂ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨਗੇ ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੰਥਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸਾਲ 14 ਮਾਰਚ ਭਾਵ 1 ਚੇਤ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਨਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫੂਕ-ਫੂਕ ਕੇ ਕਦਮ ਰੱਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਖ਼ਤਰਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਨਵੇਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਹੱਥੋਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸੋਧਿਆ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਗੇ। ਨਵੇਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੁਖੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਸਣੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਠੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਸੋਧਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਸਖ਼ਤ ਰਵਈਆ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਗਿਆਨੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਧਾਰਮਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਰੁਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਬੇਹੱਦ ਸਰਗਰਮ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਵਿੱਢੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਵੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਾਲਵਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪਣਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਪਣੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹਰ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਿਭਾਏ ਰੋਲ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲੋਂ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਅਹੁਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੇਸ਼ਕ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਭਰਿਆ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁਣ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਣ ਦੇ ਰੌਂਅ ਵਿਚ ਹਨ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਧਾਰਮਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਨੇ ਮੌਖਿਕ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਦਿਤੀ ਸੀ ਪਰ ਐਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਚੰਗੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅਡਜਸਟ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਅਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਆਕਾ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਹੀਲੇ ਹੁਣ ਅਪਣੀ ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਵੀ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਗੋਟੀਆਂ ਫ਼ਿੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਖ਼ੁਦ ਇਕ ਡੇਰੇਦਾਰ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਇਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੁਖੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦੀ ਗਰਮ ਖ਼ਿਆਲ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਚੰਗੀ ਪੈਂਠ ਹੈ ਅਤੇ ਗਰਮ ਖ਼ਿਆਲੀ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸ਼ੁਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਆਸ ਅਰਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਸੋਧਿਆ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਗਿਆਨੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਕੈਰੀਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸੌਖਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਗਿਆਨੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਅੱਜ ਤਕ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਮੰਨਿਆ ਇਹ ਵੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਗਿਆਨੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਹੱਥੋਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗਿਆਨੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਖ਼ਾਲੀ ਹੋਈ ਥਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਗਿਆਨੀ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਜਥੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਰੀਬ 12 ਸਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਤਾਂ ਚੁਕੇ ਹਨ ਪਰ ਜਥੇਦਾਰੀ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਕਦਮ ਪਿਛਾਹ ਲੈ ਜਾਣ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ 300 ਸਾਲਾ ਸਿਰਜਨਾ ਦਿਵਸ ਸਮੇਤ ਖ਼ਾਲਸਾ ਮਾਰਚਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲੜੀ ਵੀ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵੱਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੌਕਾ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਜੇ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ਿੱਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰੀ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣ ਦਾ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾਤਾ ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਮੁੜ ਇਕ ਵਾਰ ਗਿਆਨੀ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਕੰਡੇ ਅਪਨਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਅਰੰਭਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਮੂਹ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਕਮਰਕਸੇ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਥਾਪੜਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਆਪਣੇ ਧਾੜਵੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਰੂਪ 'ਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸਿੱਧੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੱਕੜ ਦੀ ਟਾਸਕ ਫ਼ੋਰਸ ਵਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚ-ਧੂਹ

ਬਠਿੰਡਾ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੂੰ ਲੰਘੀ 12 ਫ਼ਰਵਰੀ ਨੂੰ ਗੋਨਿਆਣਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਥੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਕੈਂਪ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਆਏ ਸ. ਮੱਕੜ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦੋਖੀ ਕੌਣ' ਜਿਹੇ ਬੈਨਰ ਵਿਖਾਏ ਅਤੇ ਨਾਹਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮੱਕੜ ਕੋਲ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਭਿਣਕ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਕੈਂਪ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਨੌਜਵਾਨ ਫਿਰ ਵੀ ਮੱਕੜ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਾਲੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮਨਮਤਿ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੱਕੜ ਦੇ ਅੰਗ ਰਖਿਅਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਧੱਕਾ-ਮੁੱਕੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਖਿੱਚ-ਧੂਹ ਪਿੱਛੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਮੱਕੜ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਭਗਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਸ. ਮੱਕੜ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਸ. ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹੋ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਦੋਖੀ ਹੈ।'' ਭਾਰੀ ਹੰਗਾਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ. ਮੱਕੜ ਨਾਲ ਆਈ ਟਾਸਕ ਫ਼ੋਰਸ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿਤਾ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸ. ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਮੱਕੜ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਟਾਲਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਥਕ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਆਗੂ ਸ. ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਥਕ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਸ. ਮੱਕੜ ਨੇ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ ਉਭਰਨ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਛੱਡਣ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ।

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ : ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਸਰਕਲ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਜਧਾਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਫੇਰੂਮਾਨ, ਡਾ. ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹਸਨਪੁਰ, ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਫੇਰੂਮਾਨ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬੁਤਾਲਾ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਹਮ-ਖਿਆਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਜਧਾਨ, ਮਾ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਫੇਰੂਮਾਨ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹਸਨਪੁਰ, ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਫੇਰੂਮਾਨ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬੁਤਾਲਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹਸਨਪੁਰ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹਨ।

ਸਾਵਧਾਨ! ਰਿਫੰਡ, ਰਿਫੰਡ, ਰਿਫੰਡ, ਰਿਫੰਡ!!!

ਆਪਣੀ 2009 ਦੀ ਫੈਡਰਲ ਅਤੇ ਸਟੇਟ (ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ) ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਫਾਈਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਐਚ ਐਂਡ ਆਰ ਬਲਾਕ ਅਤੇ ਜੈਕਸਨ ਹਿਊਇਟ ਨਾਲੋਂ 15% ਛੋਟ ਹਾਸਲ ਕਰੋ। ਸਿਰਫ ਇਨਵਾਇਸ ਲੈ ਆਓ।

E-file your 2009 federal and state (we do all states) tax return now!
15% off H&R Block and Jackson Hewitt charges! Just bring their invoice!

We do company returns too (S-Corp, C-Corp, LLC.) !!

ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨ ਫਾਈਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉਤੇ 50% ਛੋਟ ਪਾਓ। ਸਿਰਫ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਕੂਪਨ ਨਾਲ ਲਿਆਓ

VIMLAN TAX SERVICES, LLC.
Navigating Your Financial Success
939 N. Plum Grove Rd • Suite A, Schaumburg, IL 60173
Ph: (847) 619-0413, Fax: (847) 619-0966
e-mail: Info@vimlantax.com
Ask for Mr. Milan Madhani, CPA or Vimal Madhani, MST

VIMLAN TAX
AUTHORIZED e-file PROVIDER

This coupon serves to do the following, limit one per customer, not valid with any other offers:
> Receive half (50%) off all regular charges for individual filing for 2009 or prior years.*
> In addition, receive fifteen (15%) off regular individual tax filing charges from any competing H&R Block, Jackson Hewitt, or Liberty Tax Service after matching the price.**
> Also, receive ten (10%) off all other bookkeeping, incorporation, sales tax, payroll, and other business services, simply for bringing in this coupon.
*Bring a friend & he/she pays regular charges, but can bring their own coupon and avail the 15% & 50% off also. **Must bring in dated invoice with customer's name, itemization for tax return charged, name and address of competing office.

Vimlan Tax Services, LLC.
Navigating Your Financial Success.

westin travel & tours inc.

Tel:877-256-1971
773-465-4040
e-mail:info@westintravel.com
web:westintravel.com

Low Fares And Cofirm Seats With Lufthansa, American Ailines, Continental Air, Air India to India, Middle East And Europe

SUPER TRAVEL
847-676-9090
E-mail: supertravel2003@yahoo.com
Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.

For Emergency Call anytime at 847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India $545
London $250

ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ ਦੇ ਬੰਦੇ ਭਰਤੀ

ਪਟਿਆਲਾ : ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਉਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਾਂਗ ਸਿਆਸਤ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸੰਕਟ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੰਘੀ 10 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੋਈ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਥਿਤੀ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਾਈਕਾਟ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤੀ।

ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਅਤੀ ਗੁਪਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੁਹੰਮਦ ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਲਮ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨਾ, ਸਈਅਦ ਅਫ਼ਜ਼ਲ, ਦਿਲਬਾਗ਼ ਹੁਸੈਨ, ਨਦੀਮ ਅਨਵਾਰ ਅਹਿਮਦ ਖ਼ਾਨ, ਮੰਜੂ ਕੁਰੈਸ਼ੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਉਸਮਾਨ (ਲੁਧਿਆਣਾ), ਉਸਮਾਨ ਕੁਰੈਸ਼ੀ, ਅਬਦੁਲ ਗੱਫ਼ਾਰ, ਬੇਗਮ ਫਰਜ਼ਾਨਾ, ਸ਼ਮੀਮ ਅਹਿਮਦ ਕਾਸਮੀ ਅਤੇ ਫ਼ਜ਼ਲੁਦੀਨ ਭੱਟੀ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਪਰ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇਕ-ਇਕ ਕਾਪੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੱਖੀ ਹੀ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਕਿ 'ਹਜ਼ਰਤ ਹਲੀਮਾ ਹਸਪਤਾਲ' ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਵਰਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਅਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਮਾਕੂਨੋਸ਼ੀ ਉਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਦਾਰਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੁੱਦਾ ਚੁਕਿਆ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦਾ ਮੋਬਾਈਲ 'ਆਨ' ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ 'ਆਫ਼' ਕਿਉਂ ਕਰਵਾ ਦਿਤੇ ਗਏ, ਕਾਇਦਾ-ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇਕੋ-ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ-ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਮੰਜੂ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਚੇਅਰਮੈਨ ਖ਼ੁਦ ਅਤੇ ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨਾ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਸਣੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਬੀਬੀ ਮੰਜੂ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਦਿਆ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਦਾਅਵਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਬੋਰਡ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਿਆ।

ਬੋਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਉਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਪਿੱਠੂ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੋਰਡ ਉਤੇ ਗ਼ੈਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਖਿਆ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਉਤੇ ਆ ਟਿਕੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਅੱਗੇ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਚ ਰੋਸ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਅੱਗੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਲਮੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦੀ ਜਕੜ 'ਚ ਆਏ ਆਪਣੇ ਕੰਮਕਾਜ ਛੱਡ ਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਇਥੇ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਰਮਨ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇਟਲੀ, ਹਾਲੈਂਡ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਸਪੇਨ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਚੋਣ ਲਈ ਆਏ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬੇਤੁਕਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 14 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਚੋਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਏ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਹਾਲੈਂਡ ਤੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਤੇ ਇਟਲੀ ਤੋਂ ਆਏ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ ਚੋਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਇਸ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਭਾਂਪਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਵੀ ਵਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਆਬੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਚੋਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਆਏ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ ਚੋਣ ਖਾਤਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਕੰਮ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਸੇ-ਫਸੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਚੋਣ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ ਜਲਦੀ ਐਲਾਨਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਹੋਏ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਆਉਣ ਦੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਮੇਲਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਕਤ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ।

ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ

ਜਲੰਧਰ : ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਮੁਕਲ ਮੋਦਗਿੱਲ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਐਸ ਐਸ ਨਿੱਝਰ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਚ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਹਲਕੇ-ਫੁਲਕੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗੀ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦਗਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਪਟਿਆਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਜੁੜੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਮੋਕਲ ਮੋਦਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਬਹੁਤੇ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਐਸ ਐਸ ਨਿੱਝਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਕੀਲ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਲੜ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ 125 ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇ ਗੰਢ ਮੌਕੇ ਸੋਵੀਨਾਰ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੱਲ੍ਹੀ ਤੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਭਰੋ ਅੰਦੋਲਨ 5 ਮਾਰਚ ਤੋਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਾਂਬਰ ਨੇ ਡੀਜ਼ਲ, ਪੈਟਰੋਲ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਦੇ ਭਾਅ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਰਕਹੀਣ ਨੀਤੀਆਂ ਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਲਈ, ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਅਮੀਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਧਦੇ ਪਾੜੇ ਲਈ ਅਤੇ 83 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਸਾਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸੰਬਰ, 2007 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੰਸਾਰ ਮੰਦਾ ਕੁੱਲ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਘੱਟ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋੜਨ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਗਾਹਕ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਸੰਸਾਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਇਹ ਮੰਦਵਾੜਾ ਗਰੀਬ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰ ਵਧਾ ਕੇ ਹੀ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭਾਰ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੋਈ ਸਨਅਤ, ਨਿੱਜੀ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਮਾਲੀ ਅਦਾਰੇ ਫੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗਏ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਦੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ, ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕਈ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਟੈਕਸ ਘਟਾ ਦਿੱਤੇ, ਬਜਟ ਦਾ ਘਾਟਾ ਕੁੱਲ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਸੱਤ ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਉਹੋ ਨੀਤੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਰਿਆਇਤਾਂ ਟੈਕਸ ਛੋਟਾਂ, ਸਸਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ ਜਦਕਿ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋਏ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮੱਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੇ ਮੁਨਾਫੇ ਘੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵਧਾਉਣ ਨਾਲ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਤੇ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਖਰਚੇ ਖੇਤੀ ਲਾਗਤਾਂ ਸਭ ਵਧਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧੇਗੀ, ਜਦਕਿ ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਰੁਧ ਖੱਬਾ ਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਪੰਜ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇਸ਼ਵਿਆਪੀ ਜੇਲ੍ਹ ਭਰੋ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਨ ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਮੱਦਦ ਕਰੇਗੀ।

ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਅਮਨ ਲਈ ਅਹਿਦਨਾਮਾ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਪਰਕ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਪਾਇਦਾਰ ਅਮਨ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਸੈਮੀਨਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਂਝੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਤੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਅਹਿਦਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਅਮਨ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਹਿਦਨਾਮੇ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ।

ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਮੁਤਾਬਕ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਭੁੱਖਮਰੀ, ਗਰੀਬੀ, ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀ ਆਰਥਕਤਾ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਕਾਰਜ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ। ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੀ ਪੇਂਡੂ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਤੇ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਉਲੀਕਣ ਲਈ ਨੀਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ। ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਖੋਜਕਾਰਾਂ, ਬੀਜ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਬੇਰੋਕ-ਟੋਕ ਆਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਮੰਡੀਕਰਨ ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸੰਯੁਕਤ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਫੋਰਮ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਬਿੰਦੂ, ਸਾਹਿਤ, ਸੰਗੀਤ, ਕੋਮਲ ਕਲਾਵਾਂ, ਖੇਡਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਰੂਪ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਮੌਕੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਯੂਰਪੀਨ ਯੂਨੀਅਨ ਵਰਗਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਂਝੇ ਨਾਇਕਾਂ, ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਸਕੂਲ-ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਵਾਹਗਾ ਅਤੇ ਅਟਾਰੀ ਵਿਖੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਕੁਆਰਨਟਾਈਨ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰੀਏ। ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਅਮਨ, ਦੋਸਤੀ, ਪਿਆਰ-ਭਰਪਣ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਸਾਂਝ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਤਿਆਗ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਜਿੱਤਣ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ।

ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹੇ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੇ ਮੁਜੱਸਮੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ ਵਿਖੇ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਨੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਹਾਮੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਵਿਦਾਸ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਇਕ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਹੈ।

ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਲਈ 200 ਫਾਈਲਾਂ ਸੀਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇਥੇ ਅਚਨਚੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਸਬੰਧੀ ਕਰੀਬ 200 ਫਾਈਲਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਸ਼ਗਨ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਸ਼ਗਨ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਾ ਦੇਣ, ਸ਼ਗਨ ਰਾਸ਼ੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਧਾਇਕ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲ ਪੁੱਜੀਆਂ ਸਨ। ਵਿਧਾਇਕ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਪੁੱਜਾ ਸੀ।

ਇਥੇ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ-ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਅਚਨਚੇਤੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ, ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਭਗਤ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਵਿਕਾਸ) ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਦਵਾਜ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਜਦੋਂ ਦਫਤਰ 'ਚ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਛੁੱਟੀ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਇਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਜਦੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਾਈਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਕਾਰਡ ਦੇਖ ਕੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਦਫਤਰ ਦੀਆਂ 200 ਫਾਈਲਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਧਾਇਕ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਨੇ ਸ਼ਗਨ ਯੋਜਨਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ।

ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਬੰਧਤ ਦਫਤਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਆਪਣਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ ਅਪਨਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਕਾਰਡ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਨਾਂ ਤੇ ਪਤੇ ਤਾਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕੋਂ ਪ੍ਰੈਸ ਤੋਂ ਛਪਵਾਏ ਜਾਪ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 200 ਫਾਈਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਰਜਿਸਟਰ ਵੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈ ਲਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਰਡ 'ਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪਤੇ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਵੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀ ਵਜੋਂ ਮੋਹਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਘਪਲੇ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਠੀਕ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ-ਪ੍ਰਨੀਤ

ਮੁਹਾਲੀ: ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਟਕਲਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਰਾਮ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੱਦੀ ਰਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਉਹ ਚੁਣ ਕੇ ਸੰਸਦ 'ਚ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੀ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਗੁਰਜੀਵਨ ਬਣਿਆ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੀਰੋ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਬਣਨ ਦੀ ਚਾਹਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰਜੀਵਨ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੀ ਮਾਰ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਹੂਣੇ ਇਸ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲਾ ਬੱਚੇ ਨੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਤਿੰਨ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਜੋ ਅਜਬ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤੈ, ਉਸ ਮੂਹਰੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਬੌਣੇ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਸੂਮ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਦੀ ਕਦਰ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਬਠਿੰਡਾ ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰ ਜੈਨ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਬਹਾਦਰੀ ਵਾਲੇ ਮੈਡਲ ਲਈ ਹੀ ਉਸਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਕਦ ਇਨਾਮ, ਇੱਕ ਟਰਾਫ਼ੀ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸੈਟ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਲੰਘੀ 11 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸਨਮਾਨਤ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੱਲ ਚੁੱਕੀ ਪਰਵਾਸੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਭੈਣਾਂ 'ਚੋਂ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਗੁਰਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮਰ ਉਦੋਂ ਚਾਰ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਸੀ, ਜਦ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਬਾਪ ਸਰਬਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਛਾਇਆ ਉਠ ਗਿਆ। ਰੁਲਦਾ ਖੁਲਦਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖੱਤਰੀਵਾਲਾ ਤੋਂ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੀ ਫਫੜੇ ਭਾਈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਸੱਜਣ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਬਰਦਾਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਾਲਣ ਪੋਸਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਠਾਈ। ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਹੀ ਗੁਰਜੀਵਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਘਰ ਘਰੇਲੂ ਨੌਕਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੱਖੀ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਇਹ ਬੱਚਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਆਪਣੀ

ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਝੂਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਡਾ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਵਕਤ ਨੇ ਵਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਕੁ ਵਜੇ ਗੁਰਜੀਵਨ ਉਦੋਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਕ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਜਦ ਸਤਲੁਜ ਗਰਾਮੀਣ ਬੈਂਕ ਫਫੜੇ ਭਾਈ ਕੇ ਦੇ ਗੰਨਮੈਨ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੁਟੇਰੇ ਉਸਦੀ ਬੰਦੂਕ ਖੋਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਚੀਕ ਪੁਕਾਰ ਸੁਣ ਕੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਗੁਰਜੀਵਨ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਬਲਕਿ ਮੌਕਾ-ਏ-ਵਾਰਦਾਤ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋੜੇ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਕ ਲੁਟੇਰੇ ਨੇ ਉਸ ਉਪਰ ਪਿਸਤੌਲ ਨਾਲ ਫਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਹ ਬਚ ਗਿਆ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਦੇ ਉਸਨੇ ਜਦੋਂ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਹਾਰਿਆ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਨੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਗੁਰਜੀਵਨ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਜੀਵਨ ਅਜੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਪੂਰੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਡਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਦਿਸ ਪਏ। ਹੌਸਲਾ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਲੁਟੇਰੇ ਵਲ ਰੋੜਾ ਵਗਾਹ ਮਾਰਿਆ, ਹੱਥ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ ਲੁਟੇਰੇ ਦਾ ਪਿਸਤੌਲ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ।

ਸਤਲੁਜ ਗਰਾਮੀਣ ਬੈਂਕ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੇ ਜੇ ਐਸ ਢਿੱਲੋਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤ ਤੋਂ ਵਧ ਦਲੇਰੀ ਨਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਯਕੀਨਨ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਬੈਂਕ ਲੁੱਟ ਲੈਣੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਸਮੇਤ ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਡਾ. ਜੈਨ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਆਫਿਸ ਵਿਖੇ ਉਸਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮੇਤ ਗੁਰਜੀਵਨ ਐਨੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ। ਡਾ. ਜੈਨ ਵਲੋਂ ਵਧਾਏ ਹੱਥ ਨੂੰ ਬੜੀ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਫੜਦਿਆਂ ਗੁਰਜੀਵਨ ਨੇ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਈ। ਆਪਣੇ ਬਰਾਬਰ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਜਦ ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਚਾਹ ਪੀਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੌਫੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕੌਫੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਦੀ ਡਾਹਢੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਜੈਨ ਨੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ, ਇਕ ਟਰਾਫ਼ੀ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸੈਟ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਗੇ।

ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਹਿੰਮ ਉਭਰੀ

ਜਲੰਧਰ : ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਆਦਿ ਧਰਮ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਬਾਬਾ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਜਾਰੀ ਵਖਰੇ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ' ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਰੁਧ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਨਿਰੰਜਣ ਦਾਸ ਨੂੰ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ ਜਨਮ-ਅਸਥਾਨ ਸੀਰ ਗੋਵਰਧਨਪੁਰ ਵਾਰਾਣਸੀ ਵਿਖੇ ਅਜਿਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਆਦਿ ਧਰਮ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੀਰਾ, ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੇਤ ਰਾਮ ਤੱਖੀ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਿੱਟੂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਚਰਨ ਦਾਸ ਹੀਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਬਾਕੀ ਬਾਣੀ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਆਗੂ ਡੂੰਘੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦਸਿਆ 1963 ਤੋਂ 1965 ਤਕ ਮਰਹੂਮ ਬੰਤਾ ਰਾਮ ਘੇੜਾ ਨੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਸੀਰ ਗੋਵਰਧਨਪੁਰ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ, ਦੀਵਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ੋਭਾ-ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤਹਿਤ ਆਦਿ-ਧਰਮ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਸ਼ੋਭਾ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਆਦਿ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

1993 ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਕੌਮੀ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਤੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਰਾਹੀਂ ਜਬਰਨ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੱਜ ਤਕ ਸ਼ੋਭਾ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦਿ ਧਰਮ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 9 ਫ਼ਰਵਰੀ 1912 ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਸਰਵਣ ਦਾਸ (ਬੱਲਾਂ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿਤਾ ਕਿ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਆਦਿ ਧਰਮ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਾਲ ਜੋ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਮੁਕਾਮ ਸੀਰ ਗੋਵਰਧਨਪੁਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਰਾਣਸੀ, ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਖੇ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਤਮਾਮ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਕੌਮ (ਆਦਿ ਵਾਸੀ) ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਆਦਿ ਧਰਮ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਲਕੀਤੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਦਿ ਧਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਕਿ ਸੀਰ ਗੋਵਰਧਨਪੁਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਦਿ ਧਰਮ ਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਆਦਿ ਧਰਮ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਹੈ।

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ 1993 ਵਿਚ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਰਹੂਮ ਬਾਬਾ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਉਸ ਮੌਕੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਆਦਿ ਧਰਮ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ 23 ਫ਼ਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਧੇਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖ਼ਾਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਹੈ ਜਦਕਿ ਆਦਿ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਉਥੋਂ ਦੀ ਹੀ ਹੈ।

ਦੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਇਕ ਕਰੋੜ ਦੀ ਲਾਟਰੀ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਕੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਥਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਕਲੋਨੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕਮਲ ਮੋਹਨ ਸੈਣੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਈ ਸੀ ਕਿ ਐਮਆਰ ਕੈਂਡੀ ਤੇ ਡੈਨੀ ਫੋਸਟਰ ਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਟਰੀ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਮੈਸੇਜ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੈਸੇਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨਾਮੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੁਝ ਰਾਸ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਕਮਲ ਨੇ 1 ਲੱਖ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਚਾਰ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੜਗਾਉ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸਟਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਰਕਮ ਰੋਕ ਲਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ 37 ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਅਟੈਚੀ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘਰੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਕਮਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਅਟੈਚੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਪਈ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਇਕ ਕੈਮੀਕਲ ਮਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੈਮੀਕਲ ਮਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ ਪੌਂਡ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੈਮੀਕਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ੋਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੈਮੀਕਲ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋਰ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਮਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਕੈਮੀਕਲ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਟੈਚੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ ਸਨ।

TAXMATICS
Complete Tax Solutions
✓Individual Tax Returns
✓Corporations
✓Free E-file
✓Free direct deposit
✓Fee Collect option *(no out of pocket preparation fees)
✓Highway Taxes
✓IRS Audits & Representation
Individuals Taxes
Small Corporations
10% Off New Clients
call-Tejbir sandhu EA / Henry Amegatcher
225 N Weber Road Suite B, Bolingbrook, IL 60490
Phone-630- 444- 7499 Fax- 815- 372-0349

Freeway Travel Inc
ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ
Call Raju
Tel: 773-973-0200
Fax: 773-973-0557
2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

R K Carpet & Flooring, Inc.
6346 N. Claremont Ave. Chicago, IL 60659

ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ
*Commercial *Installation
*Residential *Cleaning
*Industrial *Repair
*Sales
Ravinder Singh Ravi
Ph:773-761-6888
Fax:773-761-6865

Desi Bazar
916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116
We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets
• FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
• FRESH GOAT MEAT
10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!
We Are Open 7 Days a Week
ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਠੱਪ ਹੋਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਦੌਰ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਰੇਕਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਗਠਿਤ ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਕੇ. ਕੇ. ਗਰਗ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ) ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਵਿਕਾਸ) ਨਵਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਮੁਖੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋਣ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਲਮਕਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਪੜਤਾਲ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਫਿਲਹਾਲ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਪਈ ਹੈ। ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨਵਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਜੂਨ 2008 ਵਿਚ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ 6 ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੇ. ਐਸ. ਪਨੂੰ ਨੂੰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਨਵੀਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਹੱਸ ਦੀ ਗੰਢ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ 1015 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਖਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤਰਨਤਾਰਨ ਰਾਹੀਂ ਵੀ 158 ਕੇਸ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਆਈਆਂ 1015 ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 935 ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਵਿੰਗ ਵਲੋਂ 394 ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ 541 ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 394 ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰ ਸਾਫ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਮਿਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਅਜੇ ਵੀ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਵਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੇਚੀਦਾ ਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਵੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇ।

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਏ. ਆਰ. ਤਲਵਾੜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਵਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਪੱਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਦਲਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ.) ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਦੌਰ ਸਮੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ‘ਚ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਅਣਪਛਾਤੇ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 2000 ਤੋਂ ਵਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ 632 ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਸ਼ਨਾਖਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ‘ਚ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਦੌਰ ‘ਚ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਪਰਦ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪਏ ਸਨ। ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੇ ਪੁਲਸ ਥਾਣਿਆਂ ਝਬਾਲ, ਹਰੀਕੇ, ਸਦਰ ਅਤੇ ਸਿਟੀ ਤਰਨਤਾਰਨ, ਸਰਹਾਲੀ, ਭਿਖੀਵਿੰਡ ਵਲਟੋਹਾ, ਗੋਇੰਦਵਾਲ, ਸਦਰ ਤੇ ਕੋਤਵਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਘਰਿੰਡਾ, ਛੇਹਰਟਾ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ, ਸਰਾਏ ਅਮਾਨਤ ਖਾਂ, ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਸਟਾਫ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਰਮਦਾਸ, ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੀ. ਸੀ. ਤੇ ਡੀ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ, ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ, ਮਹਿਤਾ, ਲੋਪੋਕੇ, ਮਜੀਠਾ, ਜੰਡਿਆਲਾ, ਅਜਨਾਲਾ, ਰਮਦਾਸ, ਬਿਆਸ, ਖਿਲਚੀਆਂ ਆਦਿ ਥਾਣਿਆਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ 1984 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1993 ਤਕ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ 200 ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ।

ਕੇਂਦਰ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ‘ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਰੌਂ ‘ਚ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪਰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ‘ਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਫੇਰ ਕੈਬਨਿਟ ਤੇ ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇਗਾ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਬੜੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਜਲ ਵਸੀਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਪਵਨ ਬਾਂਸਲ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਮਾਡਲ ਬਿੱਲ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1970 ਵਿਚ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਲੈਣ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਮੁੜ 1992, 1996 ਤੇ 2005 ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਉਪਰ ਬਹੁਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਸਿੱਕਮ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਤੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਨੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜਦੀ ਹੈ।

ਸਰਵੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਣੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਬੰਜਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕੰਢੇ ਹੈ। ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੌਨਸੂਨ ਵੱਲੋਂ ‘ਦਗਾ’ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਰ ਕਤਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸੰਜੀਦਾ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਏ ਜਾਣ। ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਥੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਗੁੰਝਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ‘ਤੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਣੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜਨਤਾ ਦਾ ਇਸ ਉਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੀਮਤੀ ਪਾਣੀ ਸਰੋਤਾਂ ‘ਤੇ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ‘ਤੇ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਲਗਾ ਕੇ 15 ਜੂਨ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਨਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਦੇ ਸੰਕੇਤ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਲੀਡਰਹੀਣ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੀਡਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ), ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕਰਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿੱਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਂਜਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਬੌਧਿਕ ਧਿਰਾਂ ਵੀ ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਮਿਲੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸੰਨ-2012 ‘ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਵਧਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਲਖਨਊ ‘ਚ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ‘ਚ ਹੋਈ ਇਸ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪਸੀਨੇ ਛੁਡਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੂਹੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਸਪਾ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮ ਵਤੀਰੇ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਉਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਰਵੀਦਾਸੀਆ ਧਰਮ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਦੌਰਾਨ ਬਸਪਾ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਕੁੰਨ ਫੜ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲੱਗਿਆਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਹਿਚਕਚਾਹਟ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਬਸਪਾ ਨੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਹੀ ਕੀਤਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਖਬੀਰ-ਮਾਇਆਵਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ‘ਚ ਬਸਪਾ ਨੇ ਅਜੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਪੱਤੇ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੇ। ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸਪਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ‘ਚ ਅਜੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦੇ ਮੂਡ ‘ਚ ਹੈ। ਬਸਪਾ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਬਸਪਾ ਦੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਤਾਂ ਚੋਣ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ‘ਚ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹਿਚਕਚਾਹਟ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਸਪਾ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਕਸਵੱਟੀ ‘ਤੇ ਜੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਚੋਣ ਸਮਝੌਤਾ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਸਪਾ ਆਪਣਾ ਦਬਦਬਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ‘ਤੇ ਵੀ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਬਸਪਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਇੰਨੀ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਪੱਕਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵੀ ਬੱਝਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਕ ‘ਚ ਭੁਗਤਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਰੀ ਵੋਟਰ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੇ 19 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜੇਤੂ ਹਲਕਿਆਂ ‘ਚੋਂ 17 ‘ਤੇ ਹਾਰ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੈਟ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਤੇ ਵਪਾਰੀ ਵਰਗ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਵਧੀਆਂ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਥਿਤੀ ਉਲਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਜਨਾਜਾ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਡੁੱਬਦੀ ਬੇੜੀ ‘ਚ ਉਹ ਸਵਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਸਿਆਸਤ ਕੀ ਰੰਗ ਲਿਆਏਗੀ ਇਹ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੱਲੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪਤੀਆਂ ਦੀ ਬੇਵਫਾਈ ਹੀ ਪਈ

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਧੀਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁੱਝ ਪਿਆ ਸੋ ਪਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਇਸ ਮੋੜ ਉਤੇ ਆ ਖੜੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਧੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਨੂੰਹਾਂ ਬਣੀਆਂ। ਪਰਵਾਸੀ ਪਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ‘ਹਾਲੀਡੇ ਮੈਰਿਜ਼ਾਂ’ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਵਫਾਈ ਦੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਲਈ ਸੰਤਾਪ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਬੇਵਫਾਈ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਪੁੱਜੀਆਂ 25 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੇ ਢਲਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੇ ਕਈਆਂ ਦੀ ਗੋਦੀ ਚੁੱਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪਤੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ। ਫੱਤਾ ਭੈਣੀ ਦੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਲਗਰੀ ਤੋਂ ਆਏ ਮੋਗਾ ਦੇ 60 ਸਾਲਾ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਚੁੰਨੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸਨੇ ਅੱਖਾਂ-ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਸੰਜੋਅ ਲਏ ਸਨ ਪਰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਦੋ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਿਆਹੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਫਨਿਆਂ ਨੂੰ ਰੇਤ ਦੇ ਮਹਿਲ ਬਣਦਿਆਂ ਸਮਾਂ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਸ ਪਤੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਵੀ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਜੰਗੀਆਣਾ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਆਈ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਤਾਂ ਮਹਿਜ਼ 15 ਦਿਨ ਦੀ ਦੁਲਹਨ ਹੀ ਬਣੀ। ਰਾਏਕੋਟ ਦੇ ਇਕ ਮੈਰਿਜ ਬਿਊਰੋ ਵਾਲਾ ਉਸਦਾ ਸੰਜੋਗ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਸੈਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਖੁਦ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਦਹਾਲ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ 20 ਲੱਖ ਆਪਣੇ ਵੈਨਕੂਵਰੋਂ ਆਏ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਈਆ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸ਼ਾਨੋ ਸ਼ੌਕਤ ਉਤੇ ਲਾ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਾਬ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ।

ਮਹਿਸਮਪੁਰ ਦੀ ਰਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਦੇਸੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਸਿਲਾ ਮਿਲਿਆ। ਨਾ ਤਾਂ ਪਤੀ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉੱਪਰੋਂ ਧੀ ਦੇ ਸਦਮੇ ਨੇ ਪਿਤਾ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ। ਹੁਣ ਇਸ ਬਦਨਸੀਬ ਧੀ ਨੂੰ ਪਤਨੀ/ਨੂੰਹ ਦਾ ਹੱਕ-ਹਕੂਕ ਲੈਣ ਲਈ 10 ਲੱਖ ਹੋਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਵਿਆਹ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 20 ਲੱਖ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਸਿਬਲੀ ਤੋਂ ਆਈ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਟਿਆਰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਬੇਵਫਾਈ ਦਾ ਸਿਲਾ ਝੋਲੀ ਪਾਏ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਡੁਸਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰਵਾਸੀ ਪਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਤਾਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਆਹੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਦੀ ਬੇਵਫਾਈ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਸਾਂਝ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਦੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਉਤੇ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਸੀਬੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਠੋਸ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਸੀਬੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਠੋਸ ਨੀਤੀ ਬਨਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਠੱਗ ਨਾ ਸਕਣ।

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ 10 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ: ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 10 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮੇਸਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਮੇਸਨ ਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏਗਾ ਅਤੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤਕ ਚਲੇਗਾ।

ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਵਖ ਵਖ ਆਈਟਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਭਰੂਆਂ ਦਾ ਭੰਗੜਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦਾ ਗਿੱਧਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਪਾਰਕਿੰਗ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਖਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਕੁਲ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ (513-919-2311), ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਰਨੀ (513-515-9178), ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ (513-616-4530) ਜਾਂ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ (513-373-0145) ਪਾਸੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਉਲਝ ਜਾਂਦਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ, ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਉਛਾਲਣਾ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਗਲਤ ਵੀ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਇੰਜ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਲੱਗਭੱਗ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਲਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਤੁਰੀਏ ਕਿ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਾਰ ਵਾਰਦਾਤ ਨਸਲੀ ਭੇਦ ਭਾਵ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਹਰ ਵਾਰਦਾਤ ਸਿਰਫ਼ ਲੁੱਟ ਖੋਹ ਵਾਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਸ ਵਕਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਨਸਲਵਾਦ ਦਾ ਫੱਟਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ, ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਮੰਨਣੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਨਸਲਵਾਦ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਵਕਤ ਹੀ ਜੇ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਗਿਣੇ-ਚੁਣੇ ਨਸਲਵਾਦੀ ਤੱਤਾਂ ਵਿਰੁਧ ਸਖ਼ਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਕਸ ਚਮਕਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਧੁੰਦਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ। ਹੁਣ ਉਸਨੇ ਇਹ ਸੱਚ ਓਦੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੈ ਨਿਕਲੀ ਹੈ, ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਬੜੇ ਦਲੀਲਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਉੱਤੇ ਨਸਲਵਾਦ ਦੀ ਉਂਗਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ, ਓਥੇ ਕੁਝ ਤੱਤਾਂ ਉਤੇ ਭਾਰਤ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਭਾਰ ਕੇ ਪੁੱਛੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਆਮ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਵੇਂ ਬਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੱਤ ਪਛਾਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਔਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਓਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਵੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਚੇਚ ਨਾਲ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਕੁਝ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਇੰਜ ਕਹੇ ਜਾਣ ਦਾ ਬੁਰਾ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਸੱਚ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੈਲਬੌਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਤੋਂ ਵਧ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਸਾਡੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਉਲਟ ਗੇੜਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਸੜੀ ਹੋਈ ਲਾਸ਼ ਮਿਲਣ ਉਤੇ ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਰੋਹ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਸੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕਤਲ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਾਰਾ ਸੀ। ਹਾਲੇ ਉਹ ਖ਼ਬਰ ਬੇਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਕਿ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਿਚ ਗੱਡੀ ਲਾਉਣ ਗਏ ਨੂੰ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਸਾੜਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਕੋਝਾ 'ਸੱਚ' ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ। ਅੱਧ-ਪਚੱਧੇ ਸੜ ਗਏ ਉਸ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਕਾਰਨ ਖਰਚਾ ਵਧ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਬੀਮੇ ਦੀ ਰਕਮ ਲੈਣ ਲਈ ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਾਟਕ ਆਪ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਬੋਲਦੇ ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਸਾਂ, ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਓਥੋਂ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਬਾਕੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਵੰਨਗੀ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਪਰਥ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਹੀ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਓਥੋਂ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਪਿਛਲੀ ਕੁੜੱਤਣ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖ ਕੇ ਜਵਾਬੀ ਚੋਭਾਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀ, ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ, ਬੱਚੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੁੱਖ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਕਸੂਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਕਲ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਵੀ ਮੰਨਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਓਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਕ ਅਹਿਲਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਸਲਾਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ, ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਹੁਤਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਦਿਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨੀ ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ਿਫਟ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਪਰਤਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਦੂਰੋਂ ਦਿੱਸਣਾ ਲੁਟੇਰੇ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਹਨੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰੇ ਪਰਸ ਜਾਂ ਚੇਨੀਆਂ-ਅੰਗੂਠੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਨਾ ਨਿਕਲੋ, ਵਰਨਾ ਲੁਟੇਰੇ ਲੁੱਟਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਪੁਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਹੋ ਗੱਲ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਚਿੜ੍ਹ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਛਾਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਓਥੇ ਚੱਜ ਨਾਲ ਜਿਊਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਉਹ ਓਥੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ-ਨੰਗ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਿਆ ਕਰਨ? ਇਹ ਵਿਹਾਰ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਦਾ ਸਾਵਾਂਪਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਅਸਾਵਾਂਪਣ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ।

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ ਸਮੇਂ ਓਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਸਲਵਾਦੀ ਟਿਪਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਗੱਲ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉਤੇ ਆਣ ਅਟਕੀ ਤੇ ਨਿਬੇੜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਰਭਜਨ ਨੇ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਸਨ, ਉਹ ਨਸਲਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਮਾਂ ਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ, ਜੋ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਨੇ ਗਲਤ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ। ਓਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਾਰਾ ਤਾਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਨਾ ਚਿਤਾਰੀ ਗਈ ਕਿ ਹਰਭਜਨ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਮਾਂ ਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸ਼ੋਭਦਾ।

ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ। ਪਿਛਲੇ ਇੱਕੋ ਸਾਲ ਅੰਦਰ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਇਕ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧ ਭਾਰਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਹੋਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਜਣੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲਦੇ ਹੋਏ ਦਮ ਵੀ ਤੋੜ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਰਗਾ ਰੋਹ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਹਰ ਸਾਲ ਫਿਲਪਾਈਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਮਹੀਨਾ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡੇ ਓਥੇ ਕਤਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਓਥੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਘਰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕਦੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਚੈੱਕ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਰੋਸ ਫਿਲਪਾਈਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੀ ਓਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਨੇਮਾਂ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਕੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਫ਼ਰਾਂਸ, ਸਪੇਨ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਏਦਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ?

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਖ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਓਥੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਓਥੇ ਜਾਣ ਦਾ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਗੋਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਪੱਕੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਨਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਵੀਜ਼ੇ ਲਗਵਾ ਕੇ ਤੋਰਨ ਸਮੇਂ ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਏਜੰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਓਥੋਂ ਦਾਖ਼ਲੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਫ਼ੀਸ ਦਾ ਗੱਫਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਜਣੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਬੱਚੇ ਓਥੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਫਿਰਨੀ ਤੇ ਮੈਲਬੌਰਨ ਦੇ ਹਾਈਵੇਅ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਹੀ ਸਮਝ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਚੱਜ-ਆਚਾਰ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਸਥਾਨਕ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਚੁੱਭਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਹਮਦਰਦੀ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਓਨੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ, ਜਿੰਨੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਉੱਪਰੋਂ ਸਾਡਾ ਵਿਹਾਰ ਵੀ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਦੇ ਠੰਢੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਸੋਚਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਹਰ ਵਕਤ ਮੁੱਦਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਕੀ ਪਵੇਗਾ, ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਬਿਆਨ ਉਹ ਸੱਜਣ ਵੀ ਦੇਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਓਥੋਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨਤੀਜਾ ਜੋ ਕੁਝ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਪੱਕੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ (ਪਰਮਾਨੈਂਟ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ) ਦੀਆਂ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਓਥੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਕਤ ਵਤਨ ਵਾਪਸੀ ਵਾਸਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਦਖ਼ਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪੱਕੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਅਗੋਂ ਲਈ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਧਾਰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੌਖੇ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਅਗੋਂ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਹੀ ਵੱਧ ਨਹੀਂ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਟੈੱਸਟ ਦੇ ਨੰਬਰ ਵੀ ਵਧ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਸਿਰਫ਼ ਓਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁਣ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ ਤੇ ਹਾਲੈਂਡ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁੱਦਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਏਜੰਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੋ ਰਹੀ ਕਬੂਤਰਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤਾਂ ਅਸਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਵੇਗੀ। ਬੇਲੋੜੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ 'ਹਿੰਮਤ' ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਪੜ੍ਹਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੇ ਛੇਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਗੋਂ ਕੰਮ ਇਹ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ 'ਵੇਰਵੇ' ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੋਂ ਉਸ ਬੈਂਕ ਦਾ ਨਾਂਅ ਵੀ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲੋਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਏਜੰਟ ਬਾਰੇ ਵੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਬੱਚੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਲੱਗ ਗਈ ਕਿ ਜੇ ਇੱਕ ਵੀ ਕਾਗਜ਼ ਨਾਲ ਨਾ ਰਲਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 'ਸੇਵਾ' ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਕਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਫੋਨ ਆਏ ਕਿ ਏਥੇ ਅਸੀਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਪਿੱਛੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕੀਤਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਮੌਕੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਇੱਕ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਕੇ ਚੱਲੀਏ। ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਵੇ ਤਾਂ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਧੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾਣਾ ਮੁਨਾਸਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਰ ਛੋਟੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਭੱਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਵੀ ਅੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁੜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਵੱਸਦੀ ਰਹਿਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵੱਸਣ ਦੇਂਦੇ। ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਏਦਾਂ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਚੀਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਓਥੋਂ ਦੇ ਗਿਣੇ ਚੁਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਠੱਪਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁਧ ਜਵਾਬੀ ਕੌੜ ਲਈ ਉਕਸਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ, ਪਰਵਾਸ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਾਵੀਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ। ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਚਰਨਜੀਤ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ''ਪਿਆਰ, ਵਫ਼ਾ ਤੇ ਅਰਮਾਨ, ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਘਰ-ਘਰ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਖੇਡਦੇ ਨੇ, ਜੋ ਫੁੱਟ-ਪਾਥ 'ਤੇ ਸੌਂਦੇ ਨੇ।'' ਸਾਰੇ ਅਹਿਸਾਸ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚਲੇ ਅਹਿਸਾਸ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Easy Travel Inc.
7191 Camelot Drive, Canton, MI 48187 Fax: 866-908-6663
www.easytravelinc.net info@easytravelinc.net
ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ
Please call us for the lowest fare from your city to india

Tel: 734-451-9526, Toll Free 866-51-INDIA

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.
Professional HD Video & Digital Photo Production
Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)
Live Video Display with Large Screens
DJ Service with Laser Lights
Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN
(725-7926)
(With 14 years Experienced)

SV PRODUCTION
734-261-0936 / 734-890-1767
E-mail: raj@syanvideo.com
or visit at: www.syanvideo.com

Tax Services Tax Services Tax Services
Singh Tax Services
ਆਪਣੇ ਟੈਕਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਾਇਰ ਕਰੋ
ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ। ਟੈਕਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਲਾਹ ਮੁਫਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੈ।
ਟੈਕਸ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ
Ph:248-982-2036, 616-855-5575
ਤੁਹਾਡੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਦੋ ਦਫਤਰ
3828 44th Street, Office # 1, Kentwood, (Grand Rapids), Michigan-49508
38969 Cheshire Drive, Northville, Michigan
Email:info@singhtaxservices.com, jhand_mohan@yahoo.com
For More Detail check our web site at Web Site: www.singhtaxservices.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 20 ਫਰਵਰੀ 2010

ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਘਿਰਣਾ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। -ਮੈਰੀ ਚੈਂਪੀਅਨ

ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਅਸਫਲ

ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ (ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ) ਦੇ ਤਕੜੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖ਼ਾਨ' ਮੁੰਬਈ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿਨਮਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਸੈਨਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਵਿਖਾਈ। ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਸਦਕਾ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਸਿਨਮਿਆਂ ਨੇ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ੋਅ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਦਿੱਕਤ ਦੇ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਵਲੋਂ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿਖਾਵੇ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਖਾਵਾਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇੰਨੇ ਵਿਆਪਕ ਸਨ ਕਿ ਫ਼ਿਲਮ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਫ਼ਿਲਮ ਵਲ ਉਮਡ ਪਏ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਐਡੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਆਰ. ਆਰ. ਪਾਟਿਲ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ੋਅ ਵੇਖਣ ਗਏ।

ਮੁੰਬਈ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਜਿਹੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਵਿਖਾਵੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਸਿਨੇਮਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ੋਅ ਵਿਖਾਉਣੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਖਾਵਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫ਼ਿਲਮ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਸਾੜੇ ਅਤੇ ਕਈ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵਿਖਾਵਾਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਵਿਖਾਵਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਲੀ, ਬੰਗਲੌਰ, ਕਲਕੱਤਾ, ਚੇਨਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਦੇ ਹਾਊਸ ਫੁੱਲ ਰਹੇ। ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਰਾਤਰੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਵੀ ਲਾਹਾ ਮਿਲਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਤਕਰੀਬਨ 800 ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਿਕ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਸ਼ੋਅ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਰਲਿਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 5 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਹਾਊਸ ਫੁਲ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇੰਜ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਿਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖ਼ਾਨ' ਤਕੜੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਵਿਰੋਧ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਨੂੰ ਉਗਾਸਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੀ ਕੰਮ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਠਣ ਵਾਲਾ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਫ਼ਿਲਮ ਉਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਭਾਵੇਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਜਿਹੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ ਪਰ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੇੜਤਾ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਹੁਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਵਿਚਾਲੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਮਰਾਠਿਆਂ ਅਤੇ ਉਤਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਠਿਆ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉਪਰ ਰਾਹੁਲ-ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਸਿਰਫ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਇੰਜ ਸਮੁੱਚੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕ ਰਾਜ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦਾ ਵੀ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਵਲੋਂ ਹੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਠੁੱਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਕਦਮ ਵਜੋਂ ਹੁਣ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦਾ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਠੁੱਸ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਹੁਣ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਨ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅੱਜ ਤੋਂ 8-10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇੰਜ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਠ ਵਾਲਾ ਮਰਾਠਾਵਾਦ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪਿੱਛੇ ਸਿਰਫ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਉਥਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸੌੜੇ ਖੇਤਰਵਾਦ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਜਾਤਪਾਤ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਆਕੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਵਿਰੋਧ ਬੇਮਾਅਨੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਵਲੋਂ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਲੀਗ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਹੋਇਆ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਖ਼ਤੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਹੁਣ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਮਲਿਕ ਭਾਗੋਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ!

'ਨੈਟਵਰਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਚਮਚਿਆਂ ਦਾ, ਸਾਡੀ ਲਾਜ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੱਖਣੀ ਜੀ।
ਪੀਣ ਦੇਣੀ ਨਹੀਂ ਲੱਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ, ਖਾਣੀ ਆਪ ਮਲਾਈ ਤੇ ਮਖਣੀ ਜੀ।
ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਜੋ ਫਲਸਫੇ ਦੀ, ਖੁੰਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਠੱਪਣੀ ਜੀ।
ਵੜ੍ਹਨ ਦੇਣਾ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ 'ਸਰਨਿਆਂ' ਨੂੰ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦੀ ਸੰਘੀ ਨੱਪਣੀ ਜੀ।
ਖੋਲ੍ਹ ਥੈਲੀਆਂ ਵੰਡੇ ਜਦ ਨਸ਼ੇ-ਪੱਤੇ, ਉਦੋਂ ਦੇਖਣਾ ਸਾਡੀ ਚੜ੍ਹ ਮੱਚਣੀ ਜੀ!
ਭਾਵੇਂ ਛੇਕਣੇ ਪੈਣ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਰੇ, ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ' ਰੱਖਣੀ ਜੀ!

ਤੁਰ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਂਡੂ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਅਗਵਾਨ

ਸਾਦਗੀ, ਸਿਰੜ ਅਤੇ ਸੁਰਤ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਸਚੇਤ ਸਾਹਿਤਕ ਗਵਾਹ ਵਿਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ, ਵੰਡ ਦੇ ਹੇਰਵੇ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹੁਲਾਰ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਨਾਲ ਮਹਿਬੂਬ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਭੂਤਵਾੜੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਜਦੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਨੇ ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਲੀ ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦਾ ਹਾਸਲ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਰਤ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਲੁੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਰੂਪ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਡੂੰਘੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਪੇਂਡੂ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਾਲੇ ਜਗਿਆਸੂ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਮਨੁੱਖ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਚੇਟਕ ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚੋਂ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਰਮਭੂਮੀ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਮਹਿਬੂਬ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਧਿਆਤਮਕ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਠੇਠ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪ ਤੰਦ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਬੂਬ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਯਾਦ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੱਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਣਖੀ ਹੱਡ-ਵਰਤੀ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੰਵਾਦ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹਾਸਲ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਸਿਦਕ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮਹਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਜਾਗੀ। ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਦੇ ਲੀਹੇ ਪੈ ਗਏ। ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉਸ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਨਵਤੇਜ ਭਾਰਤੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਮਹਿਬੂਬ 'ਤੂਤ ਦੇ ਛਾਂਵੇਂ ਖਾਲ ਉਤੇ ਬੈਠ' ਕਬਿੱਤ ਜੋੜੇਗਾ। ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜਿਲਦਾਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਮਹਿਬੂਬ ਬਾਬਤ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਨਵਤੇਜ ਭਾਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਉਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ 'ਸਿਆਸੀ ਕੌਲ' ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੀ ਜਲਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਝਲਕ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜਿਸ ਸਾਦਗੀ ਨਾਲ ਯੂਰਪੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਲਾਸਾਨੀ ਹੈ।

ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਨੇ ਸੌ ਸਾਲ ਤੱਕ ਜਿਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲੇ ਉਸ ਨੇ 'ਕੋਠੇ ਖੜਕ ਸਿੰਘ' ਦੇ ਸੰਸਿਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਬਾਤ ਪਾਉਣੀ ਸੀ। ਮਨ-ਲੁਭਾਊ ਮੁਲਾਇਮੀ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਨਾਬਰੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੇ ਕੀਤੇ 'ਮਿਲਖੀ' ਵਰਗੇ ਉਸ ਦੇ ਖੁਰਦਰੇ ਤੇ ਕੋਰੇ ਪਾਤਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਊ ਅਤੇ ਸਿਦਕੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਅਟੁੱਟ ਕੜੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ 'ਕੋਠੇ ਖੜਕ ਸਿੰਘ' ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਵਾਸੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਣਖੀ ਦਾ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਗਮਗੀਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਹ ਗੱਲ ਮੁੱਕੇ ਵੀ ਕਿਉਂ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਰਤ, ਵਿਦਵਤਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਚੇਤ-ਅਚੇਤ ਪਰਤਾਂ ਹਨ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਤਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨੇਗੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਗੂੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ

ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ

ਰਾਕੇਸ਼ ਸੰਘੀ

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਧੜਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੁੜ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਬਹੁਮਤ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਨਾਟਾ ਛਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਏਲਨਾਬਾਦ ਉਪ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੇ ਇਸ ਸੰਨਾਟੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੂੰਘਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਨਾਟੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੇ ਹੁਣ ਏਲਨਾਬਾਦ ਉਪ-ਚੋਣ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਾਸ ਸਿਪਾਹ ਸਲਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁੰਡਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬਿਊਰੋਕ੍ਰੇਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਖੂੰਜੇ ਲੱਗ ਕੇ ਬੈਠਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਨੰਬਰ ਵਨ ਹਰਿਆਣਾ' ਦੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਦੁਰਗਤ ਕੀਤੀ, ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਸਿਆਸਦਾਨ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਇਹੀ ਖੈਰ ਮਨਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸਲਾਮਤ ਰਹੇ ਤੇ ਇੰਝ ਹੀ ਬਣੀ ਰਹੇ ਪਰ ਹੁੱਡਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਦੇ ਤਾਂ ਅਜੇ ਸਿਰਫ 4 ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਕੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਗਾਜ਼ ਕਿਸ 'ਤੇ ਡਿੱਗੇ।

ਏਲਨਾਬਾਦ ਉਪ-ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਸ ਉਪ-ਚੋਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਰ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਸੂਬੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ 10 ਜਨਪਥ ਵੀ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਦੇ 10 ਜਨਪਥ ਵਿਚ ਅੰਦਰ ਤਕ

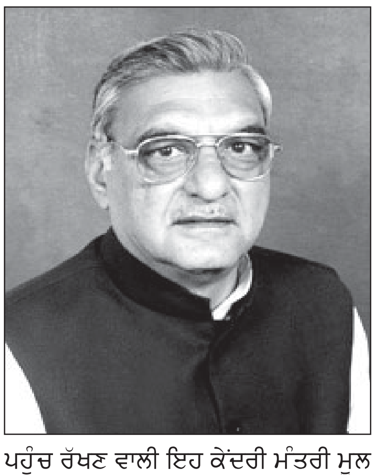

ਪਹੁੰਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੂਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਏਲਨਾਬਾਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਐੱਮ.ਪੀ.ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ 2 ਵਾਰ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚੋਣ ਹਲਕਾ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਏਲਨਾਬਾਦ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪ ਚੋਣ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਐਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਚੱਲੀ ਗਈ।

ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ 36 ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਹੁਣ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ? ਨਿਯਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪੀ.ਐੱਮ.ਓ. ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਨੇਤਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਜਨਪਥ ਤੋਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਏਲਨਾਬਾਦ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ 'ਹੈਵੀਵੇਟ' ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਸੀ, ਹਰੇਕ ਵੋਟ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹਲਕੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਭੁੱਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਏਲਨਾਬਾਦ ਉਪ-ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਨਤਕ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਅਗਲੀ 5 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਸੱਦ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਹ ਚਰਚਾ ਗਰਮਾ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਜਕਾਂ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ 5 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਦਲ ਬਦਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸੂਬਾਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਪਏ ਚਾਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਅਜੇ ਵੀ ਨਾ ਭਰੇ ਜਾਣ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇ ਰਹੇ ਬਸਪਾ ਦੇ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਅਕਰਮ ਖ਼ਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਜ਼ਰੂਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਪਹਿਲੇ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਚੋਣ ਤਾਂ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਚੋਣ ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਤਕ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੁੱਡਾ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਮੇਂ 7 ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਇਕ ਬਸਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਤਰੀ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਚਰਚਾ ਇਹ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਜਗਾਧਰੀ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਬਸਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਬਦਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁੰਬਈ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਜੂਦ ਤੇ ਠਾਕਰਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਤਰੰਜ ਦੇ ਸਿੱਟੇ

ਕਲਿਆਣੀ ਸ਼ੰਕਰ

ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 'ਮਰਾਠੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ' ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਅਚਾਨਕ ਭੜਕੀ ਹਿੰਸਾ ਤੇ 'ਮੁੰਬਈ, ਮੁੰਬਈ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ' ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦਾ ਰੌਲਾ ਫਿਰ ਦੋਹਾਂ ਸੈਨਾਵਾਂ (ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨਵ ਨਿਰਮਾਣ ਸੈਨਾ) ਵਲੋਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੋਹਾਂ ਸੈਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਘ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 2012 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁੰਬਈ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਹੋਈਆਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਇਕ ਵੀ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਤੇ ਉਹ ਠਾਣੇ ਵਾਲੀ ਸੀਟ ਵੀ ਹਾਰ ਗਈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਸਦਾ ਗਲਬਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ 'ਮਰਾਠੀ ਮਾਨੁਸ਼' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮੁੜ ਉਭਾਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਚਾਰਾ ਵੀ ਕੀ ਹੈ?

ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 60 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਾਲੇ ਦੌਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਲੁੰਗੀ ਵਾਲੇ' ਮੁੰਬਈ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਦੱਖਣ-ਭਾਰਤੀ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ 'ਚ ਛਪੇ ਦੱਖਣ-ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ 'ਟ੍ਰਿਕ' ਕੰਮ ਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ 'ਮਰਾਠੀ ਮਾਨੁਸ਼' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਈ ਰੱਖਣ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸੀਨੀਅਰ ਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਠਾਕਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕੇ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਭਤੀਜਾ ਰਾਜ ਠਾਕਰੇ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਨਕਸ਼ੇ ਕਦਮ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ। ਠਾਕਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ 'ਸੈਨਾਵਾਂ' ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ 'ਬੰਧਕ' ਜਿਹਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਉਹ ਬਿਹਾਰੀਆਂ (ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀਆਂ), ਕਦੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀਆਂ, ਕਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਫਿਲਮ ਸਟਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਸੌੜੇ ਖੇਤਰਵਾਦ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ 26 ਨਵੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ 'ਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਸਨ? ਹੁਣ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਕਮਾਂਡੋਜ਼ ਨੇ ਹੀ ਉਦੋਂ ਮੁੰਬਈ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਸੀ।"

ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਮਿੱਤਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਭਾਜਪਾ-ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹੋਈ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਭਾਈਵਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਿੱਖੇ ਤੇਵਰ ਅਪਨਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨਵ ਨਿਰਮਾਣ ਸੈਨਾ (ਮਨਸੇ) ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਉਸਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਦਿਲ ਲਗਾ ਕੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਦੋਹਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਕਾਰਨ ਦੇਰ ਸਵੇਰ ਦੋਹਾਂ 'ਚ ਪਾੜਾ ਪੈਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਅਤੀਤ 'ਚ ਵੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਆਪਣੇ ਵਤੀਰੇ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੱਤਭੇਦ ਉਦੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਭੈਰੋਂ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖਾਵਤ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਪਾਟਿਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਜਿੱਥੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕਰਕੇ ਵਿਦਰਭ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਠਾਕਰੇ ਆਪਣੇ ਸੌੜੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ 'ਚ ਯਕੀਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਹਟਾਉਣੇ ਪਏ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੇ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਸੀ, "ਮੁੰਬਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਕ ਅੰਗ ਹੈ।" ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖ਼ਾਨ ਵਲੋਂ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ।

ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਇਕ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਇਕ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਬਣੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਪਿਛੋਕੜ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਦਾ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ 'ਤੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕੰਟਰੋਲ ਚੱਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦਰਮਿਆਨ ਸਮੀਕਰਨ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਬਦਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. 'ਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਯੋਗ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੰਘ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਮਰਾਠੀ ਹਨ। ਜੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਖੇਤਰੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਸੰਘ ਲਈ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਲਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। 'ਮੁੰਬਈ, ਮੁੰਬਈ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੈ' ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਤੇ ਮਨਸੇ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਵਰਗੇ ਨੇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਸੰਘ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ। ਸੰਘ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਨੂੰ ਰਾਜਗ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਵਰਕਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਆਪਸ 'ਚ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਟੈਕਸੀ ਪਰਮਿਟ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਣਗੇ, ਜੋ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤੇ ਮਰਾਠੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲ ਤੇ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਤਾੜਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੋ ਹੀ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਵੀ ਹੈ।

ਮਰਾਠੀ ਲੋਹ-ਪੁਰਸ਼ ਤੇ ਰਾ ਕਾਂ ਪਾ ਮੁਖੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ? ਕੀ ਰਾਕਾਂਪਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਦੋ ਬੇੜੀਆਂ 'ਚ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਅਪਨਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਹੋ ਕੇ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਸਥਿਤੀ ਆਮ ਵਰਗੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਣ, ਸਿਰਫ਼ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਹੋਵੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਵਾਨ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਲਾਚਾਰ ਮੁੱਦਾ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਤਾਕਤ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿ ਤੇ ਅਫਗਾਨ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜਨ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ

-ਵੇਦਪ੍ਰਤਾਪ ਵੈਦਿਕ

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਦੁਵਿਧਾ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਨੋਂ ਪੱਖ ਥੋੜੇ ਨਰਮ ਪੈ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਅੱਤਵਾਦ ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਦਕਿ 'ਸਮੁਚਾ ਸੰਵਾਦ' ਹੋਵੇਗਾ, ਯਾਨੀਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਆਦਿ ਜਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹ ਮਹਿਮੂਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਣਾ ਹੈ। ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਦੇ ਕਥਨ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨਾ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਤਰਾਸਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਹੈ? ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਜਿਨੀਆਂ ਘਿਨੌਣੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਯੁੱਧ ਛੇੜ ਦੇਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਹਮਲਾਵਰ ਮੁਹਿੰਮ ਉਸਨੇ ਵਜ਼ੀਰਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਚਲਾਈ, ਉਵੇਂ ਦਾ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚਲਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ? ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਦਬਾਅ ਹੈ।

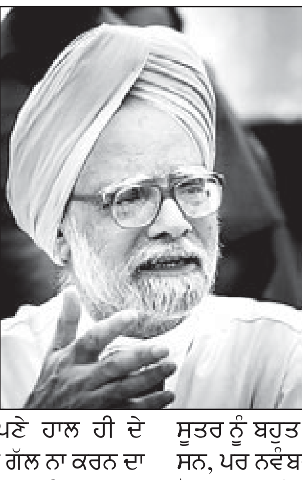

ਪਰ ਜੇਕਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸੁਫ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵੀ ਉਸੇ ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ 1998 ਵਿਚ ਜਦ ਸਮੁਚਿਤ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਈ ਦਾ ਉਹ ਵਿਰਾਟ ਸੁਪਨਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਸੰਪੂਰਣ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨੂੰ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਕਦੀ ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ, ਕਦੀ ਸੰਸਦ ਤੇ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਮੁੰਬਈ ਰੇਲ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪਹਿਲ ਵਿਚ ਰੋੜੇ ਅਟਕਾ ਦਿੱਤੇ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਉਸੇ ਸੂਤਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਨਵੰਬਰ 2009 ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਤਾਜ ਹੋਟਲ ਕਾਂਡ ਨੇ ਸਾਰੀ ਤਿਆਰੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ।

ਫਿਰ ਵੀ ਜੁਲਾਈ 2009 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਝੱਲਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਮ-ਅਲ-ਸ਼ੇਖ ਵਿਚ ਸ਼ਿਖਰ ਬੈਠਕ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਕਾਂਡ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਜਦਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਮਝ ਪੁੱਠੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਉਲਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੋਨਾਂ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ 'ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ' ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦ ਤਕ ਦੋਵੇਂ ਪੱਖ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾਉਂਦੇ, ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਬਾਂਝ ਹੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਸੰਵਾਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਤਲੀ ਡੋਰੀ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਟ ਨਾਚ ਹੈ। ਉਹ ਡੋਰੀ ਕਦ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗੀ, ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਤਾਜ ਹੋਟਲ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਛੋਟਾ ਮੋਟਾ ਹਾਦਸਾ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੂਰਾ ਭਾਰਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਉਬਲ ਪਵੇਗਾ। ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਸਰਕਾਰ ਫਿਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਦੋਨਾਂ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਇਕ ਤੇ ਹੋਇਆ ਹਮਲਾ ਦੂਜੇ ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਸ ਲੋਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਦੋਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸਾਂਝਾ ਅਭਿਆਨ ਚਲਾਉਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਸਮਝ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤਕ ਫੈਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨ, ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਮਿਲਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤਾਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਜੂੜ ਵੱਢਣ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲਗੇਗਾ? ਜੇਕਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੇਰੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇੰਨੇ ਫਾਇਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਹਿਲਾ ਫਾਇਦਾ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਬਿਨਾ ਸਮਝਾਏ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਵੇਗੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੱਚਮੁਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਇਸ ਛਵੀ ਦੇ ਸਾਫ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਕੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਸਲੀ ਤਾਕਤ ਤਾਂ ਫੌਜ ਅਤੇ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ-ਅਫਗਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫੌਜ ਅਤੇ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਖੁਲ੍ਹਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਯਾਨੀ ਕਿ ਪਰਦਾ ਹਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਿਲਮਨ ਚੀਰ-ਚੀਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

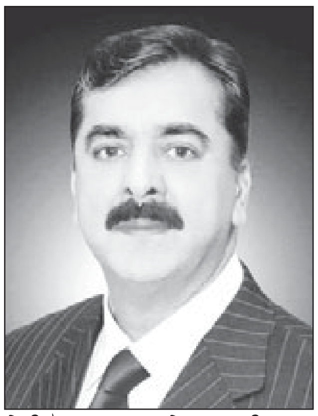

ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਦੋਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇੰਨੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਫਿਰ 'ਸਮੁਚਿਤ ਸੰਵਾਦ' ਆਪਣੇ ਆਪ ਚਲੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਓਂ ਚਲੇਗਾ। ਕਸ਼ਮੀਰ, ਸਿਯਾਚਿਨ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ, ਪਰਮਾਣੂ-ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ-ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਕ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਕਈ ਨਵੇਂ ਆਯਾਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖੁੱਲਣਗੇ। ਜਨਰਲ ਕਿਯਾਨੀ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵੀ 'ਰਣਨੀਤਿਕ ਪਿਛਵਾੜੇ' ਦੀ ਜੋ ਰੱਟ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਨਿਰਥਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਧਰ, ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ ਲੱਗੇਗਾ।

ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 'ਰਣਨੀਤਿਕ ਪਿਛਵਾੜੇ' ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਆਰਥਿਕ ਬਦਲਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਵੇਂ ਬਦਲ ਫਿਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਵਸੇ ਪੰਜ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆਈ ਗਣਤੰਤਰਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲੇਗੀ।

ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰਥਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦ ਉਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮਿਲ ਕੇ ਪੂਰੇ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਨਾਲ ਆਉਣ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਕ ਬਾਰ ਉਸਨੇ ਕਾਬੁਲ ਛੱਡਿਆ ਤਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਉਸਦੀ ਬਲਾ ਨਾਲ! ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਭਰੇ, ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਾਬੁਲ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਅਖਾੜਾ ਖੋਲ ਲੈਣ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਕੀ ਬਿਗੜ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਦੋਨੋਂ ਲੜਨਗੇ, ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਚੀਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵੀ ਇਸ ਫੱਟੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਫਸਾ ਲੈਣ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਠਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦਾ ਜਰਾ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਆਦਿ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸਦੇ ਜੋ ਵੀ ਵੈਦ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹਿਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਚਿਵਾਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਤਤਕਾਲਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੂਰਗਾਮੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੇ ਵੀ ਕੰਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਖਣ ਏਸ਼ੀਆ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾਲਦਾਰ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰਖਿਅਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲੱਗੇਗਾ।

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਅੰਗ-ਟੋਟਕੇ

ਲਿਖਤੁਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ*

ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਕਲ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਕੁੱਝ ਬਦਲਵੇਂ ਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅੰਗ-ਕਾਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਬਾਹੂਬਲੀਆਂ ਦੇ ਗੁੰਡਾ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਪਾਲ ਰੱਖੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਮਾਈ ਦੇ ਲਾਲ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ 'ਬੁਰੇ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ' ਜਾਣ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਅੰਗ-ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਣ। ਦੂਸਰਾ, ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਦਬਦਬਾ ਵੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 'ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ' ਲਿਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਛਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਆਜ਼ਾਦ ਫਿਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉੱਚੀਆਂ, ਲੰਬੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਿੱਖੇ ਅਤੇ ਰੋਹੀਲੇ ਕਟਾਖਸ਼, ਅਕਸਰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਾ-ਹਸਾ ਕੇ ਲੋਟ-ਪੋਟ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਸੋਚਣ-ਪਰਖਣ ਲਈ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਛਪਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਅੰਗਮਈ ਟਕੋਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਲਮ ਛਪਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਬੈਂਤ ਛੰਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਂ ਛੇਆਂ ਸਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁੱਜੇ 'ਚ ਸਮੁੰਦਰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਇਹ ਵਿਅੰਗ-ਸੁਰ ਵਾਲੀਆਂ ਬੈਂਤਾਂ। 'ਨਿਹੰਗ ਵਾਣੀ', 'ਖੜਗਧਾਰੀ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ', 'ਡੰਗ ਤੇ ਚੋਭਾਂ', 'ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ' ਜਾਂ 'ਅੱਜ ਦੀ ਗੱਲ' ਜਿਹੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਥੱਲੇ ਛਪਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਆਗੂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਖੁੰਬ ਠੱਪੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਫਨੀ ਕਾਰਟੂਨਾਂ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਵਿਅੰਗ-ਬੈਂਤ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਦੇ ਸਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹੱਟੀਆਂ-ਭੱਠੀਆਂ ਉੱਪਰ ਖੁੰਢ ਬਣਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਵੱਡੀ ਖਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਪੇਂਡੂ ਭਰਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਸੁਰਖੀਆਂ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਅੰਗ-ਕਾਲਮਾਂ ਦੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਹਾਸੇ ਦੀ ਪਟਾਰੀ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਚਟਖਾਰੇ ਲਾ ਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਕਲ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਕੁੱਝ ਬਦਲਵੇਂ ਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅੰਗ-ਕਾਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਬਾਹੂਬਲੀਆਂ ਦੇ ਗੁੰਡਾ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਪਾਲ ਰੱਖੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਮਾਈ ਦੇ ਲਾਲ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ 'ਬੁਰੇ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ' ਜਾਣ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਅੰਗ-ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਣ। ਦੂਸਰਾ, ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਦਬਦਬਾ ਵੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 'ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ' ਲਿਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਛਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਆਜ਼ਾਦ ਫਿਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉੱਚੀਆਂ, ਲੰਬੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਿੱਖੇ ਅਤੇ ਰੋਹੀਲੇ ਕਟਾਖਸ਼, ਅਕਸਰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਾ-ਹਸਾ ਕੇ ਲੋਟ-ਪੋਟ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਸੋਚਣ-ਪਰਖਣ ਲਈ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰੇ-ਖ਼ਿਦਮਤ ਕੁੱਝ ਚੋਣਵੇਂ 'ਪਰਵਾਸੀ ਵਿਅੰਗ' ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਸੰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਰੂਹ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਛਪੀ ਕਿ ਕਥਿਤ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਝ ਉੱਘੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਮੂੰਹੋਂ ਨਿੰਕਲੀ ਗੱਲ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਇਕ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਨੇ ਇਸ ਖ਼ਬਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਲਿਖਿਆ:

'ਬਾਬਿਓ, ਹੁਣ ਬਾਹਰਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ 'ਆਪਣਾ ਸਵਾਗਤ' ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਜਰਾ 'ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਕੇ' ਆਇਓ!'

ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ 'ਬਾਦਲ-ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 'ਸੰਤ-ਸਿਪਾਹੀ ਐਵਾਰਡ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਪਤਾ ਲਿਖ ਕੇ ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਤੋੜਾ ਝਾੜਿਆ, ਅਖੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜੀ, 'ਸੰਤ' ਤਾਂ ਹੋਣੈ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪਿਹੋਵੇ ਵਾਲੇ ਵਰਗਾ ਅਤੇ 'ਸਿਪਾਹੀ' ਹੋਣੈ ਕਿਸੇ ਹੋਮ ਗਾਰਡੀਏ ਵਰਗਾ! ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰੋਂ ਖਰਚੇ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ 'ਗੁੰਮ' ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸਿਆ ਗਿਆ। 'ਇਹ ਰਸੀਦਾਂ ਕੋਕੋ ਲੈ ਗਈ ਹੋਣੀ ਐਂ!'

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਹਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਣੇ। ਅਟਕਲਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਫਲਾਣੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਨੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਮਾਰੀ ਅਖੇ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਲਈ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਬੱਸ ਹੁਕਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੈ! ਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਇਸ ਐਮ. ਐਲ. ਏ ਨੂੰ ਨਿਹੋਰਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ- "ਜਥੇਦਾਰੋ, ਚਮਚਾਗਿਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰਾ ਆਪਣੀ ਧੌਲੀ ਦਾਹੜੀ ਵਲ ਵੀ ਦੇਖ ਲਿਆ ਕਰੋ!!"

ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਦਲ-ਦਲ ਪੱਖੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ 'ਰੇਲ ਰੋਕੋ' ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾ ਕੇ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਧਰਨੇ ਮਾਰਾਂਗੇ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਂਦਿਆਂ ਇਕ ਲੇਖਕ ਨੇ ਤੀਰ ਛੱਡਿਆ- "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਇਹ 'ਫੈਡਾਰੇਸ਼ਨੀਏ ਆਗੂ' ਧਰਨਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ, ਰੱਬ ਕਰਕੇ ਉੱਥੇ ਡਰਾਈਵਰ ਗੱਡੀ ਨਾ ਰੋਕੇ! ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਥ ਦੇ ਗਲੋਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਹ ਬਲਾਵਾਂ ਤਾਂ ਲੱਥ ਜਾਣ!!"

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਛਪੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵਹਿਮ ਕਰਕੇ ਦੁੱਧ ਵਰਤਣ 'ਤੇ ਪਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ (ਦੁੱਧ) ਵੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ 'ਮਾਸ' ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਵਿਅੰਗ ਦੇਖੋ-'ਵਾਹ ਭਾਈ ਵਾਹ! ਕੇਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧੋ ਧੋ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਾਬਣ ਛੱਡ ਕੇ ਰੇਤੇ ਨਾਲ ਕੂਹਣੀਆਂ ਤੱਕ ਬਾਹਾਂ ਮਾਂਜਣ ਵਾਲੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ 'ਕਾਰਨਾਮੇ' ਹੀ ਕਰਨਗੇ!!"

ਰੁਟੀਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਤੇ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਜੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਹੀ 'ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ' ਪਵੇਗਾ! ਫਨੀਅਰ ਸੱਪ ਦੇ ਡੰਗ ਵਰਗੀ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ- "ਕਾਹਦੇ ਅੱਗੇ...ਗੱਡੀ ਦੇ?" ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਣੋ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਜਿਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਆਪੋ ਵਿਚੀਂ ਪੱਗੋ-ਲੱਥੀ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਸ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਵਲੋਂ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਫਲਾਣੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ' ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਨੇ ਤਿੱਖੀ ਚੋਟ ਮਾਰੀ- "ਬਾਦਲ ਸਾਬ੍ਹ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹਰਿਦਵਾਰ ਜਾਂ ਸੋਮਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਯਕੀਨ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ!"

ਸੱਚੇ ਸੌਦੇ ਅਤੇ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ੀਆਂ ਜਿਹੇ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਤੌਹੀਨ ਬਾਰੇ ਕੱਚਾ ਚਿੱਠਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਇਹ ਫਿਹਰਿਸਤ ਫਲਾਣੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਗੌਰ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ। ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਬਾਣ ਛੱਡਿਆ- 'ਬੋਲੇ ਅੱਗੇ ਗਾਵੀਐ ਭੈਰਉ ਸੋ ਗਉੜ!-ਸਿੱਧਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਝੋਟੇ ਮੋਹਰੇ ਬੀਨ ਵਜਾ ਆਏ ਹਾਂ!!'

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪੱਬ ਮੋਹਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਇਕ ਦਸਤਾਰ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਕਈ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਤਹਿਕੀਕਾਤ ਦੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ 'ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ' ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਛਾਪ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਇਸ 'ਵਿਤਕਰੇ' ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ-"ਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਚੰਗਾ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੱਬਾਂ 'ਚ ਜਾਣਾ ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦੈ?-ਅੰਦਰ ਕਿਹੜਾ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ? ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਗੁੱਸਾ ਕਰੀਏ!"

ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਅਠਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡਾਂ ਵਿਚ ਨਿਲਾਮ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ 'ਤੇ 'ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ' ਵਾਲੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ- "ਇਕ ਇਹ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਮੁੱਲ ਪੈਂਦੇ ਨੇ!...ਇਕ ਉਹ ਗੱਦਾਰ ਹੋਏ ਨੇ ਧਿਆਨ ਸਿਹੁੰ ਤੇ ਗੁਲਾਬ ਸਿਹੁੰ ਡੋਗਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ!!"

ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਹੋਏ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਧਰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ, ਪਾਰਟੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ! ਇਸ ਖ਼ਬਰ 'ਤੇ ਇਕ ਅਮਰੀਕਨ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ 'ਚੁਟਕੀ' ਲਈ-"ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਬਾਦਲਦਲੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ 'ਚ ਵੀ ਕੋਈ ਅਣਖ ਦੀ ਕਣੀ ਭਰ ਦੇਹ!"

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਤੇ ਸਟਿੱਕਰ ਵੰਡਣ ਵਿਰੁਧ, ਬੇਲੋੜੀ ਤੈਸ਼ 'ਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਾਂਬੂ-ਲਾਊ ਆਦਤ ਤੋਂ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ, ਜਨਰਲ ਵੈਦਿਆ ਦੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਸਟਿੱਕਰ ਵੰਡਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਬੇਹੂਦਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ- "ਜਦ ਖੰਘੇ ਸੀ ਤਾਂ ਟੰਗੇ ਸੀ"। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਇਸ ਫਿਕਰੇ ਨਾਲ ਇਕ ਸਤਰ ਹੋਰ ਜੋੜਨ ਦਾ 'ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਅ' ਦਿੱਤਾ- "...ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲਏ ਪੰਗੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਮਹੀਨੇ ਕੁੱਝ ਕੁ ਹੀ ਲੰਘੇ ਸੀ!"

ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੋਡਣੀਆਂ ਲੁਆਈਆਂ। ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜੋਰ ਲਾ ਕੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਜਿੱਤੇ ਵੀ, ਉਹ ਵੀ ਸਾਰੇ ਅਕਾਸ਼ 'ਚੋਂ ਟੁੱਟਦੇ ਤਾਰੇ ਵਾਂਗ ਸਰਨਿਆਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਆਣ ਡਿੱਗੇ। ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੀ ਦੁਰਗਤੀ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ 'ਠਾਹ-ਸੋਟਾ' ਕਾਲਮ 'ਚ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਛਪੀਆਂ-

'ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ' ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ,
ਫੱਟੀ ਪੋਚ ਕੇ ਰੱਖਤੀ ਸਰਨਿਆਂ ਨੇ!

ਅੰਦਾਜ਼-ਏ-ਬਿਆਂ

ਐਮ. ਐਸ. ਹਸਨ

19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਵਿਚ ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ ਹੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਖੁਸ਼ਨਸੀਬ ਸ਼ਾਇਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰ ਜਵਾਬੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ।

ਆਓ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ ਦੀ ਗਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੂ ਬੱਗਾ ਬੇਗਮ ਦਾ ਸਾਥ ਝਾਕ ਕੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ। ਬੱਗਾ ਬੇਗਮ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਮੁਅੱਜਮ ਜ਼ਮਾਨੀ ਬੇਗਮ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਾਲਿਬ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਗਵਾਹ ਹੈ ਗਾਲਿਬ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ।

ਇਨਾ ਤਾਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗਾਲਿਬ ਇਕ ਆਜ਼ਾਦ ਖਿਆਲ ਅਤੇ ਮਸਤਮੌਲਾ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰ ਸਨ। ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਇਲਾਹੀ ਬਖ਼ਸ਼ ਖ਼ਾਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਆਨਤਦਾਰ ਅਤੇ ਸੰਸਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਰੋਜ਼ਾ-ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ ਅਤੇ ਬੇਗਮ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਗਾਲਿਬ ਆਪਣੀ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਮੂਸਾ ਦੀ ਭੈਣ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤਾਂ ਗਾਲਿਬ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੈਰ ਪਟਕਦੇ ਹੋਏ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਇਸ ਮੂਸਾ ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ।

ਗਾਲਿਬ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਾਫਰ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੁਨਾਹਗਾਰ। ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਉਹ ਗੁਨਾਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨਾ ਪੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਇਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰੁਕ ਗਈ। ਘਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਕਾਫੀ ਮਾੜੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਪੈਸੇ-ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਮੋਹਤਾਜ। ਘਰ ਵਾਲੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਲਗਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਿ ਪੈਸੇ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਾਫੀ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਿਲ ਗਈ। ਗਾਲਿਬ ਸਾਹਿਬ ਘਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਗਏ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਖਰੀਦ ਲਿਆਏ। ਇੰਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇਖ ਕੇ ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਗਾਲਿਬ ਨੇ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਤੁਹਾਡੇ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਘਬਰਾਉਂਦੀ ਹੈਂ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਮੈਂ ਖ਼ੁਦ ਕਰ ਲਿਆ।"

ਬੱਗਾ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਗਿਲਾ ਸੀ ਕਿ ਗਾਲਿਬ ਧਰਮ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਮਿਰਜ਼ਾ ਜੀ, ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ ਹਨ? ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਕਿਹੜੇ ਰੋਜ਼ੇ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪੱਤਰ ਅਪ੍ਰੈਲ 1809 ਈ. ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

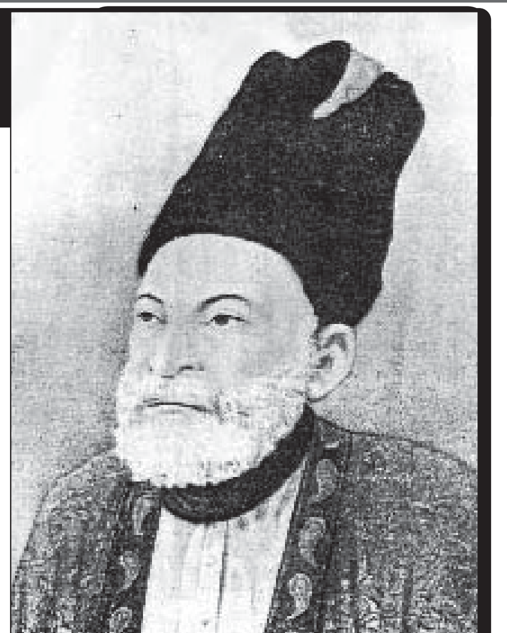

ਮੀਰਮੇਂਹਦੀ ਮਜ਼ਰੂਹ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਲਓ ਭਾਈ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਬੈਠੇ ਰਹੋ, ਚਾਹੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਓ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਅੰਦਰ ਇਕ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਬੇਟਾ ਹਸਨ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ, ਇਹ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਰੋਜ਼ਾਖ਼ਵਾਰ ਹਾਂ। ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਮੁਸਲਿਮ ਮਾਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਬਹਿਕਾ ਨਾ ਸਕੇ। ਹੁਣ ਮਿਰਜ਼ਾ ਜੀ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਤਾਸ਼ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" ਇੰਨਾ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਠੀਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਤੁਸੀਂ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਇਸੇ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਵੇ।"

ਬੱਸ ਇਕ ਆਖਰੀ ਕਿੱਸਾ ਹੋਰ ਸੁਣਾਂਦੇ ਜਾਵਾਂ। ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਕੁਫਰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਗਾਲਿਬ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਲਈ ਇਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਘਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸਤਾਦ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਇਕ ਬੋਤਲ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਆਏ। ਘਰ ਆਉਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸਤਾਦ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਸਜਿਦ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਉਸਤਾਦ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਹ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਮਸਜਿਦ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅਜੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਹੋ ਹੀ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਗਾਲਿਬ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਲੁਕੀ ਬੋਤਲ 'ਤੇ ਪੈ ਗਈ। ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਚੱਪਲ ਚੁੱਕੀ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ। ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਉਸਤਾਦ ਨਮਾਜ਼ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਲਈ ਹੁੰਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਆਏ।"

ਇਸ 'ਤੇ ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਬਗੈਰ ਪੜ੍ਹੇ ਹੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਹੋ ਗਈ, ਹੁਣ ਕੌਣ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੇ।"

ਸੰਨੀ ਧੂੜ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕਾਈ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ (ਯੂ ਐਸ ਏ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਧੂੜ ਨੂੰ

ਸ੍ਰੀ ਧੂੜ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਆਏ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ

ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕਾਈ ਦਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਇਕਾਈ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਖੇ ਇਕ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਡੈਮੋਕਰੈਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੈਂਟ ਕਾਉਂਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਡੈਮੋਕਰੈਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ।

ਧੀਰ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਖੋਜ ਚੀਨ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਕਰਨਗੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲੇਖਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਤੇ ਧੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਦਾ ਲਈ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਅਜਬ ਕਹਾਣੀ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ 'ਧੀਰ' ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਲਿਖਣ-ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਕਾਜ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਗਰਾਮੀ ਕਲਮ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਕ ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ (ਡਾਕਟਰੀ ਖੇਤਰ) ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 20 ਅਤੇ 21 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਚੀਨ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਿਊਰੋਸਾਇੰਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੌਮੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਧੀਰ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਸੰਬੰਧੀ ਅਹਿਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਪੀ ਜੀ ਆਈ ਦੇ ਅਨਾਟਮੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡੇਜ਼ੀ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਚਕਿਤਸਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨਗੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ 'ਲਿਖਣ ਸ਼ਕਤੀ' ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਰਨਗੇ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਪਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ

ਮੁੰਬਈ: ਅਮਰਾਵਤੀ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਦੇ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਸਵਾ ਦੋ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇਵੀ ਸਿੰਘ ਪਾਟਿਲ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇਵੀ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖਾਵਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦਿਆਂ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦਰਿਆਪੁਰ ਦੇ ਐਸ ਡੀ ਓ ਨੇ ਦੇਵੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਮਾਲਕ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਸੋਦ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਦਸੰਬਰ 2009 'ਚ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਬੰਧਤ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇਹ ਕਾਪੀ ਹੁਣ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਨਸੋਦ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ 1985-86 'ਚ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ਰੀਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਦੇਵੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਹੜੱਪ ਲਈ ਸੀ।

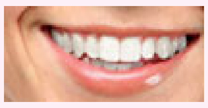

ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ
ਸਿੱਧੀ ਕਾਲ ਕਰੋ 630-479-0031

- ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਨਹੀਂ? ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। 20-40% ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ Invisialign (Clear Braces) ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ? ਮੁਫਤ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲਓ।
- ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਬਦਬੂ, ਖ਼ੂਨ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਵੀਨ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

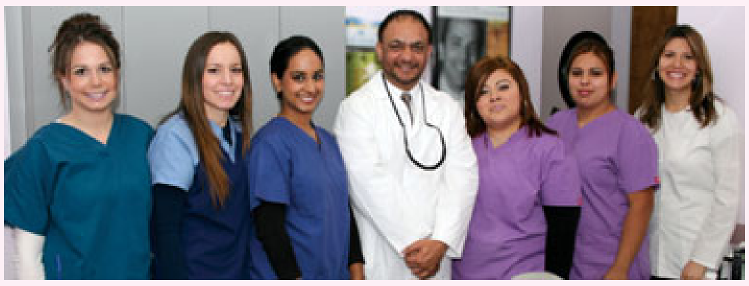

ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ, ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਤੇ ਚਮਕਦੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਓ

Fillings, Dentures, Crowns, Bridge, Veneers, Extractions, Cleaning,

Dr. Harjinder Khaira DMD & Associates

Lakestreet Dental
490 W. Lake Street, Suite 107
Roselle, IL 60172
630-894-8008

Lakeland Dental
115 E. State Rd.,
Island Lake, IL 60042
847-526-1920

Imperial Truck Wash & Repair

One Stop Center For Truckers-Repairs-Tires-Wash in Indiana

Now open 24 hours | Diesel | Restaurant (765-987-1000)

5809 South State Rd 3,
Spiceland, IN- 47385
interstate 70 Exit 123
(Turn Right Yellow Building)

Tire Service

We carry all major brand tires-new and used at very attractive prices.

ਟਰੈਕਟਰ ਟਰੇਲਰ ਵਾਸ਼
ਸਿਰਫ 60 ਡਾਲਰ

Spot Free
Truck Wash

Special on Firestone tires.
Front 2 tires
$700 out of the door

All Kinds of Welding Work
& General Repair.

*Transmission
*Clutch
*Brakes
*Suspension
*Oil Change
*Rear End
*Wet Kit & PTO Pumps
*Alternators
*Starters
*Cement Blower
*AC Work
*Rediator Flush

ਪੁਰਾਣੇ ਟਾਇਰ ਵੀ ਟਰੇਡ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਾਰੇ ਅੱਠ ਡਰਾਈਵ ਟਾਇਰ ਖਰੀਦਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਇਲ ਚੇਂਜ ਜਾਂ ਥਰੀ ਐਕਸਲ ਅਲਾਇਨਮੈਂਟ ਫਰੀ

Trailer
Wash-out
$25

Oil Change $189.99 Only
Brake $99.00 With Labor
Wheel Seal $89.00 With Labor
Labor Rate $59.00 Hourly Rate

Alignment
Wheel Balancing

24 Hours Road Service & Towing

ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵੈਲਡਿੰਗ ਵਰਕ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਰਿਪੇਅਰ
ਮਾਰਕੀਟ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕੀਮਤ

Jasvir Singh (765) 987-7000

ਅਫਗਾਨ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਮਸੀਹਾ ਬਣੀ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀ ਅਨਾਰਕਲੀ ਕੌਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਇਲਟ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਅਨਾਰਕਲੀ ਕੌਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਪਾਇਲਟ ਬਣਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ ਹੈ। 2009 ਵਿਚ 25 ਸਾਲਾ ਅਨਾਰਕਲੀ ਕੌਰ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਫਰੀ ਯੂਰਪ ਵਲੋਂ 'ਪਰਸਨ ਆਫ ਦਾ ਈਅਰ' ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨਾਰਕਲੀ ਕੌਰ ਜੋ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਡਾਕਟਰ ਹੈ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਬਚੇ 3000 ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। 1991 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਅਨਾਰਕਲੀ ਕੌਰ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਭਾਰਤ, ਯੂਰਪ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਾਂ। ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਆਏ ਹਾਂ ਜਦਕਿ ਅਸੀਂ ਅਫਗਾਨੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਫਗਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਸਾਡੇ ਵੀ ਹੱਕ ਹਨ।"

ਜਦੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨਾਂ ਦਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਅਨਾਰਕਲੀ ਕੌਰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਜੱਦੀ ਸੂਬਾ ਬਗਲਾਨ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਅਫਗਾਨ

ਕੁੜੀਆਂ ਇੰਨੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।" 2001 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਹਾਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਬਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਗਈ, ਜਿਥੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਅਨਾਰਕਲੀ ਕੌਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, "ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਕਰਜ਼ਾਈ ਸਰਕਾਰ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇਗੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਾਂ।" 2006 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਮੁਸਲਿਮ ਬੀਬੀਆਂ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਾ. ਅਨਾਰਕਲੀ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਥੋਂ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਭੁਗਤਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਡਾ. ਅਨਾਰਕਲੀ ਕੌਰ ਇਕ ਔਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, "ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਬਾ ਸਫਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਕਿ ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਫਗਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪਤੀ ਆਪਣੀ ਗਰਭਵਤੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।" ਭਾਵੇਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਡਾ. ਅਨਾਰਕਲੀ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਉਹ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਚਮਕੀਲੇ ਦੀ ਗਾਇਕਾ ਧੀ ਐਡਮਿੰਟਨ 'ਚ ਬਰਗਰ ਵੇਚ ਕੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਗੁਜ਼ਾਰਾ

ਐਡਮਿੰਟਨ : ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੀਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ 'ਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਚਮਕੀਲੇ ਦੇ ਬੋਲ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲੀਂ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਚਮਕੀਲੇ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਰੀਮਿਕਸ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਤਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਕਈ ਗਾਇਕ ਤੇ ਡੀ.ਜੇ, ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਤੇ ਸ਼ੋਹਰਤ ਕਮਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਪਰ ਤਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚਮਕੀਲੇ ਦੀ ਕੁੜੀ ਕਮਲ ਚਮਕੀਲਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਐਡਮਿੰਟਨ 'ਚ ਮੈਕਡੋਨਲ ਦੇ ਬਰਗਰ ਵੇਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਮਲ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ 'ਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਲਵਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਇਕ ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਸਿਲਸਲੇ 'ਚ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਵਾਪਸ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਪਰਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਗਰੁੱਪ 'ਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕਮਲ ਚਮਕੀਲਾ ਨੂੰ ਮੈਕਡੋਨਲ ਦੀ ਇਕ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਾਮਵਰ ਗਾਇਕ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੀਲਾ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਗਾ ਵਜਾ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਉਸ ਧੀ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਮੀਕਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਚਮਕੀਲੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕੀ ਖੱਟਿਆ।

ਰਫ਼ੀ ਤੇ ਨੌਸ਼ਾਦ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਖੋਦਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਮੁੰਬਈ : ਮੁੰਬਈ ਮਹਾਂਨਗਰ, ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਰ ਸਖ਼ਸ ਸਗੋਂ ਮੁਰਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਆਲਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋ ਗਜ਼ ਥਾਂ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਨਵੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਚੈਨ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁਲਾਉਣ ਲਈ ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਗਾਇਕ

ਮੁਹੰਮਦ ਰਫ਼ੀ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੌਸ਼ਾਦ ਵਰਗੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਖੋਦਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਾਂਨਗਰ ਦੇ ਸਾਂਤਾਕਰੂਜ਼, ਜੁਹੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਮਜਲਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮੁੰਬਈ ਮਹਾਂਨਗਰ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਮੀ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਧੂਬਾਲਾ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਬੌਬੀ, ਸਾਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣਵੀ, ਤਲਤ ਮਹਿਮੂਦ, ਖ਼ਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ, ਇਫਤਿਕਾਰ, ਨੌਸ਼ਾਦ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫ਼ੀ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਆਰਾਮ ਫਰਮਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਸਲਿਮ ਮਸਲਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸਹਾਰ ਅਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਂਤਾਕਰੂਜ਼ (ਪੱਛਮੀ) ਵਿਚ ਇਹ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਜੁਹੂ ਰੋਡ ਉਪਰ ਇਕ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵਧ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ 'ਚ ਸਿਰਫ 500 ਕਬਰਾਂ ਲਈ ਥਾਂ ਹੈ। ਅਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਮੁੰਬਈ ਮਹਾਂਨਗਰ ਨਿਗਮ ਤੇ ਉਪ ਨਗਰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਜੁਹੂ ਕੋਲੀਵਾੜਾ ਵਿਚ ਪਲਾਟ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਕਾਰ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਾਇਰਾ ਬਾਨੋ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਈ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ, ਪਰ ਸਭ ਬੇਕਾਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੁਹੂ ਕੋਲੀਵਾੜਾ ਦੇ ਇਕ ਪਲਾਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਈਸਾਈ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਲਈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਨਿਗਮ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਲਾਟ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹੁਣ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਝੁੱਗੀਆਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਸਲਿਮ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਬਾਂਦਰਾ (ਪੱਛਮੀ) ਤੇ ਸਾਂਤਾਕਰੂਜ਼ (ਪੱਛਮੀ) ਵਿਚ ਇਕ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 7 ਲੱਖ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ, "ਸਾਇਰਾ ਬਾਨੋ ਦੀ ਮਾਂ ਨਸੀਮ ਬਾਨੋ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕਬਰ ਵਿਚ ਦਫਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਮਜਰੂਹ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕਬਰ 'ਚ ਸਾਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਕਬਰ 'ਚ ਦਫਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਫਨਾਉਣ ਲਈ ਮਧੂਬਾਲਾ ਤੇ ਪ੍ਰਵੀਨ ਬੌਬੀ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਖੋਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਸੀਂ ਰਫ਼ੀ ਤੇ ਨੌਸ਼ਾਦ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਦਣ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਤਕ ਬਚਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। 1995 ਵਿਚ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਫਨਾਉਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 20 ਲਾਸ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰਦਿਲ ਅਜੀਜ਼ ਫ਼ਨਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਖੋਦਣ ਲਈ ਬੇਵੱਸ ਹਾਂ।" ਇਸ ਵਿਚ ਦਫਨਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਹਸਤੀ ਵਿਚ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤਾਹਿਰ ਹੁਸੈਨ ਹਨ।

ਮਸ਼ਕਰੀ

ਨਾਨਕਿਆਂ ਦੀ ਬਿਜਲੀ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸਕੂਲ ਦਾ ਟੀਚਰ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਥੇ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੰਧ ਨਾਲ ਟੰਗੇ ਹੋਏ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਲੈਣ ਹਿੱਤ ਇਕ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਬੇਟਾ ਤੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਏਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਬਿਜਲੀ ਕਿਥੋਂ ਆਉਂਦੀ ਏ?

"ਜੀ ਮੇਰੇ ਮਾਮਿਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ।" ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

"ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਸਬੂਤ ਹੈ ਤੇਰੇ ਕੋਲ?" ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਝੁੰਜਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, "ਸਰ, ਸਾਡੇ ਘਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਦੌੜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਡੈਡੀ ਝੱਟ ਖਿਝ ਕੇ ਆਖਦੇ ਹਨ 'ਲਓ, ਸਾਲਿਆਂ ਨੇ ਫੇਰ ਲਾ 'ਤਾ ਕੱਟ'।"

-ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਲੋਂ ਮੁੜ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਸਾਲ 1984 ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨਚਿੱਟ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਸਮਾਪਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਘੜਿਆ ਹੋਇਆ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਰਾਜੇਸ਼ ਪੰਡਿਤ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਵਾਹ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਘੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ। ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਭਰਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਸ੍ਰੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਜਸਬੀਰ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਵਾਹਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਸਬੀਰ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਵਾਹ ਨੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 23 ਫਰਵਰੀ ਤਕ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ 8 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲਟਕ ਰਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

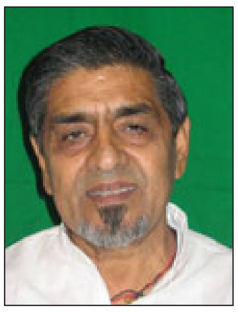

1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਖਰਾਬ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸੈਣੀ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਪਸੀ ਸੰਭਵ ਹੋਣ ਲੱਗੀ

ਟਰਾਂਟੋ : ਦੋ ਕੁ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਚਰਚਿਤ ਹਾਈਜੈਕਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਪਸੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਰਮਿੰਦਰ ਸੈਣੀ ਨੂੰ 1984 'ਚ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 15 ਸਾਲ ਟਰਾਂਟੋ ਵਸੇਬੇ ਮਗਰੋਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬਾਰਡਰ ਏਜੰਸੀ ਨੇ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਠੱਪ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸੈਣੀ ਉਰਫ ਹਰਫਨਮੌਲਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੈਨੇਡਾ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੈਣੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਹੁਣ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੁਲ੍ਹਵਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਫੜ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲੋਂ ਲੁਕੋ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਕੇਸ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿਚ ਸੈਣੀ ਦਾ ਪੱਖ ਭਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬਾਰਡਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੈਨੇਡਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਟਰਾਂਟੋ ਦੇ ਵਕੀਲ ਲੋਰਨੇ ਵਾਲਡਮੈਨ ਨੇ ਬੀਤੇ ਹਫਤੇ ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਬਾਰਡਰ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਇਸ ਕੁਤਾਹੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ. ਬੀ. ਐਸ. ਏ. ਸੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੈਨੇਡੀਆਈ ਏਜੰਸੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਭਾਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਥ ਆਉਣ ਸਾਰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਿਜਾਣ ਅਤੇ 23 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਫਿਰੌਤੀ ਦੇ ਡਰਾਮੇ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 10 ਸਾਲ ਪਾਕਿ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਕੱਟਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫਰਜ਼ੀ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸੈਣੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਰੁਕਵਾਉਣ ਲਈ ਲੰਬੀ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੈਨੇਡੀਆਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਝੂਠੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਸੈਣੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਪਰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਗੋਲੀਬਾਰੀ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਮੌਤ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਲਾਬਾਮਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਮੇਤ 3 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਇਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ 'ਚ 3 ਹੋਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਆਪਣਾ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਬਾਅਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ 19 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੁਝ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਐਮੀ ਬਿਸ਼ਪ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੇਵਾ ਕਾਲ 'ਚ ਵਾਧਾ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਇਹ ਹਿੰਸਕ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਗਈ। ਸਥਾਨਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਐਮੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ

ਨਾ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਰੇ ਗਾਰਨਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗੋਪੀ ਪੋਡਿਲਾ, ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਨ, ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮਾਰੀਆ ਡੇਵਿਸ ਤੇ ਐਡਰੀਅਲ ਜਾਨਸਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਨੇ ਇਸ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਕਈ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖ਼ਬਰ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਰੀ ਸੀ।

ਕੋਹਾਂ ਲੰਮੀ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਤੇ ਮੁੱਦਤਾਂ ਦੀ ਤਨਹਾਈ

ਬਠਿੰਡਾ : ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ ਹੀ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਢਲ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਲਾ ਮਾਨਸਾ ਦਾ 98 ਸਾਲ ਦਾ ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਵੀ ਬਿਗਾਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਸਭ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮੋੜ 'ਤੇ ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੁਣ ਖੜਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਹੀ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਿਆਂ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੀ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੇ ਵਾਰਸ ਵੀ ਹਨ। ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਕਰੀਬ 19 ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਠਿੰਡਾ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਕਤਲ ਕੇਸ 'ਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਮ ਕੈਦੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 'ਚ ਅਗੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਤਹਿਤ 11 ਜਾਂ 12 ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੈਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਲੀਵਾਰਸ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਧ ਕੱਟਣੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਕੈਦੀ ਸਾਲ 'ਚ ਦੋ ਦਫਾ ਛੁੱਟੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਲਈ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਪੈਰਵੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੈ, ਨਿਗ੍ਹਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਇਲਾਜ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਹੁਣ ਹੋ ਸਕਣਗੇ ਸਸਕਾਰ

ਲੰਡਨ : ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀਤੀ 10 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ 'ਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਅੰਤਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਗਈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਅਪੀਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਕ ਆਗੂ ਦਵਿੰਦਰ ਘਈ (71) ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਫ਼ਿਜ਼ਾ 'ਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਘਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। "ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੰਨਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਨਾਦਰ।" ਬਰਤਾਨੀਆ 'ਚ 1902 ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਅਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹਾਂ ਭਾਰਤ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। 2006 ਵਿਚ ਨਿਊ ਕਾਸਟਲ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਸਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ 1902 ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ। 2009 ਵਿਚ ਘਈ ਦੀ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਅਪੀਲ ਨੇ ਉਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਘਈ ਨਿਊ ਕਾਸਟਲ ਵਿਚ ਐਂਗਲੋ-ਏਸ਼ੀਆ ਮਿੱਤਰਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਹਨ। ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅੰਤਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚਿਖਾ ਦੇ ਸੜਨ ਨਾਲ ਲੋਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਾੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਜਾਰੀ
ਫਰਾਂਸ, ਮਨੀਲਾ ਤੇ ਵਿਆਨਾ 'ਚ ਕਤਲ

ਮੁਕੇਰੀਆਂ : ਦਸੂਹਾ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਭੁਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (24 ਸਾਲ) ਪੁੱਤਰ ਮਰਹੂਮ ਹਰਵੇਲ ਸਿੰਘ, ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਰਿੰਕੂ ਪੁੱਤਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸ਼ੀਲ ਕੌਰ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੱਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫਰਾਂਸ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਰਿੰਕੂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਹੀ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਬੀਤੇ ਦਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਆਣੀ ਦੇ ਰਿੰਕੂ ਨੇ 11 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫੋਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਤਲ ਰਿੰਕੂ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿੰਕੂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਿਲੀ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰ ਫਰਾਂਸ ਵਿਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਿਆਉਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾਸ਼ ਭਾਰਤ ਪੁੱਜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਖ਼ਾਤਰ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਮਨੀਲਾ ਗਏ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੂਹ ਦੇ 25 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮਾਸਟਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਮਨੀਲਾ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਿੰਡ ਬੂਹ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੜਕਾ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। 10 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਰਾਤ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਪਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਚਾਰ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕਸਬਾ ਦਿਲਵਾਂ ਦੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਆਸਟਰੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀਆਨਾ ਵਿਖੇ ਭੇਤਭਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਨਾਜੀ (26) ਦੇ ਪਿਤਾ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਮਨ ਨਾਲ ਦਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਤੜਕਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਫ਼ੋਨ ਕਰ ਕੇ ਸੂਚਨਾ ਦਿਤੀ ਕਿ ਵੀਆਨਾ ਦੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ 1100 ਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ 'ਚ ਨਵਜੀਤ ਅਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਢਿੱਲੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪਰਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਵੀਆਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਵੀ ਫ਼ੋਨ ਕਰ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿਤੀ।

ਸਿੱਖ ਬਣੇਗਾ ਬੀ.ਐਨ.ਪੀ. ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਾਲਾ ਮੈਂਬਰ

ਲੰਡਨ: ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਟੀ (ਬੀ.ਐਨ.ਪੀ.) ਦਾ 78 ਸਾਲਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਪਹਿਲਾ ਕਾਲਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਡੇਲੀ ਮੇਲ' ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਵਿਰੋਧੀ ਵਰਕਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਬ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਾਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀ.ਐਨ.ਪੀ. ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਨਸਲ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਿੜੇ ਦੋ ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਸੂਬੇ

ਮੈਲਬੌਰਨ : ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੋ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਤਕਰਾਰ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮੈਲਬੌਰਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਸਿਡਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਨੇ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਨੂੰ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਕ੍ਰਿਸਟੀਨਾ ਕੇਨੇਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਡਨੀ ਅਤੇ ਮੈਲਬੌਰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮਤਭੇਦ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਭੇਜ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੇਨੇਲੀ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਜੌਨ ਬਰੁੰਬੀ ਨੇ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਸਲਿਮ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਦਿ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਆਫ਼ ਉਤਰ ਅਮਰੀਕਾ' ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਫੁੱਲ ਬਾਡੀ ਸਕੈਨਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫ਼ਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬਾਡੀ ਸਕੈਨਰ ਨਾਲ ਨੰਗੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਖਿੱਚਣੀ ਗ਼ੈਰ-ਇਸਲਾਮਿਕ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਸਥਿਤ ਤਮਾਮ ਇਸਲਾਮੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਫ਼ਤਵੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਤਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੁੱਲ ਬਾਡੀ ਸਕੈਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗੈਰ ਔਰਤ ਜਾਂ ਮਰਦ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਵੇਖਣਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ। 'ਦਿ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਆਫ਼ ਅਮਰੀਕਨ ਇਸਲਾਮਿਕ ਰਿਲੇਸ਼ਨ' ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਿਹਾਦ ਅਵਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਫ਼ਤਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਾਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਡੀਂ ਰਚਿਆ

ਇੰਨੀ ਕੁ ਬਾਤ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ
ਫੋਨ: 734-454-4958

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਮਨੁੱਖ ਜਦ ਬਾਂਦਰ ਜਾਤੀ ਵਾਲੀ ਪੂਛ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁੜਾ ਕੇ ਸਿਧਾ ਹੋ ਤੁਰਿਆ ਤਾਂ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਜੰਗਲ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਣ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਬਿਖੜੇ ਮਾਰਗ ਚਲਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਗ ਖਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਹ ਸਾਗ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਜਗਤ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅੱਲਣ ਵਾਲਾ ਰਿਧਾ-ਪੱਕਾ ਸਾਗ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਖਾਣਯੋਗ ਹਰੇ ਕਚੂਰ ਪੱਤੇ ਹੀ ਸਨ। ਖੋਜ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਗ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਾਕ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਾਗ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਚਿਕਨ ਦੀਆਂ ਟੰਗਾਂ ਵੀ ਖੂਬ ਮਰੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਠੋਕ ਵਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਾਗ ਤੇ ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਐਲਾਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਖਰ ਨਾਲ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਗ ਦੀ ਕਾਦ ਕਦ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਖਾਧ-ਵਿਅੰਜਨਾਂ ਵਿਚ ਠੋਸ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਾਚਿਆਂ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਮੁੱਚੇ ਧਰਤ-ਗੋਲੇ 'ਚ ਉਪਲਬਧ ਵੰਨ-ਸਵੰਨੇ ਖਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਗ ਜਿਹਾ ਵਿਚਿੱਤਰ ਆਹਾਰ ਮੈਂ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਡਿੱਠਾ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਗ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਗ ਹੀ...। ਸਾਗ ਦੇ ਵਿਗੋਚੇ ਤੋਂ ਉਤਪਨ ਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਨੇ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਹਾਇਕੂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ:

ਜਾਊਂ ਕਹਾਂ ਕਿ ਦੂਰ ਤੱਕ
ਮਿਲਤਾ ਨਹੀਂ ਸਰੋਂ ਦਾ ਸਾਗ
ਸਾਗ...ਸਾਗ...ਸਾਗ...

ਪੰਜਾਬੀ ਆਦਮੀ ਤੀਵੀਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਤਾਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ, ਦਰਅਸਲ ਤੀਵੀਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਗ ਰਿੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਗੱਲ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਗ ਦੇ ਜਾਦੂ ਵਿਚ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਮਰਦ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਇਸ ਨਿਮਾਣੇ ਭੋਜਨ ਨੇ ਏਨਾ ਉਚਾ ਮਰਾਤਬਾ ਪਾਇਆ ਹੈ? ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਬਦ ਸਾਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਹੋਵੇਗਾ: ਡੰਗਰਾਂ ਦੇ ਹਰੇ ਪੱਠਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਗ ਇਕ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਦੇ ਖਾਣਯੋਗ ਅਜਿਹਾ ਪਕਵਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰੰਪਰਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਦੋ ਕੁ ਚੀਰਨੀਆਂ ਯਾਨਿ ਟੋਕਰਾ ਭਰ ਦੇਸੀ ਸਰੋਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਤੇ ਗੰਦਲਾਂ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਚੁਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਗੋਹਟਿਆਂ ਦੀ ਰੇਣ ਲਾ ਕੇ ਘਟੋ ਘਟ ਇਕ ਪਹਿਰ ਤਕ ਮੱਠੀ ਅੱਗ ਦੇ ਤਾਅ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਿਟਾਮਿਨਾਂ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਣ ਤੱਕ ਖੂਬ ਪਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਨੂੰ ਮੱਕੀ ਦਾ ਅੱਲਣ ਪਾਉਣ, ਘੋਟਣ ਤੇ ਸਲਿੰਜਣ ਜਿਹੀਆਂ ਦੀਰਘ ਤੇ ਪੇਚੀਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੁਚੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਤੱਤ-ਵਿਸਰਜਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਬਨਸਪਤੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਭਸਮ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਸਰੋਂ ਦੀ ਕੁੜੱਤਣ, ਗੋਭੀ ਸਰੋਂ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਤੇ ਰਾਏ ਸਰੋਂ ਦੇ ਕੁਸੈਲੇਪਣ ਨੂੰ ਮੁਦੋਂ ਸੁਦੋਂ ਮਾਰਨ ਲਈ ਸਾਗ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੀਸ਼ਮ ਕ੍ਰਿਆ-ਕ੍ਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਾਉਣਾ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਖਤਿਆਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਬਾਥੂ, ਪਾਲਕ, ਪੱਤ ਗੋਭੀ, ਚਲਾਈ, ਤਾਂਦਲਾ, ਮੇਥੀ, ਭਿੰਡਿਆਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਆਦਿ ਵੀ ਪਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੁੱਤਾ ਸਾਰਨ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਬਰੌਕਲੀ, ਕੌਲਰਡ ਗਰੀਨ, ਸ਼ਲਗਮ ਦੇ ਪਤੇ, ਪੱਤਗੋਭੀ, ਰੁਪੀਨੀ, ਕੇਅਲ, ਲੈਟਸ ਆਦਿ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਗ ਦਾ ਸੁਆਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਫਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਇਸ ਪਕਵਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਿਆਜ਼, ਲਸਣ, ਅਦਰਕ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਟਮਾਟਰਾਂ ਦੇ ਤੜਕੇ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਹੇ ਸਾਗ ਨੂੰ, ਪਰ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਣਪ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਗ ਜਿੰਨਾ ਬੇਹਾ ਓਨਾ ਸੁਆਦੀ। ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਤੜਕਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੋ ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਹਨ: ਮੂਲਵਾਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭੁਲ ਕੇ ਵੀ ਤੜਕਾ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ ਤੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਭੁਲ ਕੇ ਵੀ ਤੜਕਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਾਤੀ ਨਾਲ ਚੀਰੇ ਸਾਗ ਨੂੰ ਤੌੜੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਭੜੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਥੀਆਂ ਦੇ ਮੱਠੇ-ਮੱਠੇ ਸੇਕ ਨਾਲ ਰਿਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਤੌੜੀ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਤੇੜਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਗ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹਮਕ ਇਸਦੇ ਜ਼ਾਇਕੇ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੀ ਵਾਸ਼ਨਾ ਨਾਲ ਸਮ੍ਰਿਧ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦਾ ਲਟਬੌਰਾ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਕੁੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਸਾਗ ਵਿਚੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਇਹ ਭਿੰਨੀ ਭਿੰਨੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਤੌੜੀ ਦਾ ਹੇਰਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਘੋਰ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਸੇਜਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਮੱਕੀ ਦਾ ਅੱਲਣ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਗ ਦਾ ਇਕ ਅਨਿੱਖੜ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਈ ਤਾਂ ਕਣਕ-ਖਾਣੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਸਦੀ ਰੋਟੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਣਕ ਵਾਂਗ ਨਾ ਤਾਂ ਵੇਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਿੜਦੀ ਸੀ। ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਗ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਤੇ ਪਕਾ ਕੇ ਖਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਸ ਏਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਗ ਰਿੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਕਰੀਦ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਤੇ ਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੀ ਰਸੋਈ ਕਲਾ ਵਿਚ ਚੀਰਨ, ਅੱਲਣ, ਘੋਟਣ ਤੇ ਸਲਿੰਜਣ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਘੋਟਣੀ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਸੰਦ ਵੀ ਈਜਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਆਖਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪਿਆ ਤੇ ਉਹ ਚਾਪੜ ਵਰਗੀ ਮੋਟੀ ਠੁੱਲ੍ਹੀ ਰੋਟੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਮੱਕੀ ਦੇ ਅੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਾਗ ਨਾਲ ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਇਹ ਇਕ ਪੱਕਾ ਤੇ ਅਟੁੱਟ ਮੇਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਜਟਿਲ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਸਾਗ ਦੇ ਸਭੇ ਗੁਣ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਤੇ ਨਾਸ਼ ਹੋਈ ਪੌਸ਼ਟਿਕਤਾ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੱਖਣ ਦੇ ਪੇੜੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਫਿਰ ਲੱਸੀ ਦੇ ਛੰਨੇ ਨਾਲ ਇਕ ਐਸਾ ਲਾਸਾਨੀ ਪਰੋਸਾ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਮਿਹਨਤ, ਸਿਰੜ ਅਤੇ ਸੂਝ ਦੇ ਗੁਣ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਸਥੂਲ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਭਰਪੂਰ ਇਸ ਭੋਜਨ ਨੇ ਉਦਰ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੂਖਮ ਨਸ਼ਾ ਵੀ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਘੂਕੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਬਾਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭੋਜਨ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਘੂਕੀ ਤੋਂ ਪਈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਭੈੜੀ ਲਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ। ਸਾਗ ਦੇ ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜੱਟ ਵਿਚੋਂ ਪਰਾਈ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਹੁਸਨ ਤੇ ਨਖਰੇ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹ ਕੁਲੱਕੜ ਤੇ ਬੇਰਸੀਆ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਸਾਗ ਤੋੜਨ ਆਈ ਕਿਸੇ ਨਾਰ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕਹਿ ਉਠਦਾ ਹੈ:

ਕਿਹੜੀ ਏਂ ਤੂੰ ਸਾਗ ਤੋੜਦੀ
ਹੱਥ ਸੋਚ ਕੇ ਗੰਦਲ ਨੂੰ ਪਾਈਂ...

ਜਦ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਲਿਆ ਤਾਂ ਘਰ ਅੰਦਰ ਵੜਨ ਲੱਗਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਬਾਥੂ ਦੇ ਜਾੜੇ ਉਗੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿਤੇ। ਮੇਰੀ ਜਨਾਨੀ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਵਰਾਛਾਂ ਖਿੜ ਗਈਆਂ, ਮਾਨੋ ਪੰਜਾਬ ਸਾਡੇ ਮੂਹਰੇ ਵਿਛਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਮੇਰੀ ਤ੍ਰੀਮਤ ਦਾ 50% ਦਿਲ ਇਸ ਬਾਥੂ ਕਰਕੇ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਜਦ ਇਹ ਬਾਥੂ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਸਾਗ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਬਾਥੂ ਨੇ ਤਾਂ ਛਾਲਾਂ ਚੁੱਕ ਲਈਆਂ, ਅਮਰੀਕੀ ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮੱਲ ਕੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਲਹਿਰ-ਬਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਘਰ ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਗਵਾਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਤੀਜੇ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਜਦ ਮੈਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਨਟੇਨੈਂਸ ਦਾ ਕਰੂਚ ਹੋਇਆ ਇਕ ਆਦਮੀ ਇਸ ਬਾਥੂ ਦੀ ਬੰਬੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਜੜੋਂ ਵੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਕੌੜ ਕੌੜ ਝਾਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਥੂ ਦੇ ਘਾਣ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਢ ਰਹੇ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਕਹਿਰਵਾਨ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਔਖਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਫਟਾ ਫਟ ਅੰਦਰ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਕੋਲੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਪੁਰਜਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੱਗਿਓਂ ਨਦੀਣ ਪੁੱਟ ਕੇ ਫੂੱਲ ਨਹੀਂ ਉਗਾਏ। ਤੁਹਾਨੂੰ 50 ਡਾਲਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਵਾਂਗੇ।" ਅਜੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਪੇਚੈਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਥ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਪੰਜਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਤਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਕੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ।

ਤਸਵੀਰ:ਜਨਮੇਜਾ ਜੌਹਲ

ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਸਾਗ ਤੇ ਮੱਕੀ ਦੇ ਬੇਜੋੜ ਮੇਲ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਉਘੜਵੇਂ ਨਕਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ। ਐਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਖੇ ਜੀ ਮੱਕੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੱਦੀ ਫਸਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਏਧਰ ਦਰਾਮਦ ਹੋਈ ਨੂੰ ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਮੱਕੀ ਹੀ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ ਅੱਲਣ ਬਿਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਗ ਕਾਹਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹਰੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਭੁਰਜੀ ਹੋਈ, ਜਮਨਾ ਪਾਰਲੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਖਾਜਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਂ ਕਾਲਜਾ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਮੱਕੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਮੁਹਾਵਰਾ ਲੱਭਾਂ ਪਰ ਵਿਅਰਥ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਣਕ, ਛੋਲੇ, ਬਾਜਰੇ, ਚੌਲਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਨੱਕੋ ਨੱਕ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਈ। ਕੋਸ਼ ਦੇਖੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਮੱਕੀ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਦੌੜਾਈ ਮੱਕੀ ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਸਾਗ ਦੋ ਵਾਰੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਹਰੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਕਉਣੁ ਮਾਸੁ ਕਉਣੁ ਸਾਗੁ ਕਹਾਵੈ
ਕਿਸੁ ਮਹਿ ਪਾਪ ਸਮਾਣੇ

ਪਰ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤੁਕ ਤੋਂ ਸਾਗ ਦੇ ਇਕ ਘਟੀਆ ਭੁਰਜੀਨੁਮਾ ਚੀਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:

ਖੀਰ ਸਮਾਨਿ ਸਾਗੁ ਮੈ ਪਾਇਆ
ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਰੈਨਿ ਬਿਹਾਨੀ

ਅਰਥਾਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਬੇਸੁਆਦੇ ਸਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਖੀਰ ਸਮਝ ਕੇ ਖਾ ਲਿਆ।

ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛਣ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੱਕੀ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਈ ਗਈ ਤੇ ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਯੂਰਪੀਅਨ ਨੌਆਬਾਦਕਾਰ ਜਦ ਏਥੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਮੱਕੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਇਸ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਢੇਰ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਮੱਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁੱਜੀ। ਇਸਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮੱਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਧੀ ਤੇ ਜੇ ਮੱਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਧੀ ਤਾਂ ਮੱਕੀ ਦੇ ਅੱਲਣ ਵਾਲਾ ਸਾਗ ਕਿਧਰੋਂ ਖਾਣਾ ਸੀ। ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਛੱਤੀ ਪਦਾਰਥ ਠੁਕਰਾ ਕੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੀ ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਜ਼ਰੂਰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਤੇ ਕੋਧਰਾ ਮੱਕੀ ਨਹੀਂ ਇਕ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਾਜਰਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮੱਕੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਚੀਜ਼ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਚਰਮ ਬਿੰਦੂ। ਜਦ ਮੱਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਨਵੇਂ ਅੰਨ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਚਰੀ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜਵਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਸਾਰਿਆ। ਦੁਆਬੇ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਮੱਕੀ ਨੂੰ ਜਵਾਰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੱਕੀ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਅੰਨ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬ ਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾੜੀ-ਸੌਣੀ ਦੀ ਫਸਲਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਤੇ ਸਾਡੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਬਖੂਟਰੀ ਮੱਕੀ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬੇ ਆਈ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਚਲੀ ਵੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਅਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਅਜੇ ਰੀਝਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਇਹ ਦਗਾ ਦੇ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਦੇਖਦੇ ਦੇਖਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਕਦੀ ਫਸਲ ਝੋਨਾ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮੱਕੀ ਦਾ ਮੱਕੂ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਸਾਡੇ ਕੌਮੀ ਖਾਣੇ ਦਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੁਝ ਧਰਵਾਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਏਥੇ ਮੱਕੀ ਬਥੇਰੀ ਹੈ ਪਰ ਏਥੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਨੀਰੀ ਸਾਗ ਤੋਂ ਇਵੇਂ ਭਜਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਧੁਣਖੀ ਤੋਂ ਕਾਂ। ਇਸ ਪਨੀਰੀ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਾਗ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸਾਗ ਨੂੰ ਰਸੋਈ ਦੀ ਥਾਂ ਗਰਾਜ ਵਿਚ ਧਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਜੁਆਕ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਗ ਰਿਝਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦੇਂਦੇ ਤੇ ਦੁਆਲੇ ਚਾਦਰ ਲਪੇਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਓ:ਸਾਗ ਖਾਓ ਪਰ ਗੋਰਾ-ਜਗਤ ਤੋਂ ਲੁਕਾ ਕੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਬੁਕੱਲ ਵਿਚ ਵਾੜ ਕੇ। ਚਾਂਭਲੇ ਹੋਏ ਕਦੇ ਭੁਲ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬੌਸ ਨੂੰ ਸਾਗ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਗ ਪਿਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਾਇਰ ਹੋਣ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਸਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਾਗ ਦਾ ਪੋਲ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਟਲਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਯਾਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਡਾਂ ਵਿਚ ਰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਗ ਵੀ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਸਿਡਨੀ ਤੋਂ ਸਿਆਟਲ ਤੱਕ ਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਤੋਂ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਤੱਕ ਸਾਗ ਦੀ ਗੰਧ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਫੈਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਵਰਗੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਮੱਖਣ ਬਰਾੜ ਦਾ ਇਹ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ:

ਸਰੋਂ ਦੇ ਸਾਗ ਵਿਚ
ਘਿਓ ਹੀ ਘਿਓ ਪਾਈ ਜਾਵਾਂ
ਮੱਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ
ਮੈਂ ਬਿਨਾ ਗਿਣੇ ਖਾਈ ਜਾਵਾਂ

1997 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਬਣਿਆ। ਮੇਰੇ ਨਾਨਕੇ ਸਮਝੋ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਹਨ, ਚਾਰੇ ਮਾਮੇ ਤੇ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋੜਮਾ। ਮੇਰੇ ਮਾਮੇ ਦੀ ਏਧਰ ਜੰਮੀ ਪਲੀ ਇਕ ਲੜਕੀ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹੋ ਮੈਨੂੰ ਹੀਥਰੋ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਲੈਣ ਆਈ। ਘਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਰੋਟੀ ਦਾ ਵੇਲਾ। ਝੋਤੀ ਬੀਅਰ ਛਕਣ ਪਿਛੋਂ ਖਾਣਾ ਲੱਗ ਗਿਆ: ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਤੇ ਸਾਗ ਦਾ ਡੌਂਗਾ; ਉਪਰ ਪੀਲੇ ਮੱਖਣ ਦੀ ਗੁੱਲ ਜਿਡੀ ਟਿੱਕੀ ਪੰਘਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਲਾਗੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਪਲੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਅਚਾਰ ਤੇ ਬੇਹਾ ਨਿਕ ਸੁਕ ਪਿਆ ਸੀ। ਭੈਣ ਕਹਿੰਦੀ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਾਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੇਠ-ਉਤੇ ਝਾਕਾਂ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਾਗ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਵਿਚ ਬੀਫ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਪਾਏ ਹੋਣਗੇ। ਪਰ ਸਾਗ ਤਾਂ ਸਾਗ ਹੈ ਚਾਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ, ਚਾਹੇ ਲੰਡਨ ਦਾ, ਚਾਹੇ ਟੋਰੰਟੋ ਦਾ। ਚੂਲੀ ਕੁ ਬੀਅਰ ਤੇ ਪਲੇਟਾ-ਭਰ ਸਾਗ ਨਾਲ ਖੂਬ ਢਿਡ ਤੂੜ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਡਿਗਦੇ ਸਾਰ ਘੂਕੀ ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗੀ। ਭੈਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛੇ ਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਸੂਰ, ਗਾਈਆਂ ਤੇ ਚਿਕਨ ਟਪੂਸੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਵੇਰੇ ਬਰੇਕਫਾਸਟ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋਇਆ, ਭੈਣ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਬਰੇਕਫਾਸਟ ਵਿਚ ਕੀ ਲਓਗੇ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਖਾਓਗੇ। "ਜਦੋਂ ਸਾਗ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ।" ਉਹ ਬੋਲੀ। "ਅੱਛਾ" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਅੰਨ ਜਲ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।" ਭੈਣ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਈ, "ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਆਪਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।" ਤੇ ਜੋ ਹੋਣਾ ਸੀ ਹੋਇਆ।

ਅਜੇ ਦੁਪਹਿਰਾ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਏਥੋਂ ਦੋ ਸੌ ਮੀਲ ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੌਟਿੰਘਮ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੰਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਚਟਖਾਰੇ ਮਾਰਦੀ ਭੈਣ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, "ਤੁੜਕੇ ਹੋਏ ਸਾਗ ਦੀ ਨਹੀਂ ਰੀਸ, ਅਜੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਦਰਕ ਪਾਉਣਾ ਭੁਲ ਗਈ।" ਸਾਗੋ ਸਾਗ ਹੋਇਆ ਲੋਢੇ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੌਟਿੰਘਮ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਖੜੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਸ਼ਾਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਜਾਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਮੋਟੀ ਮਾਮੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮੋਟੀ ਉਸਦੀ ਨੂੰਹ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੋਲ-ਮਚੋਲਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਦੋ ਜਣੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਅੱਠ ਨੌਂ ਜਣੀਆਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਬਿੜਕ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਅਹੁਲੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ, ਟੌਪ ਤੇ ਜੀਨਾਂ ਤੇ ਸਾਗ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ। "ਲੈ ਨੀ ਲੈ, ਭਾਣਜਾ ਆ ਗਿਆ, ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਤੇਰੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਗ ਘੋਟ ਰੱਖਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਨੂੰਹ ਰਾਣੀ ਹੁਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਈ। ਚੱਲ ਕੋਈ ਨੀ ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਓਪਰਾ।" ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਅਜੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮਾਮੀਆਂ ਹੋਰ ਭੁਗਤਾਉਣੀਆਂ ਹਨ, ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਕਿਆਸੇ ਸਮੋਕਡ ਬੇਕਨ, ਭੁੰਨੇ ਸਟੇਕ, ਸੌਸੇ, ਯੌਰਕਸ਼ਾਇਰ ਪੁਡਿੰਗ, ਲੈਟਸ ਤੇ ਮੇਅਨੀਜ਼ ਆਦਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿਚ ਨਸੀਬ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਨਹੀਂ।

ਨਵੰਬਰ '84 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੀਰਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਕ ਹੋਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹਜੂਮ ਨੂੰ ਖੂਨ ਕਾ ਬਦਲਾ ਖੂਨ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ 1984 ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੁਲਬੰਗਸ਼ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਮਾਰਤ 'ਚੋਂ ਧੂੰਆਂ ਨਿਕਲਦਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਹਜੂਮ 'ਖੂਨ ਕਾ ਬਦਲਾ ਖੂਨ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਂਦਾ ਵੇਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਭੀੜ ਉਤੇ ਖਿਝਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਜਲਦਾ ਹੋਇਆ ਟਾਇਰ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਚੀਖਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਤਰਲੇ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਭੀੜ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦਸੰਬਰ 2008 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਆਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਗੁਰਪਤਪੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗਵਾਹ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਰਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਨਵੰਬਰ 84 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਵਿਰੁਧ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੰਨੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਬਾਬਤ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਦੇਣਗੇ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਟੀਮ ਦੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਣ 'ਤੇ ਉਹ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਅੰਬੈਸੀ ਦੇ ਬਾਹਰ 22 ਅਤੇ 23 ਦਸੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ, ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ 25 ਅਤੇ 26 ਦਸੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਉਹ 25 ਅਤੇ 26 ਦਸੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਪਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਟੀਮ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੁਲਬੰਗਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੇਖਿਆ, ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੁਲਬੰਗਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਹਰ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਜੂਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਭੜਕਾਉਂਦਿਆਂ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਣ ਬਾਰੇ ਫਿਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਗਰੇਵਾਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨਾ ਵਰਤੇ:ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਨੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਉਪਰ ਨਵੇਂ ਡਰਾਮੇ ਰਚ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਗਰੇਵਾਲ) ਵਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ "ਸੰਕਲਪ ਦਿਵਸ" ਅਸਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮਹਿਜ ਡਰਾਮਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਟੰਟ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਥੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਬਾਕੀ ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਨੂੰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੇਅਰਮੈਨੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਥੇ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਭੁੱਖ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਰਾਜਸੀ ਵੋਟ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸੀ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਰਬਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਜਦੋ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਡੀਂਗਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫਾਦਾਰੀ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਣ ਪੱਤਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਸੰਕਲਪ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗਰੇਵਾਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਾਦਲ ਵਿਰੁਧ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲੇਗੀ?

Matrimonials

Match for 27, 5'-2" Jatt Sikh, MA English, B.ed., doing masters in Information Techonology, has one sistor married in canada, brother doing Mech Engg. e-mail bio data to Hsingh2222@gmail.com

Parents seek professional, slim, attractive Sikh match for handsome Jat Sikh, Canadian born, non-smoker, non-drinker, 6.2', 32, cleanshaven, athletic son, working with energy company in San Diego CA, USA earning very high six figure salary, B.COM & MBA from well reputed Canadian varsities. Photos will be appreciated respond to info@victoriaairportshuttle.com

US citizen handsome, well settled, well educated, divorcee issueless Punjabi Sikh gentleman, 48, 5'-10" seeks well settled, educated US citizen/visitor life partner age 40-50 with no kids, no liability. Call: 516-503-6718

Bride Wanted

Wanted Jat Sikh homely US citizen or green card holder match for handsome, humble, well cultured Jat Sikh Shergill boy, 26, 5'11", bachelor degree from UK on multiple USA visa, reputed well established landlord family in Punjab. Girl 5'4" or above preferred. Contact:920-292-0569, 99159-70266

Visit us on the web:
punjabtimesusa.com

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੰਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗ਼ਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ | ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ | ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ | ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ | ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

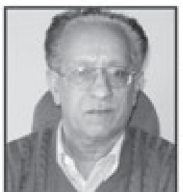
ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)
MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS
25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
Contact : Dr. Shweat Oberoi E-mail : shweat077@yahoo.com
Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

Law Office of Navdeep S. Jhaj

Immigration Law Attorney

General Legal Practice

Navdeep S. Jhaj
Member, American Immigration Lawyers Association

Estate Planning
Personal Injury
Bankruptcy

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622
Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277
email: navjhaj@me.com

ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' ਰਿਲੀਜ਼

ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਈ ਥਾਈਂ ਲਾਠੀਚਾਰਜ 1800 ਤੋਂ ਵਧ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਮੁੰਬਈ : ਮੁੰਬਈ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਬੀਤੀ 12 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸਿਨਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਹਾਊਸ ਫੁਲ ਰਹੀ। ਭਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਰਮਿਆਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ੋਅ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਆਰ ਆਰ ਪਾਟਿਲ ਵੀ ਮਲਟੀਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਗਏ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਵਲੋਂ ਫਿਲਮ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੋਸਟਰ ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ੋਅ ਰੱਦ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿੱਲੀ, ਬੰਗਲੌਰ, ਕੋਲਕਾਤਾ, ਚੇਨਈ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗੀ ਰਹੀ।ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ-3 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਵਕਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿੰਗ ਖਾਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਉਤਰੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਫਿਲਮ ਦੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਨਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪੁਖ਼ਤਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ 1800 ਤੋਂ ਵਧ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿਨਮਾ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਮਲਟੀ ਕੰਪਲੈਕਸਾਂ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਰਮਿਆਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਐਸਪਰਜਰ ਸਿੰਡਰੋਮ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 9/11 ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਜੋਲ ਨੇ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਪੀਕਰ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਖੁਦ ਦਾਦਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਨਮਾ ਹਾਲ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਗਏ। ਮੁੰਬਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਥਾਈਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਿਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਗਵਾਲੀਅਰ ਵਿਖੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਪਿਆ, ਜਦਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਬਜਰੰਗ ਦਲੀਆਂ ਨੇ ਹੰਗਾਮਾ ਕੀਤਾ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਘਬਰਾਉਂਦਿਆਂ ਮੁੰਬਈ ਸਥਿਤ ਸਿਨਮਾ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਐਨਾ ਤਲਖ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਕਈ ਸਿਨਮਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਸਬੰਧੀ ਅਗਾਊਂ ਬੁਕਿੰਗ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿਨਮਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਨਮਾ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਨਮਾ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਫਿਲਮ ਨਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦਾ ਐਨਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਕਈ ਥਾਈਂ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਪਥਰਾਅ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰ ਹੀਲੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ (ਆਈ ਪੀ ਐਲ) 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸੱਦਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ਼ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਰੁਖ਼ ਅਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਕਈ ਥਾਈਂ ਹੰਗਾਮੇ ਕੀਤੇ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੇ ਕਈ ਥਾਈਂ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਪਾੜਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖਿੱਚਧੂਹ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪਾਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਕਸਾਬ ਨਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ।

ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਸੰਜੇ ਰਾਉਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਵਾਨ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪਏਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਤਾਰਾਂ ਖਾਲੀ ਛੱਡਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਨੇਮਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਿਆਂ 'ਚ ਸੀ ਸੀ ਟੀ ਵੀ ਕੈਮਰੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਹਮਲਾਵਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਮਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲਈ ਦੁਬਈ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਣਗੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਚਵਾਨ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਉਧਰ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸ਼ਾਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਨਵ-ਨਿਰਮਾਣ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਾਜ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਦੋਗਲੇਪਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਲਾਕਾਰ ਨਾਲ ਮੰਚ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੂੰਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ।

ਰਾਜ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਵਲੋਂ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਦਾਕਾਰ ਜ਼ਿਮਮ ਮੋਹੀਦੀਨ ਨਾਲ ਮੰਚ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਵੇਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨਵ-ਨਿਰਮਾਣ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਨੇ ਇਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਹੀ ਪੈਮਾਨਾ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਉਦਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਮਿਤਾਭ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੋਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ।

'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' ਖਿਲਾਫ ਫਤਵਾ

ਕੋਲਕਾਤਾ : ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਘਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲੇ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' ਖਿਲਾਫ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀ ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਇਮਾਮ ਸਈਦ ਨੂਰ ਉਰ ਰਹਿਮਾਨ ਬਰਕਾਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਨੇ ਅਸ਼ੋਕ ਟੋਡੀ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਟੋਡੀ ਰਿਜਵਾਨੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹੈ। ਸ਼ਾਹੀ ਇਮਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕੀ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕਿਉਂ ਬਣਿਆ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ।"

ਇਹ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨਹੀਂ, 'ਬਾਂਦਰ ਸੈਨਾ' ਹੈ-ਕਾਜੋਲ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' ਫਿਲਮ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕਾਜੋਲ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੂੰ 'ਬਾਂਦਰ ਸੈਨਾ' ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਜੋਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ਿਲਮ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖ਼ਾਨ' ਦੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨਾ ਕਹਿ ਕੇ 'ਬਾਂਦਰ ਸੈਨਾ' ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ।

ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼

ਸ੍ਰੀਨਗਰ : ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ ਨੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਆਰ ਕੇ.ਬਿਰਦੀ ਦਾ ਉਸ ਦੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਤੋਂ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ 16-ਸਾਲਾ ਲੜਕੇ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਦਲੇ ਮੁਅੱਤਲੀ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਨੇ 5 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਜ਼ਾਹਿਦ ਫਾਰੂਖ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਵੇਲੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਪਾਹੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 14 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਲਖਵਿੰਦਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣ, ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਿਰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ, 68ਵੀਂ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਬਿਰਦੀ ਨੂੰ ਸਨਤਨਗਰ ਸਥਿਤ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਨੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਬਿਰਦੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨੇਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਫਸਰ ਖ਼ਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਰਮਨ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਟਾਫ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇਨਕੁਆਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ (ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ) ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਤੱਥ ਖੋਜੂ ਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੇ ਨਜ਼ਰੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਰਦੀ ਸਣੇ ਕੁਝ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਾਰੇ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੇਗੀ।

ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੇ ਆਈ.ਜੀ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਬਿਠਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇਨਕੁਆਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਿਰਦੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਨੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਇਸ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਸਤਿਆਂ ਦੇ ਧੱਕੜ ਵਤੀਰੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰੱਖਿਆ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਐਮ ਐਮ ਪਲਮ ਰਾਜੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਸਤਿਆਂ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਕਤਲ

ਮੈਲਬੌਰਨ: ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਠੰਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਬੁਰੀ ਖ਼ਬਰ ਆ ਗਈ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਇਆ ਆਪਸੀ ਝਗੜਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੁਨਾਮ ਦੇ ਦੋ ਸਕੇ ਭਰਾ ਕਮਲਜੀਤ ਅਤੇ ਨਵਦੀਪ ਸਪੁੱਤਰ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਗਏ ਸਨ।ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੇ ਹਫਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੀ ਸਵੇਰ 4 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਰਥ ਦੇ ਸੇਂਟਜਾਨ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਡਿੱਪੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਇੱਕ 20 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਭਰਾ ਕ੍ਰੇਮਿਆ ਸਟਰੀਟ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਹੀ ਇੱਕ 22 ਸਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਲੜਕੇ ਸਾਊ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਨ।

ਬਾਦਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਪੁੱਜੇ

ਪੁਜੇ : ਦੋ ਸਕੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ (21) ਅਤੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ (19) ਪੁੱਤਰ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਹੋਏ ਕਤਲ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇੱਥੇ ਸੁਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ 'ਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਹੱਲ ਕੱਢੇ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਅਣਖੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ ਵੱਲੋਂ ਅਫ਼ਸੋਸ

ਲੰਡਨ: ਨਾਵਲਕਾਰ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਨੂੰ ਇਕ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫ਼ਰਵਰੀ ਮਹੀਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਲਈ 'ਕਾਲਾ' ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਟੀ.ਆਰ. ਵਿਨੋਦ, ਫ਼ਿਰ ਸ. ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਮਹਿਬੂਬ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਬਾਬੇ ਬੋਹੜਾਂ ਦਾ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਸਦਮੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਹੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਬਹੁਤ ਮਿੱਤਰਤਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੁਣੇ ਦੀ ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ 'ਚ ਵੱਡਾ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ, 8 ਮਰੇ 40 ਜ਼ਖਮੀ

ਪੁਣੇ : ਪੁਣੇ 'ਚ ਓਸ਼ੋ ਆਸ਼ਰਮ ਨੇੜੇ ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ 'ਚ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ 'ਚ 8 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ 40 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਿਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਧਮਾਕਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸੀ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਮੰਦਭਾਗਾ ਦੱਸਿਆ।

ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਧਮਾਕੇ ਲਈ ਸੁਧਰੀ ਹੋਈ ਧਮਾਕਾਖੇਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਅਰਥਾਤ ਆਈ. ਈ. ਡੀ. ਵਰਤੀ ਗਈ। ਧਮਾਕੇ ਕਾਰਨ ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਥਿਤ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬੇਕਰੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਲਾਪਤਾ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵੀ ਖੜ੍ਹਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਮਾਕੇ ਮਗਰੋਂ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਐਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਡੇਵਿਡ ਕੋਲਮੈਨ ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ 2008-09 ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰਤ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਡਲੀ ਗੋਆ ਤੋਂ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਇਹ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹੈਡਰੀ ਓਸ਼ੋ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਯਹੂਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ 26/11 ਦੇ ਹਮਲੇ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਸਕੱਤਰ ਜੀ. ਕੇ. ਪਿੱਲੇ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਾਵੀ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਰਮੇਸ਼ ਬਾਗਵੇ, ਜਿਹੜੇ ਇਥੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਹਨ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 40 ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਗੰਭੀਰ ਹਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੁਣੇ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਨਾਕਾਮੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬੰਬ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਰੇਗਾਂਵ ਪਾਰਕ 'ਚ ਸਥਿਤ ਚਾਬੜ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਓਸ਼ੋ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਥਾਨ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 5-5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਗ ਅਤੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਹਰ ਸਮੇਂ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਪੈਕਟ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਬੰਬ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਕਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸਥਿਤ ਓਸ਼ੋ ਆਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਚਾਬੜ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੀਆਂ

ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਥਿਤ ਏਤਾਲਵੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ) ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸੂਹ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ੱਕੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਡੇਵਿਡ ਹੇਡਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਲਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਰੋਕੂ ਦਸਤਾ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਟੀਮ ਦਾ ਗਠਨ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਗਾਹਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਬੇਕਰੀ ਵਿਚ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਬੇਕਰੀ ਦੇ ਮੇਜ਼ ਹੇਠਾਂ ਧਮਾਕਾਖੇਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਲਾ ਪੈਕਟ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਮੁਜ਼ਾਹੀਦੀਨ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਵਿਡ ਹੇਡਲੀ ਨੇ ਚਾਬੜ ਹਾਊਸ ਦੀ ਸੂਹ ਲਈ ਸੀ, ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੋ ਇੱਕ ਤੱਥ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਣੇ 'ਚ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹੂਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਅਬਦੁੱਲ ਖਵਾਜਾ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਅਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ।ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਗਰਦਾਂ ਨੇ ਆਰ ਡੀ ਐਕਸ ਅਤੇ ਅਮੋਨੀਅਮ ਨਾਇਟਰੇਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਹੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਸਕੱਤਰ ਜੀ ਕੇ ਪਿੱਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਵਿਚ 4 ਇਰਾਨੀ, 2 ਸੂਡਾਨੀ, 1 ਤਾਇਬਾਨੀ, 1 ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ 2 ਨੇਪਾਲੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿਚ 2 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵੀ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ 25 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਰੁਕੇਗੀ। ਦਿੱਲੀ, ਕਾਨਪੁਰ ਤੇ ਇੰਦੌਰ 'ਚ ਰੈਡ ਅਲਰਟਪੁਣੇ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਰੈਡ ਅਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਦਿੱਲੀ, ਕਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਇੰਦੌਰ ਦੀਆਂ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇੱਕ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੈਡ ਅਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਪੁਣੇ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ 2-2 ਲੱਖ ਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਲਈ 1-1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖੌਫਜ਼ਦਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ

ਪੁਣੇ : ਇਥੋਂ ਦੀ ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਇਤਾਲਵੀ ਮਹਿਲਾ ਤੇ ਇਰਾਨ ਦਾ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੁਲੀਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਤਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਨੌਂ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਇਤਾਲਵੀ ਮਹਿਲਾ ਨਾਦੀਆ ਮੈਸਰਿਨੀ ਤੇ ਇਰਾਨੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸਈਦ ਅਬਦੁਲ ਖਾਰੀ ਸੀ, ਜੋ ਇਥੇ ਸਿੰਬਿਔਸਿਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਅੰਕਿਤ ਤੇ ਆਨੰਦੀ ਧਰ (ਕੋਲਕਾਤਾ), ਟੀ.ਸੁੰਦਰੀ (ਬੰਗਲੌਰ), ਵਿਨੀਤਾ ਗਦਾਨੀ (ਮੁੰਬਈ), ਸ਼ਿਲਪਾ ਗੋਇਨਕਾ (ਕੋਲਕਾਤਾ), ਸ਼ੰਕਰ ਪੰਸਾਰੀ (ਪੁਣੇ) ਤੇ ਗੋਕਲ ਨਿਪਾਲੀ-ਵੇਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ 12 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ 19 ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ 41 ਜਣੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। 26/11 ਦੇ ਹਮਲੇ ਮਗਰੋਂ ਦਾ ਇਹ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ' ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਥਾਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਇਹ ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੌਸ਼ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪਰੇਸ਼ ਥੋਰਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਥੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਓਸ਼ੋ ਆਸ਼ਰਮ ਆਦਿ ਦਿਖਾਉਣ ਲਿਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੰਝ ਵਾਪਰ ਜਾਏਗਾ। ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਪਾਰਕ ਖੇਤਰ ਤੇ ਇਹਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਲਈ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲੀਂ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ ਰੇਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਚੰਗੀ ਥਾਂ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੌਫਜ਼ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜ਼ੋਆਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਉਹਨੂੰ ਇਥੇ ਆਉਣੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ। ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੁਣੇ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹੇਠ ਪਾਕਿ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ 25 ਨੂੰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਪੁਣੇ ਵਿਚ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ 25 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪੈਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਕਾਰਨ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵਾਰਤਾ ਸਬੰਧੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁਣੇ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੁਝ ਵੇਰਵੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 25 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਪੱਖ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਹੀ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਪੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਐਸ.ਐਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਵੀ ਹਾਲੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਫਿਲਹਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਂਝ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 26/11 ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰੀਬ ਦੋ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਤਰੀਕ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪੁਣੇ ਦੀ ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਫਿਲਹਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਫੇਰ ਗੱਲਬਾਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।" ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਬੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਦੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ' ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ "ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਕਰਨੀ" ਹੀ ਇਕ ਵਾਜਬ ਸਫਾਰਤੀ ਬਦਲ ਬਣਦਾ ਹੈ।" ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਤਕ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ, "ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਾਹਲੀ ਵਾਲੇ ਤੇ ਖਤਰੇ ਭਰੇ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਹਨ...ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ...ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਕਬੂਜ਼ਾ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।"

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਸਬੰਧ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਰਥਪੂਰਨ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਵੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ 25 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ 25 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਪਾਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ਼ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹ ਮਹਿਮੂਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਪਾਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੋਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਨਿਰੂਪਮਾ ਰਾਓ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਮਰੁਤਬਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਲਮਾਨ ਬਸ਼ੀਰ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸੱਦਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਨ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ 18 ਅਤੇ 25 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਲਦ ਹੱਲ ਲਈ ਮੁਕੰਮਲ ਗੱਲਬਾਤ ਬਹਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਨਾਬ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਜਨਾਬ ਬਸ਼ੀਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਮਰੁਤਬਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਜਮੀਅਤ-ਏ-ਓਲੇਮਾ ਇਸਲਾਮੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੌਲਾਨਾ ਫਜਲੂਰ ਰਹਿਮਾਨ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਮੁੰਬਈ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਹੋਈ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਓ ਅਤੇ ਜਨਾਬ ਬਸ਼ੀਰ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤੰਬਰ 'ਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਸੀ।

ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲੇ 'ਚ 24 ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ

ਕੋਲਕਾਤਾ : ਪੱਛਮੀ ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸਿਲਦਾ ਵਿਚ ਨੀਮ ਫੌਜ਼ੀ ਬਲਾਂ ਦੇ ਇਕ ਕੈਂਪ ਉਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਈ.ਐੱਫ.ਆਰ. ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 24 ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। 15 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਈਸਟਰਨ ਫਰੰਟੀਅਰ ਰਾਈਫਲ (ਈ.ਐੱਫ.ਆਰ.) ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ਿਲਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਐੱਨ.ਐੱਸ.ਨਿਗਮ ਦੇ ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਤੋਂ ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਓਧਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਧਰਮਪੁਰ ਵਿਚ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਐਫ. ਦੇ ਇਕ ਕੈਂਪ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ 40 ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਨੇ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 8.30 ਵਜੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਕੈਂਪ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਨਿਗਮ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਾਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 100 ਮਾਓਵਾਦੀ ਸਿਲਦਾ ਕੈਂਪ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 5.30 ਵਜੇ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਬਾਰੂਦੀ ਸੁਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਕੈਂਪ ਵਿਚ 51 ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਵਾਨ ਚੌਕਸ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਰਸੋਈ ਦੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਓਵਾਦੀ ਆਗੂ ਕਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਹੈ।

ਕੀ ਸੱਚੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾ ਹੁੰਦਾ?

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾ

ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਤਿਫਾਕਨ ਹੀ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਐਦਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਤੇ ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼-ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ। ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਚਰਿਤਰ ਦੇ ਨਾਂਹਪੱਖੀ ਲੱਛਣਾਂ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹਦਾ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਸਿਆਣੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਦੋ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੜਚੋਲ ਵੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਤੇ ਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਹੀ ਦੁਹਰਾਈ ਹੈ ਤੇ ਕੌਮ ਨੇ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਇਹਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਡੱਕਾ ਵੀ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੂਜਾ ਵੀ ਹੈ 'ਸ਼ੇਰ' ਪਰ ਸਰਕਸ ਦਾ, ਜਿਹਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਮੋਹਰੇ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਆਪਣੇ ਗਲ ਦੀ ਸੰਗਲੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਦਾਂ ਦੀ ਟਪੂਸੀ ਮਾਰਦਾ ਜਿੱਦਾਂ ਉਹਦਾ ਮਾਲਕ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਥੋੜਚਿਰੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤ ਕਰਕੇ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖਲਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹਦਾ ਫਾਇਦਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਖਲਾਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਬੁਲੰਦੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਘੱਟ ਸਨ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਲੋਅ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਤੇ ਹੇਠਲੇ ਤਬਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਉਹ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਪੱਕੇ ਬੱਝ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਮੁੜ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਏਸ ਜਜ਼ਬੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ। ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਬੁਲੰਦ ਹੌਂਸਲਾ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੇਠ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਜੁਗਤ ਵੀ ਆ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੱਤਾ ਖੇਡ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੱਦਾਂ ਵਰਤਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜਾਂ ਉਹਦੀ ਤਾਕਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹਦੇ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਪੰਥਕ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਹੋਈ ਹੀ ਸਿੱਖ ਜਜ਼ਬੇ ਵਿਚੋਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਮਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਲਤੀ (ਮੋਰਾਂ ਨਾਚੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕੋੜੇ ਖਾਣ ਲਈ ਪਿੱਠ ਨੰਗੀ ਕਰਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਨੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਹਟਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਜੱਚ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ। ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਹਾਰ ਸਕਦੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਆਪਣਾ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦਾਨੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲਾ ਤੇ ਉੱਚਾ ਥਾਂ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਸੋਨਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਾਨੀ ਬਣ ਬੈਠਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਹਰਿਮੰਦਰ ਨੂੰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੰਦਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਸੋਨਾ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ (ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਨਾਥ ਮੰਦਰ 'ਤੇ 6 ਕੁਇੰਟਲ ਤੇ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਮੰਦਿਰ ਤੇ 4 ਕੁਇੰਟਲ) 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ। ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਿਰਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁੱਲ 16 ਕੁਇੰਟਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਸੋਨਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਪਰ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਦਾਨੀ ਕਹਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵਡਿਆਇਆ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਥੇ ਉਹ ਸੋਨਾ ਹੈ ਈ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਪੁਜਾਰੀ ਲਾਹ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਗਏ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੋ ਮਾਅਰਕੇ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸੀ ਗੁਰੂ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣਾਉਣੇ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣੇ।

ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਲਾਮ ਤੋਂ ਮਾਲਕ ਬਣੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਗਾਂ ਤੋਂ ਫੜਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਾ ਛੱਡੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਠੱਗੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਨਵੇਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਆਢਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਕੌਮ ਦਾ ਠੱਗੇ ਜਾਣਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਖਿਲਾਫ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹ ਗਏ ਜਿਸਦੀ ਬਿਨਾ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਹੀ ਖੜੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤਬਕੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਭੁਗਤੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਦਾ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਕੂਮਤ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਰਹੂਗੀ ਪਰ ਇਦਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਦੋ ਸੰਤਾਂ-ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਨੀਤੀਆਂ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਕਦੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਦੀ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਗੰਢ-ਸੰਢ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਦਾਅ ਲੱਗ ਗਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ, ਜੋ ਮਾਰਚ 1970 ਵਿਚ ਜਨਸੰਘ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਉਹੋ ਜਨਸੰਘ ਹੈ ਜਿਹਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰਖਣ ਉਪਰ ਸਖਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਗਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿੱਕਰਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਲੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹੋ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਦੇ ਵੇਲੇ 1970 ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਪੰਜਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਕਾਮਰੇਡ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਾਬਾ ਬੂਝਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ। ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਨਕਸਲਵਾੜੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਸ ਵੱਡੇ ਜਗੀਰਦਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਇਹ ਗੁਣ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਲਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਜਗੀਰਦਾਰ ਹੀ ਬਣਾਏ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾਇਆ। ਉਹੀ ਹਾਲ ਹੁਣ ਇਸਦਾ ਹੈ ਨਾਲੇ ਇਹ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਹਿ ਚੁਕਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਲਿਆਉਣਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਦੇ ਵਰਗਾ ਬਲੈਕਮੇਲਰ ਕੋਈ ਨੀ ਹੋਣਾ। ਜਿੰਨਾ ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰੀਆਂ, ਰਹੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ। ਅਸਲ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਤਾ 1973 ਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹਾ ਮਤਲਬ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਜੁੜਵੇਂ ਅੰਗ ਵਜੋਂ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਪਰ ਜਦ ਇਹ ਪੰਥ ਦਾ ਸ਼ੇਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ 1977 ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਨਿੱਕਰਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ 'ਤੇ 1978 ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਨਰਮ ਮਤਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਨਾਂ ਉਹਦਾ ਵੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਹੀ ਰੱਖਿਆ। ਨਾ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ 1973 ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਹੋਈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ 1978 ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਇਹਨੇ ਕਰਵਾਈ, ਜਦੋਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਇਹ ਭਾਈਵਾਲ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਵੋਟਾਂ ਵੇਲੇ ਮਤੇ ਦੀ ਡੁਗਡੁਗੀ ਵਜਾ ਕੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਦਿਨ ਮੱਤ ਮਾਰ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਧੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ। ਵੋਟਾਂ ਵੇਲੇ ਪੂਰਾ ਪੰਥਕ ਬਣ ਕੇ ਦਸੂਗਾ ਪਰ ਯਾਰੀ ਗੰਗੂਆਂ ਤੇ ਚੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪਾਲਦਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਦਾਂ ਵੀ ਜੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਟੱਬਰ ਖੁਦ ਆਪ ਵੀ ਗੰਗੂ-ਚੰਦੂ ਤੇ ਡੋਗਰਿਆਂ ਵਰਗਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਬਾਬੇ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਚੁੱਭਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਏਸ ਟੱਬਰ ਦੀ ਬੜੀ ਬੀਬੀ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਪੈਰੋਕਾਰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲੰਗਰ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਈ ਸੀ, ਥੋੜੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਗਈ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ "ਏ ਸਰੀਰਾ ਮੇਰਿਆ ਇਸ ਜੱਗ ਮਹਿ ਆਇਕੇ ਕਿਆ ਤੁਧ ਕਰਮ ਕਮਾਇਆ"। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਈ ਇਸ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਸਮਝ ਲੱਗੀ ਕਿ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ। ਬੀਬੀ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸਤਵੇਂ ਅਸਮਾਨ ਕਿ ਹਾਂ ਹਾਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਹਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਜਿੱਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਆ ਗਈ ਸ਼ਾਮਤ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦੀ। ਆਪਣੇ ਮਾਤਹਿਤ ਪੁਜਾਰੀ ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ ਫੁੰਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਦੇਰ ਨਾ ਲਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਮੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ, ਕਰਤੇ ਸਸਪੈਂਡ ਰਾਗੀ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲ-ਅਪੀਲ ਦੇ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਾਜ਼ੀ ਘਟਨਾ ਵੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਲਈਏ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿਰੁਧ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ? ਜਦਕਿ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਗਨਨਾਥ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਯਾਤਰਾ ਕੱਢੀ ਗਈ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ੇਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਝਾੜੂ ਫੇਰਦਾ ਸਿਰਾਂ 'ਚ ਖੇਹ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਹ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਚੀਜ ਹੋਰ ਇਹਦੇ ਨਿਕਰਧਾਰੀ ਯਾਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਵੈਦਿਆ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵਾਲੇ ਸਟਿੱਕਰ ਬਣਵਾ ਕੇ ਵੰਡੇ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਖੰਘੇ ਸੀ ਤਾਂ ਟੰਗੇ ਸੀ"। ਮਜਾਲ ਆ ਪਈ ਇਹ ਟੱਬਰ ਕੁਸਕਿਆ ਹੋਵੇ।

ਅਸਲੀ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਈਏ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਮਿਸਲਾਂ ਵੇਲੇ ਤੇ ਫਿਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਸਨ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਸਨ। ਤਾਹੀਓਂ ਤਾਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਮੰਨਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਣਾ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ 1824 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਹੇਠ ਲੈ ਆਂਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਿਆ ਸਗੋਂ ਉਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗੁਰ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਮਿਲ ਗਈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੁਣ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਹੁਣ ਕੋਈ ਗੁੱਝਾ ਤਾਂ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸਦਾ ਬਾਦਲੀਕਰਨ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਇਹਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਪਰਚੀ ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਦੇ ਭੇਜੇ ਲਿਫਾਫੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਹੋਇਆ ਨਾ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਦਖ਼ਲ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਭਗਵੇਂ ਅਸਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਦੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਸੋਚ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਗਤੀ ਤਨਖਾਹ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ? ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ। ਫਿਰ ਜੇ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਪੰਥਕ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਇਹ 'ਝੋਟਿਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਲੱਸੀ ਭਾਲਣ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਲੈ ਆਂਦਾ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਕੀ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸੀ। ਅਸਰ ਪਿਆ ਉਦੋਂ ਜਦ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਹੇਠ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸਰਬਰਾਹ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਿਯੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹੁਕਮ ਵਜਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਇੱਕੋ ਮਿਸਾਲ ਬੜੀ ਹੈ ਕਿ ਜਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਖੂਨੀ ਹਤਿਆਰੇ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸੱਦ ਕੇ ਸਿਰੋਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜਦ ਉਹਨੇ (ਡਾਇਰ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਗਰਟਾਂ ਪੀਂਦਾਂ ਤਾਂ ਅਰੂੜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੈਨੂੰ ਇਸਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਰਹੀ ਕਿ ਡਾਇਰ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਿਆ ਨਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਬਉੱਚ ਸਿੱਖ ਅਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਜੋ ਬੱਜਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਤੋਂ ਵੀ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਪੈ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਸੰਬੰਧੀ ਪੈਂਤੜਾ ਲੈ ਕੇ ਪੰਥ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੁਚਾਲ ਚੱਲੀ, ਇਹ ਨਾ ਬਖ਼ਸ਼ਣਯੋਗ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਜੇ ਇਹੀ ਚਾਲਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਏਦਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕੇ. ਪੀ. ਐਸ. ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਤੇ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਰਬੋਤਮ ਸੰਤ ਵੀ ਐਲਾਨ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਛੜੱਪਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬੀ. ਜੇ. ਪੀ. 'ਚ ਰਲ ਕੇ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੀ ਛਤਰੀ ਤੇ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਣਹੋਣੀ ਨਾ ਸਮਝਣਾ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ 'ਤੇ ਸੱਦ ਕੇ ਸਿਰੋਪੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਫਜ਼ੂਲ ਦਾ ਚਸਕਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾਦਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕੁ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਘਾਬਰ ਗਏ ਸਨ। ਆਹ ਹੁਣ ਜੋ ਅੱਜ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਇਹ ਬੋਲ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀਹਦਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਕਹਿਣ ਨੂੰ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਮੁੱਚਾ ਸਰਬੰਸ ਕੌਮ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਪੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵੀ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਜਿੱਦਾਂ ਦੇ ਰੁਕ-ਰਵਾਨ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾ ਰਹੀ ਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚੋਂ 'ਚਰਿਤਰੋਪਾਖਿਆਨ' ਦੀਆਂ ਲਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਣਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਤੇ ਰੱਬ ਪੜ੍ਹਾਵੇ ਵੀ ਨਾ ਪਰ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਇਹੀ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਪਿਉ-ਧੀ-ਮਾਂ-ਪੁੱਤ-ਭਰਾ-ਭੈਣ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ 'ਚ ਲਿਖਿਆ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਨੀਲੇ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿ 'ਤੇ ਸਿੱਖ-ਸੁੱਚਤਾ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਲਈ।

ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਇੰਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਪਰ ਸਿੱਖ ਪੱਕੇ ਸੀ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਆਇਆ ਤਾਂ ਟਿਕ ਟਿਕਾਅ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ 'ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ' ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਪਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਿੱਖ-ਸੰਗਤ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਵੱਸ ਬਹੁਤ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਅਣਸ-ਬਣਸ ਬੇਦੀ, ਤਰੇਹਨ, ਭੱਲੇ ਤੇ ਸੋਢੀ ਗੋਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਫਲਸਫੇ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਸਨ। ਸਗੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੰਦੂ ਬੰਧੇਜ ਵਿਚ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ-ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਣਵਾਏ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੋਤਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਬਣੇ ਤੇ ਲੋਕੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਗੁਰੂ ਕੁਲ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਸਮਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਆਇਆ ਕਿ ਆਮ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਯੋਗਦਾਨ ਸਿੱਖ ਜਜ਼ਬੇ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ, ਭਾਵ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਹੇਠ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਊਨੇ ਦੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂਬੰਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਐਬਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪੁਆ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਮਹੰਤ ਜਮਾਤ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹਾਵੀ

ਹੋਈ ਉਹ ਇਸੇ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਵਿਚੋਂ ਸੀ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਹੂ ਡੋਲਵੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਪਈ।

ਅੱਜ ਜਿਹੜੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਜਮਾਤ ਬਣੀ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹੈ। ਜਿੰਨੇ ਸੰਤ ਹਨ ਉਨੇ ਹੀ ਡੇਰੇ ਤੇ ਉਨੀਆਂ ਹੀ ਵੱਖਰੀਆਂ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ। ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਦੂਰ ਮਨਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ। ਉਹ ਵੀ ਐਨੀ ਕਾਰਸ਼ਤਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨਮਤਿ ਨਾਲ ਭਰੀ ਕੜਾਹੀ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪਤਲੇ ਜਿਹੇ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਢੱਕ ਕੇ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰੇ ਸਿੱਖ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਢੇਰੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਸ਼ਰਧਾਵਸ ਡੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਗਮਰਮਰ ਲੁਆਈ ਜਾਂਦੇ ਆ ਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੱਤਾਂ ਦੇਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ, ਵੰਡ ਛੱਕਣ ਦੀਆਂ। ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਦੇ। ਕੀ ਇਕੱਲਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾਨਕ ਸੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਸਕਦਾ? ਕੀ ਇਹ ਦਿਨ ਦੀਵੀਂ ਲੁੱਟ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਰੋਕਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਬਾਦਲ ਨੀਤੀ ਤੇ ਸੰਤ ਨੀਤੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ। ਕੌਮ 'ਤੇ ਆਈਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵੇਲੇ ਦੜ ਵੱਟ ਜਾਂਦੇ ਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੌਮ ਕਿਸੇ ਸਹੀ ਰਾਹ ਵਲ ਨੂੰ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਰਾਹ 'ਚ ਕਦੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਕਦੇ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ, ਕਦੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਢੁੱਚਰਾਂ ਲਾ ਕੇ ਟੋਏ ਪੁੱਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੋਚ ਮੁੜ ਬਿਪਰਵਾਦ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਜਾਵੇ। ਏਹੋ ਕੰਮ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਵਾਲਾ ਨੀਲਾ ਸ਼ੇਰ ਤਾਂ ਦੋ ਕਦਮ ਮੋਹਰੇ ਈ ਆ ਕਿਉਂਕਿ ਤਾਕਤ ਜੂ ਵੋਟ 'ਚ ਲੁਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹਨੇ ਸਾਧ ਵੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਏ। ਇਕ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਰਾਮ-ਰਹੀਮ-ਸਿੰਘ ਦਾ ਥਾਪੜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ। ਬਾਕੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਵੀ ਵੋਟ ਕੱਚੀ ਨਾ ਰਹੇ ਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਤਾਂ ਸਾਲਮ ਚਾਰਟਡ ਜਹਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਦੀ ਦੇਹ ਲਿਆਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਈਆ ਖਰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਨਜ਼ਾਕਤ ਦੇਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਸ਼ੁਰਲੀ ਵੀ ਛੁਡਵਾ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਚਾਰੇ ਲੋਕੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਖੜਕ ਪੈਣ ਤੇ ਫਿਰ ਤੱਕੜੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਫੜ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਤੋਲਦਾ ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਸੋਚਦੀਆਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪੱਖ ਲੈ ਗਿਆ ਪਰ ਪੱਖ ਤਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਨਿੱਕਰਪੁਣੇ ਦਾ ਲੈਣਾ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਾਧ ਲਾਣਾ ਤਾਂ ਬੱਸ ਸੰਦ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਆ। ਉਂਦਾਂ ਵੀ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਆਰਾਮਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਸੁੱਖਾਂ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਧਾਰਮਿਕ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਤਾਕਤ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਂਦਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਨਾਲੇ ਸੰਤ ਹੁਣ ਗੱਲ ਝੱਲਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਆ। ਇਹਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਬੱਬੂ ਮਾਨ ਦੇ ਗਾਏ ਗੀਤ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹੀਜਪਿਆਜ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਬੂ ਨੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿਚ ਗੀਤ ਗਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਤੂੰ ਧੰਨ ਹੈ ਜਿਹਨੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਗਾਹ ਤੀ। ਔਰ ਇਹ ਹੈ ਵੀ ਸੱਚ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਵੇਲੇ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਸਫਰ ਤੁਰ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਹਾੜੀ, ਰੇਗਿਸਤਾਨੀ ਤੇ ਜੰਗਲੀ ਰਸਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਹਾਥੀ, ਘੋੜਾ ਜਾਂ ਰਥ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਦੁੱਖਦੀ ਰਗ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਉਂਗਲੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਰੇ ਬਾਬੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਗ ਦੁਖਦੀ ਸੀ) ਵਿਸ ਘੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਕ ਨਵੀਂ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਕੀਨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੋਂ ਨਾ ਜਰਿਆ ਗਿਆ। ਸਭ ਭੁੱਲ-ਭੁਲਾ ਗਿਆ ਕਿ ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਵਾਜਾ ਵਜਾ ਕੇ ਸੁਹਣੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਤਰਜਾਂ ਨਾਲ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਹਉਮੈ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸਹਿਜ ਰਹਿਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਆਇਆ, ਆਪ ਹੀ ਉਹਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ, ਉਹ ਰੋਡਾ ਭੋਂਡਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਆ ਸਾਡੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਪਰਖਣ ਵਾਲਾ, ਨਾਲੇ ਛੱਜ ਤਾਂ ਬੋਲੇ ਛਾਨਣੀ ਕਿਉਂ ਬੋਲੇ, ਜਿਹਦੇ 'ਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੋਰੀਆਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਬੋਲ 'ਸਾਧੋ ਮਨ ਕਾ ਮਾਨ ਤਿਆਗੋ' ਵਿਸਰ ਗਏ ਹੋਣ। ਕਾਹਤੋਂ ਐਨਾ ਸੁਹਪਣ ਦਾ ਗਰੂਰ ਕਰਦੇ ਆ, ਕਿਉਂ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਿਆ? ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਮਣਾਮੂੰਹੀ ਸੋਨਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ। ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦਾਨੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਵੱਡਾ ਪੰਥ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਵੀ ਕਹਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਕੇ ਚਲਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਉਕਰਵਾਇਆ ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਹੀ ਚਲਾਏ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਉਹਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਹਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ।

ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਾਵੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੁਗਲ ਹਾਕਮਾਂ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਕਈ-ਕਈ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਰਾਣੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹਰਮ ਬਣਾਇਆ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੇ ਕੀਤੇ। ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਯਕੀਨ ਸੀ ਉਹਦਾ। ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲਾਂ 'ਤੇ ਬੇਵਿਸਾਹੀ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਅਖੀਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਰਹੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਉਹਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਉਹਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਬੜਾ ਘੱਟ ਗੌਲਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਹੈ ਉਹਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਕਿੱਦਾਂ ਦਾ ਸੀ। 90% ਆਬਾਦੀ ਪੇਂਡੂ ਸੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਕਿੱਤਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚਾ ਫੌਜੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਖਰਚਾ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਬਚਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕੁੱਝ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦਾਨ ਲਈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਐਨਾ ਪੈਸਾ ਆਉਂਦਾ ਕਿੱਥੋਂ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਖੇਤੀ ਮਾਲੀਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਲੀਆ ਫਸਲ ਦੇ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਾਲੀਆ ਉਗਰਾਹੁਣ ਵਿਚ ਕਦੀ ਵੀ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਕਿਸਾਨ ਕੋਲ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਖਾਣ ਜੋਗੇ ਦਾਣੇ ਵੀ ਮਸੀਂ ਬਚਦੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸਾਨੀ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਥੱਲੇ ਸੀ ਉਥੇ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜੇ ਸੀ। ਫਰਕ ਇਹੋ ਪਿਆ ਸੀ ਬਈ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾੜਵੀ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨਨ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬੱਸ ਉਦੋਂ ਇਕ ਫਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸੀਮਿਤ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਹ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਏ, ਜੋ ਕਸਰ ਅੱਜ ਨੀਲੇ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ, ਮਾਮਲਾ ਮਾਫ ਫਿਰ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਕਿਉਂ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਇਹਦੇ ਸਿਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਭਾਰੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਆ? ਜਦੋਂਕਿ ਆਮ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ। ਲਿਖਣ-ਲਿਖਾਣ ਵਾਲੇ ਬਥੇਰੀਆਂ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਆ ਕਿ ਜੱਟ ਹੱਡ-ਹਰਾਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਡੱਕਾ ਨੀ ਤੋੜਦੇ ਹੱਥੀਂ, ਨਸ਼ੇੜੀ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਮਰਦੇ ਆ, ਪਰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਅ ਕੇ ਵੀ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ? ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਕਾਹਤੋਂ ਗਲ 'ਚ ਰੱਸੀ ਪਾ ਕੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਰਖਤ ਨਾਲ ਫਾਹਾ ਲੈਂਦਾ।

ਇਹ ਪੱਖ ਇਥੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪੇਂਡੂਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵੋਟ ਬਟੋਰ ਲਏ ਉਹ ਇਹਨੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਗੋਂ ਦੋ ਪੈਰ ਉਸ ਰਾਜ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਆ ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਵਾਂਪਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥਕ ਲਿਬਾਸ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਹਿੰਦੂਕਰਨ ਤੇ ਬਿੱਪਰਵਾਦ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ 6 ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਰਾਜਾ ਸੁਚੇਤ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ, ਪੂਰਬੀਆ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮਿਸਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ-ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾ ਫਕੀਰ ਨੂਰਦੀਨ ਅਤੇ ਫਕੀਰ ਅਜੀਜੁਦੀਨ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹੋ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਲਈ ਦਿਲੋਂ ਸਮਰਪਿਤ ਸਨ ਜਦਕਿ ਪਹਿਲੇ 4 ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਡੋਗਰਿਆਂ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸੀ ਬਈ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਲਈ ਥਾਂ ਰਹਿਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਉਲਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਣ ਹਿੱਤ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੀਆਂ ਔਖੀਆਂ ਫੌਜੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਤੇ ਭੇਜੀ ਰਖਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਰਬਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਲ ਰਹੇ ਹੀ ਨਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਾਹਰ ਹੀ ਲੱਗੀ ਰਹੇ।

ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾ ਇੰਨਾ ਚਾਲਬਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵੇ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸਮੇਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨੋਂ ਉਹ ਲਹਿ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੌਰਾਨ 1837 ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਦਾ ਹੀ ਚਿੰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਉਹ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਘਰੀਂ ਬਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀਵਾਲਾ ਭਾਵੇਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਬਿਪਰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਗੀਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ ਕੇ ਪੱਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਠ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਗੀਰਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਝੁਰਮਟ ਹੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਉਪਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਟੱਬਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਦੀ ਤਸੀਰ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਉੱਦਾਂ ਦਾ ਹੀ ਤੇ ਉਨਾਂ ਕੁ ਚੋਗਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਰੱਖੇ। ਸਿੱਖ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਉਤੇ ਗੋਲੀ ਵੀ ਚਲਵਾ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਦੀ ਇਕ ਫੌਜ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖਰਚਣ ਵਾਸਤੇ ਭਾਵੇਂ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚ ਪੈਸਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਪਰ ਪੁੱਤ ਦੀਆਂ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਮਲੇ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਤੇ 5 ਸਟਾਰ ਹੋਟਲਾਂ 'ਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਈਆ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚੋਂ ਵਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਚ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਤੇ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰੇ ਦੀ ਕੁਨਸਲ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਹਦੇ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਬਾਖੂਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਕੁਲ ਵਾਲਿਆਂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੱਜ ਵਾਲੇ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਸੰਤ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਚੌਂਕੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਸਿੱਟਿਆ ਹੋਇਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਟਕਸਾਲਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨਾਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਦਬ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਟਕਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਵਰਗੀਆਂ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਵੋਟਾਂ ਖਾਤਰ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਵੈਸ਼ਨੋ ਦੇਵੀ ਮੰਦਰ 'ਚ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ 'ਤੇ ਜਲ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੋਈ

ਹਰੇਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤਾਂ ਜਾਣਾ ਹੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਾਂ ਵੀਰਾਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਕੁਸੋਬਲਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਲੱਗੇ ਪਰ ਇਸਤੋਂ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਕ ਲੋਕਲ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ੋਰਅਜਮਾਈ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ 'ਸਿਰੋਪਾ ਕਲਚਰ'। ਜਿਹਨੇ ਜਾ ਕੇ ਜੇਬ ਜ਼ਿਆਦਾ ਢਿੱਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਉਹਦੇ ਗਲ 'ਚ ਪੀਲਾ ਪਟਕਾ ਪਾ ਕੇ ਜੈਕਾਰੇ ਬੁਲਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਵੀ ਬਖਸ਼ ਦਿੰਦੇ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਐਨੀ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਗੱਲ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਸਿਰੋਪਾ ਪਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਕਹਿ ਕੇ ਜੈਕਾਰਾ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਗਲ ਸਿਰੋਪਾ ਪਾ ਕੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਕਹਿ ਕੇ ਜੈਕਾਰਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰੋਪੇ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਕਈ ਵਾਰ ਗਰਕੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਈ ਵਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਪੁਰਬ 'ਤੇ ਇਹ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ ਬੰਨ੍ਹੀ ਬਨ੍ਹਾਈ ਗੁਲਾਬੀ ਪੱਗ ਕਲਗੀ ਲਾ ਕੇ ਅਡਵਾਨੀ, ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਉਹਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ (ਕ੍ਰਿਪਾਨ) ਵੀ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ ਤੇ ਅਗੋਂ ਉਹ ਕਲਗੀ ਵਾਲੀ ਟੋਪੀਨੁਮਾ ਪੱਗ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਹੱਥ ਵਿਚਲੀ ਕਿਰਪਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਘੁਮਾਉਂਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਮੌਕਾ ਆਏ 'ਤੇ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਧੌਣ ਵੱਢਣੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ 'ਸਿਰੋਪਾਓ' ਦੀ ਰਸਮ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਉਹ ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀਰ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣੇ ਆ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਕੁ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ (ਉਦੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ) ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਭੰਗਾਣੀ ਦਾ ਜੰਗ ਜਿੱਤਿਆ ਤਾਂ ਬਾਦ ਵਿਚ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਦਰਬਾਰ ਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੰਗ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਹੋ ਕੇ ਲੜੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਪੀਰ ਜੀਉ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਮੁਰੀਦ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾ ਲਏ, ਦੱਸੋ ਤੁਸੀਂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰੋਂ ਕੀ ਮੰਗਦੇ ਹੋ। ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕੰਘਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਪੀਰ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਖੁਦਾਈ ਜਲਾਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਿਆ ਕਿ ਕੰਘੇ 'ਚ ਅੜ੍ਹੇ ਕੇਸਾਂ ਸਮੇਤ ਕੰਘਾ ਜੇ ਬਖਸ਼ ਦਿਉ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਡਭਾਗਾ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੰਘੇ ਸਮੇਤ ਟੁੱਟੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਇਕ ਛੋਟੀ ਦਸਤਾਰ ਪੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ ਜਿਹਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾਈ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਣ ਕੇ ਅਦਬ ਦਿੱਤਾ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਘਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਰੁਮਾਲੇ ਭੇਟ ਕਰਨੇ। ਇਹਨੂੰ ਹੀ ਵੱਡਾ ਦਾਨ ਸਮਝੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਰੁਮਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਉਲਟਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚਲੇ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਤਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਨਕ ਸੱਚ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੀਅ ਹੋਵੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਮਹੰਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਵੀ ਇਹੀ ਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਐਦਾਂ ਦੇ ਹੀ ਫੋਕਟ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਬੱਝਣ, ਸਿੱਖਿਆ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਆ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 1829-30 ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣਾ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਆਪਣਾ ਵੱਡਾ ਪੁਤਰ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵੇ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ 100 ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੱਦੀ-ਪੁਰਖੀ ਮਿਲਖ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਇਹਦੀ ਵਾਰਸ ਹੈ, ਜਿਹਨੂੰ ਇਹ ਚਾਹੂਗੀ ਉਹੀ ਏਸ ਤਖਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇਗਾ। ਨਾਲੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਭਾਵੇਂ ਉਹਦਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ਪਰ ਉਹਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਇਹਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਊਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵੇ 'ਤੇ ਵਿਸਾਹ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਰਾਜ ਭਾਗ 'ਤੇ ਡੋਗਰੇ, ਮਿਸਰੇ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਾਬਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਹਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਾ ਰਹੇ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ ਪਿਉ ਨੇ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਲਈ ਗੱਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਟਕਸਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਡੇ ਲਾਈਨ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਉਹਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਿੱਕਰਧਾਰੀ ਹਨ।

ਡੋਗਰੇ ਤੇ ਮਿਸਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਹੀ ਕਾਤਲ ਬਣੇ। ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਿਆ। ਉਹਦੇ ਪੁੱਤ ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਰ 'ਚ ਹਥੌੜੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਵਾਰੀ ਆਈ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ। ਉਹਦੇ ਬਾਕੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਲੇ-ਇੱਕਲੇ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ। ਫਿਰ ਵਾਰੀ ਆਈ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੱਦਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜਿੱਤਿਆ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰਾਇਆ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਈ ਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਵਾਕੇ ਦਮ ਲਿਆ। ਡੋਗਰਿਆਂ ਨੇ ਤੇ ਆਪ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਰਾਜ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਗੱਦਾਰੀ ਬਦਲੇ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਹੁਣ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਿੱਕਰਧਾਰੀ ਯਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨਾਲ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਵਾਲੀ ਵਫਾ ਕਮਾਉਣਗੇ? ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਿੱਖ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚਣ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਟੱਬਰ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਰਨੀ ਆ?

ਆਹ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਖਤ ਪੈਂਤੜਾ ਲਿਆ ਉਹ ਇਸ ਟੱਬਰ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਵਧੀਆ ਕਦਮ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਤੇ ਇਹ ਵਕਤੀ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਛੇਤੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਜੇ ਬਾਬਿਆਂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਫਾਫੀਆਂ ਨਾ ਦਿਉ, ਨਾ ਮੂੰਹ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 27 ਉਤੇ)

ਰਿਹਾ ਦੀਵਾ ਬੁਝਦਾ ਜਦੋਂ ਵੀ, ਮੈਂ ਰੋਂਵਦੀ ਰਹੀ ਆਂ

ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਸਟ੍ਰੇਟ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ। ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਪਰ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਵੀ ਲਿਖੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਂਕਾਵਿਕ ਰਚਨਾ ਹਾਲੇ ਅਧੂਰੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਜਿਹੀ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਕਾਵਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਰਚਨਾ 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੌਧਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਵਨੀਤਾ ਨੇ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਨਾਲ ਇਕ ਲੰਮੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਬਾਰੇ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਇੰਟਰਵਿਊ ਹੈ। ਉਂਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਹੀ ਕੁਝ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਇਹ ਇੰਟਰਵਿਊ ਇਥੇ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

? ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵੀ ਭੂਤਵਾੜੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਭੂਤਵਾੜੇ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਕੀ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ?

-ਭੈਣ ਵਨੀਤਾ! ਉਹ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਮਾਸੂਮ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਪਿਆਰ ਹੀ ਪਿਆਰ ਸੀ, ਨਿਰੋਲ ਫਕੀਰੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਉਹ। ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਜੰਦਰੇ ਨਾ ਲਾਉਣੇ, ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਮਿਹਰਬਾਨ ਬਾਹਾਂ ਵਾਂਗ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਸਦਾ ਖੁਲ੍ਹੇ, ਪੌਣ ਅਹਾਰੀਆਂ ਵਰਗੀ ਬੇਫ਼ਿਕਰੀ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਵਿਖਾਵੇ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਨਿਰਛਲ ਮੋਹ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਰਿਗ ਵੇਦ, ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ, ਰੂਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਨਾਵਲ, ਮਾਓ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ 'ਲੰਮੇ ਕੂਚ' ਦੀ ਗਾਥਾ ਨੂੰ ਸਮਾਧੀ ਵਾਲੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ। ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਜਪੁਜੀ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪਾਠ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅਨੰਦ ਆਭਾ ਦੇ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਬੁੱਝਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਮੇਰੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲਿਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੰਮੇ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਛਿਣ-ਛਿਣ ਉਤਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਆਪ ਮੁਹਾਰੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਤੇ ਲਾਲੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੁਣ ਤਕ ਸਾਂਭਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਚਾਲਾਕ ਵਕਤ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮ ਥਪੇੜਿਆਂ ਪਿਛੋਂ ਭੂਤਵਾੜੇ ਦੇ ਬਾਕੀ ਜਿਉਂਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਈ ਝਲਕ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹੈ (ਦੋ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਬਹੁਤੇ ਥੱਕੇ ਦੁਨੀਆਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਨੂਰ, ਭੈਣ ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਬਾਕੀ ਹੈ ਪਰ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨੂਰੀ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦੇ ਮੈਂ ਤੇ ਲਾਲੀ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਸਹੀ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਹਾਂ। ਅਸਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਪਾਰੇ ਵਰਗੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਮਸਤੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਹੈ।)

? ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਮਾਓਵਾਦੀ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਰਹੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਬਣੇ-ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ?

-ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਮੈਂ ਮਾਰਕਸ, ਲੈਨਿਨ, ਮਾਓ, ਲੰਮਾ ਕੂਚ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਆਸ਼ਿਕ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਗਿਆਨੀ ਵੀ ਸਾਂ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਂ ਨਾਸਤਕ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਨੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ 'ਪ੍ਰੀਤ ਮਾਰਗ' ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ 'ਪੰਜ ਦਰਿਆ' ਗਵਾਹ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ 'ਮਹਾ ਆਵੇਸ਼' (ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ), 'ਮਹਾ ਪਰਵਾਜ਼' (ਜਪੁਜੀ 'ਟੈਗੋਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਮਨੁੱਖ', 'ਟੈਗੋਰ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਅਨੁਭਵ', 'ਰਿਗ ਵੇਦ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ' ਅਤੇ 'ਵਾਰ ਐਂਡ ਪੀਸ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਅਨੁਭਵ' ਵਰਗੇ ਲੰਮੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਖ਼ਤਗੀ ਥਾਣੀ ਆਪਣੀ ਆਸਤਕਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੈਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਾਕੰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਰਹਿਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ। 'ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦਾ ਹਮਦਰਦ' ਹੋਣਾ 'ਬਿਲਕੁਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ' ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਅਤੇ ਸੂਹਜਮਈ/ਕਾਵਿਮਈ ਜਗਤ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦਾ ਗਿਆਨੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉਤੇ ਪੁੱਜਿਆ ਕਿ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਆਸਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਥਾਣੀ ਆਪਣੀ ਵੇਦਨਾ ਦੱਸਣ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣ ਲਿਆ। ਮੇਰਾ ਬਕੌਲ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਇਹ ਸਿਦਕ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਨਿਆਰੀ ਹਸਤੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕਲਚਰ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਸਦੀਵੀ ਅਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਤੱਤ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹਾਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਸ਼ਿਕਾਂ ਨੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਧਿਐਨ ਪਿਛੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮਿਟ ਜਾਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸਹੇੜੀ ਹੈ ਉਹੀ ਸਿਰਲੱਥ ਦੀਵਾਨੇ ਮੇਰੇ ਇਸ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦੇ ਵੇਦਨਾਮਈ ਨਾਅਰੇ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ।

?ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਓ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ 'ਤੇਗਾਂ ਦਾ ਵਣਜ'। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ?

-ਵਨੀਤਾ ਭੈਣੇ! ਤੇਰੇ ਬੋਲ ਸੱਚ ਹਨ, ਪਰ ਮਾਓ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੰਮਾ ਕੂਚ ਦੇ ਕਿਤਾਬਚੇ ਦਾ ਨਾਮ 'ਤੇਗਾਂ ਦਾ ਵਣਜ' ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਅਸਲੀ ਸਿਰਲੇਖ 'ਸਮਸ਼ੀਰਾਂ ਦਾ ਵਜਦ' ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਮਾਓ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਰੋਦੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀਜ ਕੇ ਤਰਜਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੰਮੇ ਕੂਚ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਕ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਹਜ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਇਕ ਕਿਤਾਬਚਾ 'ਸ਼ਮਸ਼ੀਰਾਂ ਦੇ ਵਜਦ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਰਚਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੈਂ 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖਾਲਸਾ' ਦੇ ਆਖਰੀ ਕਾਂਡ (ਅੱਠਵੀਂ ਕਿਤਾਬ) ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਓ ਉਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ, ਕਨਫ਼ਿਊਸ਼ੀਅਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੀ ਕੁਦਰਤ-ਰੰਗੀ, ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਰਹੱਸਮਈ ਝੁਕਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਸੀ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਗੇ। ਮਾਓ ਦੀਆਂ ਅਨੁਵਾਦਤ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਲੰਮਾ ਕੂਚ ਦੇ ਸੁਹਜਮਈ ਵਾਰਤਕ ਚਿਤ੍ਰਣ ਅਤੇ ਲੈਨਿਨ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ ਅਧੂਰਾ ਮਹਾ ਕਾਵਿ 'ਕ੍ਰਾਂਤੀਆਂ ਦਾ ਧਰੁਵ ਤਾਰਾ' ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਵਕਤ ਹੱਥੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਹੁਣ ਵੀ 'ਲੰਮਾ ਕੂਚ' ਦਾ ਦਰਿਆਈ ਆਵੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਦਬਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ (ਰੂਹਾਨੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ) ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

?ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਪੁਸਤਕ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਅਖ਼ੀਰਲੀ ਕਵਿਤਾ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਕਈ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਸੀ, ਸੋ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ?

-ਐਸੀ ਗੱਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ...ਸ਼ਾਲਾ! ਕਦੇ ਵਾਪਰੇ ਵੀ ਨਾਂਹ। ਵਨੀਤਾ ਜੀਓ! ਜਿਸ ਕਵੀ ਨੇ ਨਾਰੀ, ਸ਼ੁਹਰਤ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਜਰਵਾਣਾ ਜਗਤ ਤੋੜ ਤਾਂ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। 'ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਅਰਦਾਸ' (ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ) ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਆਖਰੀ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਹੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਗੁਪਤ ਨਜ਼ਾਮ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਤਖ਼ੱਈਅਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਟਕਰਾ ਕੇ

ਮੁਲਾਕਾਤੀ :ਡਾ. ਵਨੀਤਾ

ਹਯਾਤੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਿਦਕੀ ਜਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' (ਛੇਵੀਂ ਕਿਤਾਬ) ਵਿਚ 146 ਸਫੇ ਦੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ 'ਕੁਰਲਾਉਂਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ' (1947 ਦੀ ਵੇਦਨਾ) ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੇ ਲੰਮੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪਿਛੋਂ ਪਰਾ-ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਾਲੀ ਰਾਵੀ ਨਾਰ ਭਾਵ ਹਯਾਤੀ ਦਾ ਉਜਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ (70 ਸਫ਼ੇ), ਸੋਹਣੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਰਾਤ (15 ਸਫ਼ੇ) ਅਤੇ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਨੀਂਦ (17 ਸਫ਼ੇ) ਆਦਿ ਲੰਮੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮੌਤ ਦੀ ਤੀਬਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੁਸਨ ਦੀ ਕਾਂਗ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁੰਦਰ ਨਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ) ਨੂੰ ਗੁਲਾਬੀ ਸਰਘੀਆਂ ਵਾਂਗ ਉਦੈ ਕੀਤਾ

ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ

ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਆਖਰੀ ਕਵਿਤਾ ਸਮਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ (ਬਲੂ ਸਟਾਰ) ਬਾਰੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਾਇਕਾ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਰਾਵੀ, ਲਿਵਲੀਨ, ਹੂਰ, ਸੋਹਣੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਾਂਗ ਨੂਰਾਨੀ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਲੇਡੀ ਮੈਕਬੱਥ ਵਰਗਾ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤਰੰਗ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅਤੇ ਦੈਵੀ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਵਿਚੋਂ ਉਠਦਾ ਦੈਵੀ ਹੱਥ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਤੰਗ ਦਿਲ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਾਵੇਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪੈਟਰਨ ਵਿਚੋਂ ਉਭਰਦੀ ਨਜ਼ਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਤੰਗ ਦਿਲ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਆਪਣਾ ਸਿਦਕੀ ਸੀਸ ਕਿਉਂ ਝੁਕਾਉਂਦਾ?

?'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਅੱਠੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ?

-'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਵਿਚ ਸੱਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਸੱਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਇਕ ਜਿਲਦ ਵਿਚ ਛਾਪਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਵਕਤ ਦੀ ਬਚਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜਿਸਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਟਿਊਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਕਦੇ ਪਰਚੇ ਵੇਖੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਾ ਕਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨੀ ਡਿਊਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਿਸਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖ਼ਰੀਦਣ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਥੋੜ੍ਹੇ-ਥੋੜ੍ਹੇ ਵਕਫ਼ੇ ਪਿਛੋਂ ਸੱਤ ਅੱਠ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਾਪਣ ਜੋਗੀ ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਵਕਤ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

?ਕੀ 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਦੀਆਂ ਜੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੇ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜਾਂ ਸਮੁੱਚੀ?

-ਪਹਿਲੀ, ਦੂਸਰੀ ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਪੈਸੇ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਛਾਪੀਆਂ ਗੀਆਂ, ਬਾਕੀ ਤਕਰੀਬਨ ਮੁਕੰਮਲ ਹਨ। ਤੀਸਰੀ ਕਿਤਾਬ 'ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਦੇਸ' ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪਿਤਾ ਉਤੇ 'ਸੱਚ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇਕ ਵਿਅੰਗ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ....

?ਤੁਸੀਂ 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗੀਤ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹੋ, ਭਾਵੇਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਾਲੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਗੀਤਕ ਹੋਣ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ?

-ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਮੁੱਢ ਕਦੀਮੀ ਮੋਹ ਹੈ। ਮੈਂ ਡਾ. ਵਣਜਾਰਾ ਬੇਦੀ, ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤ, ਬਰ੍ਹਮਾ, ਤਿੱਬਤ, ਚੀਨ, ਰੂਸ, ਈਰਾਨ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਸਿੰਧ ਅਤੇ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੂਫ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਮਾਣਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਅਦੁੱਤੀ ਦਾਤ ਮਨਪਸੰਦ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਮੀਂਹ ਵਾਂਗ ਵਰਸਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਸੋ ਅਜਿਹੇ ਮਾਸੂਮ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗੀਤ ਦੇ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਚਸ਼ਮਿਆਂ ਨੇ ਫੁੱਟਣਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰਸਿਕ ਪਾਠ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗੀਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਹਾ ਕਾਵਿਕ ਆਭਾ ਵਿਚ ਵੀ ਲੱਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਵਾਲਟ ਵਿਟਮੈਨ ਉਤੇ ਪੀ ਐਚ ਡੀ ਕਰ ਰਹੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ''ਬੀਬੀ! ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਵਾਲਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।'' ਵਿਦਵਾਨ ਲੜਕੀ ਨੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ, 'ਵਾਲਟ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੜਾ ਉਤੇ ਆਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲਿਰਿਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਵੀ ਪਹਿਨ ਲਈ।' 'ਝਨਾ ਦੀ ਰਾਤ' ਤੇ ਮੇਰੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲਿਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਹਾ ਕਾਵਿ (ਜਿਲਦ ਚਾਰ) ਵਿਚ ਪ੍ਰਗੀਤਕ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਦੀ ਇਹੋ ਦਲੀਲ ਹੈ।

?'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਭਾਵੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਛੱਡਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਹੈ, ਸਾਂਝਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸੂਫ਼ੀ ਆਵੇਸ਼ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਅਨੁਭਵ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਇਉਂ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਦੇ ਅਵਚੇਤਨ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹੋ?

-ਤੁਸਾਂ ਲਗਭਗ ਦਰੁਸਤ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ। 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਾਕਾਰ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਅਤੇ ਹਯਾਤੀ ਦੀ ਅਸਤਿੱਤਵੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਤੇ ਟੈਨਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕਹੇ ਵਾਕੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਾਜ਼ਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਜਾਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਾਂ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਚਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਢਾਲਕੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਧੁੱਪ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਾਂਗ ਨਿਰੰਤਰ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਦੇ ਸਾਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵੀ ਇਸਦੇ ਸਮੁੱਚ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੰਜ ਸਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ 'ਕੁਰਲਾਉਂਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ' ਮੌਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਸਤਿੱਤਵੀ ਬਿੰਬ ਨੂੰ ਉਚਿਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਮੇਰੇ ਆ ਰਹੇ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਦਾ ਟਰੇਲਰ ਹੀ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਜੇ ਮੈਂ 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ ਛਾਪਦਾ ਅਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਕਿਤਾਬ 'ਸੋ ਦਰੁ' ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਬਿੰਬ ਵਾਲਾ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਸੋ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਦੀ ਚੌਥੀ ਜਿਲਦ ਛਪਣ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਟਕਸਾਲੀ ਆਲੋਚਕ ਆਪਣੀ ਅਲਸਾਈ ਨੀਂਦ ਉਤਾਰ ਕੇ ਉੱਠਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਨੂੰ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ।

?'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਲੰਮੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਿਖੀ। ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਲਈ ਡੀਫੈਂਸ ਦੀ ਇੰਨੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ?

-ਉਹ ਲੰਮੀ ਭੂਮਿਕਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਡੀਫੈਂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਇਕ ਲਫ਼ਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।ਉਹ ਭੂਮਿਕਾ ਵਰਡਜ਼ਵਰਥ ਅਤੇ ਕੋਲਰਿਜ ਦੀ The Lyrical Ballads ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਾਂਗ ਵਿਸ਼ਵ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਸੰਖਿਪਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਦੀ ਇਕ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਮੇਰਾ ਕਾਵਿ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਾਂ। 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਗੁਰਬਚਨ ਠੀਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਭਾਵ ਮੇਰੀ ਤੁੱਛ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਿਛੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਭਰੇ ਇਸ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਤਰਕਵਾਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਫ਼ਲਤਾ ਸਹਿਤ ਰੱਦੇ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕਾਵਿ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਮੌਲਿਕ ਨਹੀਂ ਕਹਿਲਾਏਗਾ।

?ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਬਹੁਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿੰਨੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਫਾਰਸੀ ਅਤੇ ਅਰਬੀ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੇ?

-ਪਿਆਰੀ ਭੈਣ! 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖਾਲਸਾ' ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ 1979 ਈ. ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਖਿਲਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਸਾਦਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜਟਿਲ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੀਆਂ ਇਸਤਲਾਹਾਂ (terms) ਵਰਤੇ ਬਿਨਾਂ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ' ਅਤੇ ਅਸਲੀ 'ਮਹਾਤਮਾ' ਗਾਂਧੀ ਉਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖਣੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਨਿਰੰਤਰ ਅੱਠ ਸਾਲ ਘਾਟ ਘਾਟ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਿੱਠੀ ਹੀਰ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਸਵਰਗੀ ਦੋਸਤ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ 1970 ਵਿਚ 'ਜਬ ਲਗ ਰਹੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨਿਆਰਾ' (ਸਹਿਜੇ...) ਲਿਖਣ ਦਾ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਜੀਨੀਅਸ ਮੰਨਦੇ ਸਾਂ, ਬਾਰੇ ਸਾਡਾ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖੇਗਾ (ਪਰ ਇਹ ਆਸ ਕਦੇ ਪੂਰੀ

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਗਲਪਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਆਸ਼ਿਕ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ, ਅਜੀਤ ਕੌਰ, ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ, ਕੰਵਲ ਜੀ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਨੇਕੀ ਜੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਜੀ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਗ਼ਰੀਬ ਆਦਮੀ ਉਤੇ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤ ਚੁਣਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰਤ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੰਝ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸੀਮਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੋ, ਮਹਾਨਤਮ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵਾਰਿਸਸ਼ਾਹ, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਮੈਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੋਂਹਦੇ ਹਨ। (ਬਾਈਬਲ, ਕੁਰਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ)। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਣਾ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨਤਮ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉੱਤਮ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਨ ਹੋਈ)। ਸੋ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਰਹੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਉੱਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹੰਝੂ ਕੇਰ ਰਹੇ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਿੱਠੀ ਹੀਰ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਮੰਨ ਕੇ ਮੈਂ 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖ਼ਾਲਸਾ' 3 ਨਵੰਬਰ 1972 ਤੋਂ 9 ਮਾਰਚ 1979 ਤਕ ਭਾਰੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਵੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਵਰਤ ਲਈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੈਂ ਪੂਰਨ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕੇਸ਼ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਉਤੇ ਜਿੱਤ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ 1988 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਠੀਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਵਕਤ ਦਾ ਜੋੜ 15 ਸਾਲ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾਬਾਦ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਅਰਬੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਪਰਮ ਮਿੱਤਰ ਧੁਰੰਤਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਨੌਤਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੋਟੋ ਸਟੇਟ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਮੁਜੱਦਦ ਅਲਫ਼ਸਾਨੀ ਦੇ ਮਕਤੂਬਾਤ ਦੇ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਉਰਦੂ ਤਰਜਮਿਆਂ ਅਤੇ ''ਤੁਜ਼ਕ-ਏ-ਜਹਾਂਗੀਰੀ'' ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਤਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੁਤਬ ਫ਼ਰੋਸਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਮੰਗੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਖ਼ਰੀਦਿਆ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਰੂਬਰੂਆਂ, ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ, ਸਮਾਗਮਾਂ, ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਯਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

?ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ) ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਮੂਲ ਅੰਤਰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

-ਬਾਬਾ ਜੀ! ਹਾਲੇ ਸਥਾਪਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਏਥੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰਾਂ ਲਈ ਇਹੋ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ, ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੱਖਰੀ ਖੋਜੀ (ਮਸੌਦਾ-ਪ੍ਰੇਮੀ) ਸੰਤੋਖਜ਼ਨਕ ਹੱਦ ਤਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸ਼ਿੱਦਤ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਚ ਢੂੰਡਦਿਆਂ ਨੇੜੇ ਦਾ ਸਵੈ ਵਿਰੋਧ ਵਿਖਾਕੇ ਹੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦਣ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਤੱਥ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਹੋਰ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਾਚਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਵਰਤਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਐਸੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਕਲਪਨਾ ਵਰਤਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਹਕੀਕਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਲਿਖੀ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵੰਨਗੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਚਣ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਬਹੁ ਪਾਸਾਰੀ ਹਨ। ਸੋ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ/ਸਿਧਾਂਤਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਫ਼ਰਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੰਗੜੇ ਅਤੇ ਇਕ ਦਿਸ਼ਾਵੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਜ਼ਨ ਵਿਚ ਰਖਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲਦਾ ਹਾਂ।

?ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਮਹਾ ਕਾਵਿ 'ਇਲਾਹੀ ਨਦਰ ਦੇ ਪੈਂਡੇ' ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਚਰਚਾ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ?

-ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਉੱਤਰ ਆਧੁਨਿਕ ਮਿਆਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਜਜ਼ਬ ਨਾ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਲਪਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤਿ ਮੌਲਿਕ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਉਤੇ ਨੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸੰਸਾਤਮਕ ਪਰ ਸੀਮਤ ਜਿਹਾ ਰੀਵਿਊ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸੀ ਸਿਫ਼ਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿਰਮੌਰ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਹਨ, ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਪੂਰੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਨਹੀਂ, ਦਾਨਿਸ਼ਵਰਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਧੜੇਬੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਮੇਰੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਾਂਗ ਮਹਾ ਕਾਵਿਦਾ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸੁਆਗਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਰੱਜਵਾਂ ਪਿਆਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹੋ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

?ਇਲਾਹੀ ਨਦਰ ਦੇ ਪੈਂਡੇ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਤੇ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਉਡਾਣ ਹੋਰ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋਗੇ?

-ਮੈਂ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਨਿਹਕਲੰਕ ਕਾਵਿ ਅਨੁਭੂਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਥਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਮੁੱਚਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਹਯਾਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਦੈਵੀ ਸ਼ਾਨ ਵਲ ਵਧਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਹਨ। ਸੋ ਚੰਨ, ਸੂਰਜ, ਤਾਰੇ, ਅਸਮਾਨ, ਥਲ, ਸਾਗਰ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਹਰ ਰੂਪ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਖਲੋਤੀ ਸੁੰਨ ਤੋਂ ਅਗੰਮ ਦੂਰੀਆਂ ਤਕ ਤੇਜ਼ ਹਰਕਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕਾਲ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਹ ਸਭ ਮੇਰੇ ਮਹਾਕਾਵਿ ਦੇ ਪਾਤਰ ਜਾਂ ਸਦਾ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਿੰਦੇ ਅੰਸ਼ ਹਨ। ਮੈਂ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਦੈਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਸਮੇਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਬਣਾਕੇ ਸੰਗੀਤਕ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਾਲੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਸੋ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਉਡਾਣ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਦਾ ਨਿਆਰਾ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਵਿ ਅਨੁਭੂਤੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਇਕਸੁਰਤਾ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਡਾ. ਨੇਕੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਸੰਤੋਖਜਨਕ ਹੱਦ ਤਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕਾਵਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਅਤੇ ਪੌਰਾਣਿਕ ਅੰਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿਚੋਂ ਜਨਮਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕਵੀਆਂ ਵਿਚ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਏ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਿਰਾਲੇ ਰੂਪ ਰੰਗ ਵਾਲਾ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਲਿਖਣ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ ਹਾਂ।

?ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਨੂੰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ 'ਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਹੁਣ ਚੌਥਾ ਭਾਗ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿਸਨੂੰ ਦੂਜੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਾਪਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ- ਜਿਸਦਾ ਸੰਬੰਧ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਚੌਥਾ ਭਾਗ ਭਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? (ਮਹਾਕਾਵਿ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ-ਸੰਪਾਦਕ)

-ਤੁਸਾਂ ਠੀਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਇਲਾਹੀ ਨਦਰ ਦੇ ਪੈਂਡੇ' ਦਾ ਚੌਥਾ ਭਾਗ ਹੀ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਕ ਸੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਇਕ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵਿਚ ਮੈਰਾਡੋਨਾ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਸਿਰ ਤੀਸਰਾ ਜੇਤੂ ਗੋਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖ਼ਿਡਾਰੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਇਆ, ਤਾਂ ਇਕ ਖੇਡ ਮਾਹਿਰ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਸਹੀ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਗੋਲ ਪਾਸ ਦੇਕੇ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਇਆ?' ਮੈਰਾਡੋਨਾ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, ''ਮੈਂ ਇਹ ਗੋਲ 99% ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਾਸ ਦੇ ਕੇ ਗੋਲ 101% ਹੁੰਦਾ ਸੀ।' ਸੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਲਿਖਕੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਹਾਰਾਂ ਵਿਰੁਧ (ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਨਹੀਂ) 99 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਥਾਂ 101 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜੇਤੂ ਗੋਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਦੋ ਜਿਲਦਾ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਗੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੀ ਹਨ। ਚੌਥੀ ਜਿਲਦ ਲਿਖਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਮ ਮਿੱਤਰ ਫ਼ਕੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਵੀ ਮੈਂ ਤ੍ਰਿਖਾਵੰਤ ਹਾਂ। ਸਮਰਪਣ ਰਾਹੀਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਵੀ ਮੈਂ ਕਾਹਲਾ ਹਾਂ। ਨਾਲੇ ਮੇਰੀ ਕੋਮਲ ਭੈਣੇ! ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੀ ਵਿਸਾਹ? ਵਕਤ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾ ਲਵਾਂ। ਚੌਥਾ ਭਾਗ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸੁਹਾਣੀ ਦਿੱਖ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।

?ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਕੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੀ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹੋ?

-ਮੈਨੂੰ ਜਪੁਜੀ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਇਕੱਲੀ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਰਹੱਸ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋਚਾ ਹੈ। ਮੈਂ 'ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਕਾਰ' (ਲੰਮੀ ਕਾਵਿ ਮਨੋਬਚਨੀ) ਲਿਖਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸੱਸੀ ਅਤੇ ਸੋਹਣੀ ਦਾ ਹੁਸਨ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਤੜਪ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਸਿੰਧ ਅਤੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਹੈ। ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵੰਨਸੁਵੰਨੀਆਂ ਜਿਲਦਾਂ ਲਿਖਣ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਨਾਰ-ਹੁਸਨ ਦੇ ਸਰੋਦੀ ਕਾਵਿ ਦੀ ਤ੍ਰਿਖਾ ਰਹੇਗੀ। ਪਰ ਭੈਣੇ! ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਾਹ ਤਾਂ ਗਿਣਵੇਂ ਮਿਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਮਰ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਦੇ ਦੇ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾ ਦਿਆਂਗਾ।

?ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧ ਪਰਿਮਾਣਿਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ?

-ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਿਰਜਣਾ-ਤਰਤੀਬ ਰਾਹੀਂ ਮਾਨਵ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ, ਤਾਜ਼ਗੀ ਅਤੇ ਸਕੂਨ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਯਾਤੀ ਦੇ ਅਮਰ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਅੱਗ ਬਲੇ, ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਝੱਖੜ ਝੁੱਲਣ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਥਲ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਕਰਨੇ ਪੈਣ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹਰੀ ਕਚੂਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ ਫਲ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਖ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਾਇਮ ਰਹੇ- ਬਸ ਇਹੋ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤ ਹੈ। ਵਨੀਤਾ! ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣਿਉਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ (ਸਿੰਧ ਸਮੇਤ ਛੇ) ਵਾਂਗ ਵਗਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ, ਵੰਨਸੁਵੰਨਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ ਦੱਸਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਹੜੇ ਰੂਪ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਬਹੁਤ ਸੁਹਾਵਣੀ ਹੈ? ਫਿਰ ਵੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਦਾਂਤੇ, ਰੂਮੀ, ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ, ਮਿਲਟਨ, ਵਰਡਜ਼ਵਰਥ, ਵਿਕਟਰ ਹਿਊਗੋ, ਵਾਲਟ ਵਿਟਮੈਨ, ਚੈਖੋਵ ਤੁਰਗਨੇਵ, ਪਾਸਤਰਨਾਕ, ਨਈਮੀ (ਮੀਰਦਾਦ ਦੀ ਕਿਤਾਬ), ਖ਼ਲੀਲ ਜਿਬਰਾਨ, ਟੈਗੋਰ, ਓ ਨੀਲ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਟਾਲਸਟਾਏ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਲਸਾਏ/ਖਲੋਤੇ ਤੱਤ ਹਨ, ਸੋ ਮਾਨਵਤਾ ਉਸ ਰਿਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਬੋਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

?ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕੀ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ?

-ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਗਲਪਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਆਸ਼ਿਕ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ, ਅਜੀਤ ਕੌਰ, ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ, ਕੰਵਲ ਜੀ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਨੇਕੀ ਜੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਜੀ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਗ਼ਰੀਬ ਆਦਮੀ ਉਤੇ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤ ਚੁਣਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੰਝ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸੀਮਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੋ ਮਹਾਨਤਮ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵਾਰਿਸਸ਼ਾਹ, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਮੈਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੋਂਹਦੇ ਹਨ। (ਬਾਈਬਲ, ਕੁਰਆਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ)। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਣਾ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨਤਮ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉੱਤਮ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

?ਕਈ ਵਾਰ ਕੁਝ ਲੇਖਕਾਂ ਵਲੋਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਭਾਅ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ?

-ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰ ਉਤੇ ਤੁਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬੁਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਮੈਂ ਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੇਡਾ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਉਹੀ ਸਨ। ਨਾ ਮੈਂ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ (ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼), ਗਾਮਾ (ਪਹਿਲਵਾਨ) ਅਤੇ ਮਲਕਾ-ਏ-ਤਰੰਨੁਮ ਨੂਰ ਜਹਾਨ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਰਾਖ਼ਦਿਲ ਅਤੇ ਅਲਬੇਲਾ ਹਾਂ। (ਖਿਡਾਰੀ, ਫ਼ਕੀਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।) ਮੇਰੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਸਹੀ ਰੂਪ ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸਤ ਪ੍ਰੋ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ (ਏ.ਐਸ.ਕਾਲਜ ਖੰਨਾ) ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ, ਫ਼ਕੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

?ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਤੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹਿੱਸਾ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਵਿਚ ਟਿਕੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਥੇ ਹੋ- ਇਸਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਕੋਈ?

-ਕਿਸੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਭਰੇ ਮੇਲੇ ਵਾਂਗ ਮਿਲਦਾ ਸਾਂ, ਮੇਰੀ ਤਬੀਅਤ ਪੁਰਾਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਾਂਗ ਛਲਕਦੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਜੁਆਨੀ ਵਿਚ ਕਣਕ ਗੁੱਡਦੇ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਕਿਆਰਿਆਂ ਉਤੇ ਬੈਠ ਬੈਠ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿਕਟਰ ਹਿਊਗੋ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸੀਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਰ ਐਂਡ ਪੀਸ ਵਰਗੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਜਟਿਲ ਕਥਾ ਸੁਣਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦਾ ਸਾਂ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਝੂੰਦਾਂ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ) ਵਿਖੇ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੌਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਧੇ-ਸਾਦੇ ਲੋਕ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਿੰ. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨਾਲ ਜੰਡਿਆਲਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ ਕਲਪਣ ਦੀ ਥਾਂ ਲਘੂ ਮਾਨਵ ਸਮਝ ਕੇ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗ਼ਲਤ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਹਜਹੀਣ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਸਵੈ ਜੀਵਨੀ 'ਸਿਮਰਤੀਆਂ' (ਦੋ ਭਾਗ) ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਬਤ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਮੈਂ ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਪਾਸੜ ਪਿਆਰ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮਿਸਾਲ ਲਈ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਦੀ ਪਹਾੜੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੇਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਉਤਰਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੁੱਗਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦੇ ਅਰਥ ਸਜੀਵ ਹੋ ਉੱਠਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਕੀਕਤ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘ ਡੂੰਘਾਣਾ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣਾ ਮੌਲਿਕ ਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਉਭਰਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ? ਮੈਂ ਨੇੜੇ ਫ਼ਾਸਲੇ ਉਤੇ ਵਸਦੇ ਮੋਹਨ, ਕੇਸਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨਿਰਛਲ, ਭੈਣ ਦਲੀਪ ਵਰਗੀਆਂ ਸੁਹਿਰਦ, ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਸੀ ਐਚ ਡੀ) ਵਰਗੇ ਨਿਸ਼ੰਗ ਅਤੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸੰਧੂ ਵਰਗੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਦਿਲ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਮਿਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ। ਏਥੋਂ ਦੇ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਸੰਘਣੇ ਬਾਗ, ਏਥੋਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ, ਪੋਠੋਹਾਰਨਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਸੋਹਣੀਆਂ ਏਥੋਂ ਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ, ਇਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਡੰਡੀਆਂ, ਨੇੜੇ ਇਸਦੀਆਂ ਧੌਲਧਾਰ ਦੀਆਂ ਬਰਫਾਂ, ਸਦਾ ਵਗਦੀਆਂ ਨਿਰਮਲ ਕੂਲ੍ਹਾਂ, ਗੁਆਂਢੀ ਹਰੇ ਪਹਾੜ ਅਤੇ ਅਤਿ ਹਰਿਆਲੀ ਧਰਤੀ- ਗੱਲ ਕੀ ਪਹਿਲੇ ਪੰਦਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਸਵ. ਡਾ. ਐਮ.ਐਸ. ਰੰਧਾਵਾ (ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੈਟਰਨ) ਦੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸਦੇ ਹੁਸਨ ਵਿਚੋਂ ਹਾਰਡੀ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਝਲਕਦੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਸੌ ਸਾਲ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਸੂ (ਜੂਡ) ਅਤੇ ਟੈੱਸ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਮਿਠਾਸ ਅਤੇ ਪਾਰੇ ਵਾਂਗ ਤੜਪਦੇ ਵਲਵਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾਰਾਂ ਕਿਸੇ ਹਾਰਡੀ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਹਾਨ ਦੋਸਤ, ਇਕਾਂਤ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਵਕਤ ਦਿੱਤਾ। ਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਏਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪੀਰਾਂ ਵਰਗਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫ਼ਕੀਰ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਦੋਸਤ ਕਠੋਰ ਦੁਨੀਆਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਬਾਗ ਕੱਟੇ ਗਏ ਹਨ, ਚੁਫੇਰੇ ਧੂੰਆਂ ਹੀ ਧੂੰਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੋਰ ਹੈ, ਚੋਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਸਭ ਪਰੀ-ਚਿਹਰਾ ਪਤਲੀਆਂ ਨਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਪੈਸਾ ਖਿੱਚਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਵੀਰਾਨੀ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗ੍ਰੇਡਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਮੇਰਾ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੇਰੀ ਨਿਗੂਣੀ, ਸਿਰਫ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬੁਲਬੁਲੇ ਜਿੰਨੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਚਿੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਮੈਂ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਛੱਡ ਦਿਆਂਗਾ।

(ਮਹਿਬੂਬ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਸੰਪਾਦਕ)

#

ਹੋਇ ਇਕਤ੍ਰ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ*

ਅੱਜ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਪੰਥ, ਨਵਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਨਵਾਂ ਜੈਕਾਰਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਲੱਗ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੁਝਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਕੇ 'ਸਰਦਾਰੀ' ਬਖਸ਼ੀ। ਹਰ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਹੈ। ਜੋ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਧਰਮ ਨਾਲ ਦੂਰ ਦਾ ਵੀ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 1185 ਉਤੇ ਦਰਜ ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੰਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ-ਪੰਥ ਨੂੰ ਸੰਗਤੀ ਮਾਡਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੰਕਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਦੁਬਿਧਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰਤਿ ਜੋੜ ਕੇ ਦੂਰ ਕਰੋ। ਮੇਰ-ਤੇਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ, ਭਾਵ ਹਉਮੈ ਮਿਟਾ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਚੌਪੜ ਦੀ ਖੇਡ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰੀ-ਨਾਮ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਜੋੜੀਵਾਲ ਬਣੋ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ-ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਬਸਾਤ ਬਣਾ ਕੇ ਬੈਠੋ। ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ ਰਹਾਉ ਦੀ ਤੁਕ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਹਾਉ ਦੀ ਤੁਕ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਮੇਰੇ ਵੀਰ! ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਪੈ ਕੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸਿਮਰਣ ਕਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਜੀਵਨ ਖੇਡ ਵਿਚ ਪਾਸਾ ਢਾਲੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਅੰਤਮ ਸਮਾਂ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ ਤੋਂ ਲੰਘ ਜਾਵੇ। ਕਰਮ ਅਤੇ ਧਰਮ ਭਾਵ ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਚੌਪੜ ਦੀ ਖੇਡ ਬਣਾਵੋ ਅਤੇ ਉਚੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਨਰਦਾਂ ਬਣਾਵੋ। ਨੇਕ ਕਰਮਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਆਚਰਣ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰੋ। (ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ ਮੋਹ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਪੰਚ ਚੋਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਚੁਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ)। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜੀਵਨ ਖੇਡ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਨਾਮ ਜਲ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਣਾ, ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ, ਅਜਿਹੇ ਉੱਦਮੀ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਔਖੇ ਪੈਂਡਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ ਦਾ ਸੁੱਖ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੀਤ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਖੇਡ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਰਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਖੇਡਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪੈ ਕੇ ਜੀਵਨ ਖੇਡ ਖੇਡਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਜੀ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਹੈ ਸੰਗਤੀ ਮਾਡਲ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਚੰਗੇਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚਲ ਕੇ ਜਿਊਣਾ ਹੈ। ਸੰਗਤੀ ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਖੇਡ ਖੇਡਣੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਬਤੌਰ ਸਿੱਖ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੰਗਤੀ ਰਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਬੰਧੀ ਲੈਕਚਰ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਕੱਟ-ਵੱਢ ਕਰਕੇ ਭੇਜੀ ਹੈ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਾਜ਼ੁਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਖੁਲ੍ਹਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਹੀ, ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਬਾ-ਦਲੀਲ ਮਾਮਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਸੱਦਿਆ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਸੰਗਤੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਕ ਪਾਸੜ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਕੇ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਦੁਬਿਧਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਘਟਾਉਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਇਸ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਫਤਵੇ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰੰਪਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਮਸਲੇ ਹਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਰਬਉੱਚ ਤਖਤ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਤਖਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਿੰਨਾ ਗੁੱਸਾ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖਬਰਾਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਾਨਪੁਰ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਆਪਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਅੰਗੀਠੇ ਜਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਤਲਿਆਂ ਦੇ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਜੁਤੀਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਵੀ ਪਾਏ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਕੜ ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹਿਣਗੇ?

ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਬਜ਼ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈ, ਪੰਥ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਪਰਚੀ ਨਾਲ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵੇਲੇ ਲੰਗਰ ਜੁਟਾਉਣ ਅਤੇ ਚੋਣ ਫੰਡ ਲਈ ਧਨ ਜੁਟਾਉਣ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਕੌਮ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁੱਚਜਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇਣਾ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਨਜਿੱਠਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਦੇ

ਇਕ ਸਥਾਪਤ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਇਸਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਤਖਤ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਫੈਸਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਹੋਏ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਦੂਜਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਥੇਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸੱਚਾ ਤਖਤ ਹੈ ਪਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤਖਤ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਉਤੇ ਉਠ ਕੇ, ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸਮਝ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੇ ਸਕੇ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਮਾਣ-ਮਰਿਯਾਦਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਵਲੋਂ ਨਾ ਹੋ ਕੇ, "ਤਖਤ ਬਹੈ ਤਖਤੇ ਕੀ ਲਾਇਕ" ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੰਗਤੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਰਾਹੀਂ ਹੋਵੇ। ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਇਹ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਭਾਵ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਭਾਵ ਧਾਰਮਿਕ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਗਵਾਈ ਲਵੇ ਨਾ ਕਿ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰੇ।

ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੰਥਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਥ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਲਗ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ ਤਾਂ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਏਡੀ ਵੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਲਿਖਤ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਨਹੀਂ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਛੰਦ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਸਮਝ ਹੋਵੇ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਛੰਦਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਜਾਂ ਛੰਦਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੇ ਹੋਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਖੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਲੋਂ ਨਾਨਕ ਛਾਪ ਹੇਠਾਂ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਰਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਭਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਾਂਝ ਸੀ। ਹਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਵੰਨਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਨਾਨਕ' ਛਾਪ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਵੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨਾਂ ਦੇ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਵੀ ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਕਸਵੱਟੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਂ ਇਥੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਕਬਾੜਾ ਕਰਨ ਵਰਗੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਫੈਸਲੇ ਕਰੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸ ਦਾ ਕਰਤਾ ਕੌਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੇ ਬਥੇਰੀ ਖੋਜ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ, ਇਸ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਉਹ ਰਚਨਾ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਹੀ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

ਸਿੱਖ-ਪੰਥ ਇਸ ਵੇਲੇ ਯੋਗ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ, "ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚੁ" ਅਤੇ "ਸਭ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ॥ ਤਿਸ ਦੈ ਚਾਨਣਿ ਸਭਿ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਇ" ਕਹਿ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਅਤੇ ਵਰਣ ਵੰਡ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ "ਪਹਿਲੇ ਪੰਗਤ ਪਾਛੈ ਸੰਗਤਿ" ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜਬੂਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਚ ਨੀਚ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਰਸੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁੱਚ ਭਿੱਟ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਚਲਾ ਕੇ ਇਸ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਲੰਗਰ ਸਭ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਾ ਕੇ ਚਾਰੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਖਾਏ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਹਰ ਵਰਣ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ, ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ, ਭਗਤ ਸੈਣ, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਾਜਣ ਵੇਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਤਰੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਬਾਟੇ ਵਿਚੋਂ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਛਕਾ ਕੇ ਵਰਣ ਵੰਡ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਲੈ ਕੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ 'ਰੰਘਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ' ਹੋਣ ਦੀ ਅਸੀਸ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ।

ਅੱਜ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਪੰਥ, ਨਵਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਨਵਾਂ ਜੈਕਾਰਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਲੱਗ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੁਝਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਕੇ 'ਸਰਦਾਰੀ' ਬਖਸ਼ੀ। ਹਰ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਹੈ। ਜੋ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਧਰਮ ਨਾਲ ਦੂਰ ਦਾ ਵੀ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਲਈ ਜਿਥੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਉਥੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਜਿਆਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਮਲ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੌੜੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਮਲ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਇਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਸਿੱਖ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚਰਚ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਹੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ ਨਾ ਹੀ ਆਮ ਸੰਗਤਾਂ ਤੋਂ ਗੋਲਕ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ। ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਦਾਨ ਅਤੇ ਚੈਰਟੀ ਫੰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਇਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਵਿਦਿਆ, ਮੁੱਢਲੀ ਡਾਕਟਰ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਪਰ ਫੀਸਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ। ਇਸਾਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਫਤ ਦੇ ਸਕਦੇ?

ਗੁਰੂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਖਰਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਤਰ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ? ਅਸੀਂ ਵਣਜਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਜਾਂ ਸਿਕਲੀਗਰ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਾਉਣਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਤਕ ਨਾਲ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮਾਮਲਾ ਗੰਭੀਰ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਕੀ ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇਸ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸਮਝੇ? ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਵਸਾਏ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਤੁੱਕ ਯਾਦ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

ਹਮ ਹਰਿ ਸਿਉ ਧੜਾ ਕੀਆ ਮੇਰੀ ਹਰਿ ਟੇਕ॥
ਮੈਂ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਪਖੁ ਧੜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ,
ਹਉ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਾਂ ਅਸੰਖ ਅਨੇਕ॥

***ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ,**
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ,
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਇਕਤਰਫਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਿੰਦਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਜੋ ਕੁਹਾੜਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਹਾੜਾ ਤਾਂ ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬੇ 'ਤੇ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਨਿੰਦਿਆ ਤਾਂ ਲਾਂਬੇ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਰੌਚੈਸਟਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਡੀ.ਵੀ.ਡੀ. ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਟ ਵੱਢ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਅਸਲੀ ਸਨੇਹੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਬਦਲ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਖਸ਼ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਝੂਠ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੂਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਜਾਇਓ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀ ਕਰਦੀ ਜਦਕਿ ਫੈਸਲਾ ਤਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਤਖਤ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਕਾਬਜ਼ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤਖਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਤੋੜਨ ਲਈ। ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਝੂਠ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਉਤੇ ਦਿਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਫੁਰਮਾਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਲਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਕਹਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਂਝ ਰਖਾਂਗੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਰੌਚੈਸਟਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਕਰਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੁਲੇ ਦਿਲਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕਰਾਂਗੇ।

-ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ
ਰੌਚੈਸਟਰ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਧਰਤੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਣੀ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

6 ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੋਚ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸੇਧ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂ ਸਭ ਮਾਲੀ ਘੋੜ ਦੌੜ ਵਿਚ ਕੁੱਦੇ ਪਏ ਹਨ। ਸਭ ਕੁਝ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵੀ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਕੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਉਤੇ ਉਂਗਲ ਧਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਦੁਬਿਧਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਇੰਸ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਬਿਗ ਬੈਂਗ ਡਾਰਕਨੈਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਪਰ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੰਸਾਰ ਖਾਲਸਾ ਜੋਤਿ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ-ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪ ਹੈ ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਪਛਾਣੁ॥ ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਪਛਾਣ ਲਈਏ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੁਬਿਧਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੋਈ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ।

-ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਖਿਆਰਥੀ

ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੰਸ ਮਾਮਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ:916-273-2856

ਕਮਾਨੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਤੀਰ ਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਬੋਲ ਕਦੇ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਜਦੋਂ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਹੋ ਰਹੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵੇਖਦੇ ਹੋਈਏ, ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਈਏ ਕਿ ਉੱਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਣਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਉ ਅਕਲ ਦਾ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾ ਰਹੀ ਕੀੜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਦਾਣੇ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਨੇਰੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਕਾਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਪੱਕਦੇ ਪਕਵਾਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋ ਨਾਲ ਖੀਵਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਨਾਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਇਕ ਚੁੰਝ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਬੇਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਕੰਸ ਮਾਮਾ ਮਿਹਣਿਆਂ ਰੂਪੀ ਚੁੰਝ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭਾਣਜੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਬੇਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲਓ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹੋ:

ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਸਫਰ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ, ਉਸਤੋਂ ਵਧ ਸਫਰ ਮੈਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਨੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਬਾਹਰਲਾ ਘਰ (ਹਵੇਲੀ) ਜਾਪਣ ਲੱਗੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਸ ਵਜੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਫੜਨੀ, ਸਵੇਰੇ ਤੜਕੇ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਫਿਰ ਦਿੱਲੀਓਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਫੜ ਲੈਣੀ ਇਹ ਕੰਮ ਇਕ ਸਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਛੱਡ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਫਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿਖਾਇਆ। ਜਿਸ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਤੇਈ ਨੰਬਰ ਕਾਊਂਟਰ ਤੋਂ ਰਾਤ ਦੇ ਦਸ ਵਜੇ ਰੋਜ਼ ਚੱਲਦੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਸਿੰਘ ਪੂਰਾ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਖਾਲਸਾ ਸੀ। ਕੰਡਕਟਰ ਵੀ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਸੀ ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਬੱਸ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਸੋਚਿਆ ਬਾਬਿਆਂ ਨਾਲ ਟਾਈਮ ਪਾਸ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਢਾਡੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਲਬੇਲੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਆਈ ਕੈਸਿਟ 'ਮਾਂ ਦਾ ਦਿਲ' ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨਾਲ ਜੁਬਾਨ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਡਰ ਗਿਆ ਉਹ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਕੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਏ ਹਜ਼ੂਰੀਏ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੁੱਛ ਨੂੰ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਉਹ ਬਾਬਾ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਡਰਦਾ ਹੋਇਆ ਬੁਲਾ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਪਿੱਪਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਲ ਇਕ ਢਾਬੇ ਉੱਤੇ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਬੱਸ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬੱਸ ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਰੁਕੇਗੀ ਜੋ ਕੁਝ ਖਾਣਾ ਹੈ ਖਾ ਲਵੋ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਉੱਤਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਬੋਕਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੀ ਪੈੜ ਨੱਪਦਾ ਗਿਆ। ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੇ ਬਾਹਰ ਟੂਟੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਏ ਤੇ ਕਾਊਂਟਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਢਾਬੇ ਵਾਲੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦੂਣੇ ਹੋ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਅੰਦਰ ਬਣੇ ਰੂਮ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਮੈਂ ਟੂਟੀ ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ।

ਮੈਂ ਵੀ ਟੂਟੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣ ਲਈ ਰੁਕਿਆ। ਕੀ ਵੇਖਿਆ, ਇਕ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਮਸਾਂ ਬਾਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੋਵੇਂ ਟੂਟੀ ਤੇ ਲੱਗੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੇ ਢੇਰ ਨੂੰ ਮਾਂਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁੰਡਾ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭੈਣੇ ਤੂੰ ਛੋਟੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜ ਦੇ ਤੇ ਮੈਂ ਵੱਡੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਕੰਨੀ ਪਈ, ਮੇਰੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਧਾਹ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਨਵੰਬਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਫਤਾ ਟਾਈਮ ਤੜਕੇ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਵੱਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਨ 'ਤੇ ਚਮੜੀ ਢੱਕਣ ਜੋਗੇ ਕੱਪੜੇ ਸਨ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਭਲੇ ਘਰ ਦੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਢਾਬੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਮੋਗੇ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸਾਂ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਪੂ ਖੇਤ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸੂਏ ਦੇ ਪੁੱਲ ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ! ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਬਾਪੂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਗਲ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਗਈ। ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਘਰ ਉਜੜ ਗਿਆ। ਇਹ ਢਾਬੇ ਵਾਲਾ ਮੇਰਾ ਸਕਾ ਮਾਮਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਦੋਵੇਂ ਰੋਜ ਸੋਲਾਂ-ਸੋਲਾਂ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਤੇ ਪਿਛੇ ਥੱਲੇ ਹੀ ਸੌਂ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਟਦਾ ਹੈ। ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਨੇ ਮੇਰਾ ਅੰਦਰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ।

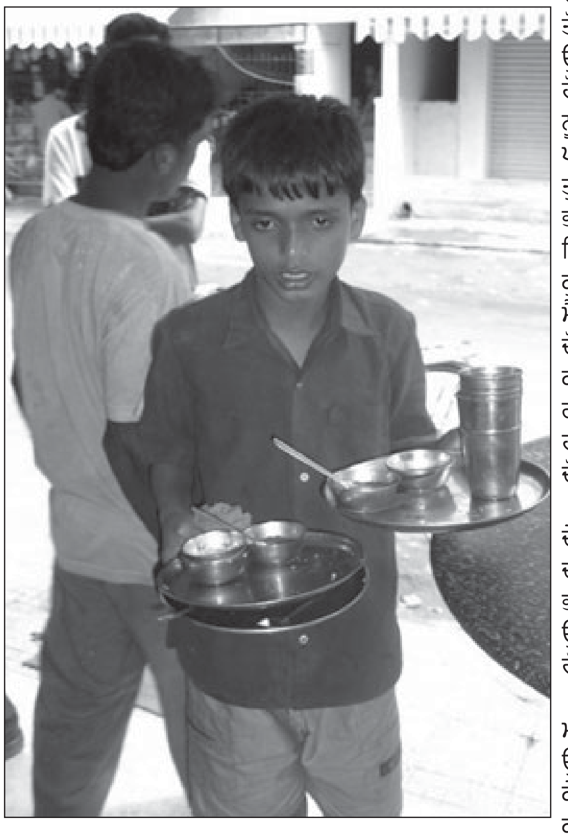

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਢਾਬੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਮਾਮੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਲੱਗਿਆ। ਖਾਣੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਢਾਬੇ ਤੇ ਲੱਗੀ ਰੇਟ ਲਿਸਟ ਪੜ੍ਹਨੋਂ ਨਾ ਰੁੱਕ ਸਕਿਆ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲੋਂ ਖਾਣੇ ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਰੇਟ ਸਨ। ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸੌਂਫ ਤੇ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦਾ ਫੱਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁੰਢੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਾਅ ਦੇਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਢਾਬੇ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਨਾਲ ਖਾਣੇ ਦੇ ਵੱਧ ਰੇਟ ਪਿੱਛੇ ਲੜ੍ਹਨ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਲੀਡਰ ਜੋ ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੋਢੀ ਬਣਕੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਖੱਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੁਹਾਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ, ਇਸ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਲੀਡਰਾਂ ਵਾਲਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅੰਦਰ ਵਾੜ ਕੇ ਖੱਲ ਲੁਹਾਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁਬਾਨ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਟਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਮੁਫਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੈਂ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਸੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਬੱਸ 'ਚ ਬੈਠਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸੇ ਢਾਬੇ 'ਤੇ ਪੱਕੀ ਰੁਕਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਬੱਸ ਫੜਦਾ। ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਲੱਗਦਾ ਕਠੋਰ ਦਿਲ ਸੀ, ਉਹ ਕੰਸ ਮਾਮੇ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਸੂਮਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ। ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਤਾਂ ਇਕੱਲਾ ਇਕੱਲਾ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨੇੜਤਾ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਬਣਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ।

ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਲੱਗਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਰਹਿੰਦੀ। ਜਿੰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਗੇੜਿਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਉਸਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਆਉਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਪਤਾ ਕਦੋਂ ਇੰਡੀਆ ਛੱਡਣਾ ਪੈ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਟੂਟੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਡ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪਰਚਾ ਲੈਂਦੇ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉਪਰ ਪਾਣੀ ਪਾਉਂਦੇ, ਜਦੋਂ ਢਾਬੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵੇਟਰ ਹੋਰ ਭਾਂਡੇ ਲਿਆ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਵਾਵਾਂ। ਪਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੀ ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਵਾਸਤੇ ਤੁਰਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡੋਂ ਹੀ ਟਾਟਾ ਸੂਮੋ ਕਰ ਲਈ। ਬਾਹਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਾਅ ਸੀ। ਦੁੱਖ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਛੜਨ ਨਾਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੜਨ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਸੂਮੋ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਉਸ ਢਾਬੇ ਤੇ ਖੜਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ, ਸੂਮੋ ਵਾਲਾ ਆਖੇ ਕਿ ਇਸ ਢਾਬੇ ਦਾ ਖਾਣਾ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਛੇ ਕੁ ਵੱਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਉਸੇ ਟੂਟੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਂਦਿਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਖੁਦ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਸੂਮੋ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਨਾਲਦਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ, ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਢਾਬੇ 'ਤੇ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਤੈਨੂੰ ਹਰ ਇਕ ਢਾਬੇ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਦੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਉਹ ਆਖਰੀ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਭੈਣ ਤੇ ਵੀਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਤਿਉਹਾਰ ਰੱਖੜੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗਿਆ। ਢਾਬੇ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਤੋਂ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਉਸਦੇ ਹਰ ਇਕ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣ ਲਈ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ। ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੀਰਾਂ 'ਤੇ ਬੜਾ ਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਵੀਰ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਭਾਣਜੇ ਤੇ ਭਾਣਜੀ ਤੋਂ ਭਾਂਡੇ ਮਜਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਜਦੋਂਕਿ ਇਹ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਖੇਡਣ, ਕੁੱਦਣ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੰਸ ਮਾਮੇ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਇੰਡੀਆ ਜਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਾਂ।

ਹੁਣ ਵੀ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਰੇੜੀਆਂ ਤੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਸੂਮ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਰੂਪ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਕੰਸ ਮਾਮੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਣਜੇ ਨੂੰ ਪਿੰਡੋਂ ਮੰਗਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਲੀ ਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੱਜਣ ਮਿੱਤਰ ਮਾਮੇ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ। ਮਾਮੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪਾਲੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਟੋਰ 'ਤੇ ਹੀ ਕੰਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਟੋਰ ਦੇ ਉਪਰ ਬਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੂਰੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਪਾਲੀ ਨੇ ਮਾਮੇ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਮਾਮੇ ਨੇ ਜਾਣ ਕੇ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ। ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਨਾ ਪੇਪਰ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤੇ।

ਪਾਲੀ ਨੇ ਮਾਮੇ ਤੋਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਪੁੱਛੇ ਪਰ ਮਾਮਾ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਦਾ ਟੌਪ ਪਹਿਨੀ ਪਾਲੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਾ ਦਿੰਦਾ। ਲੜਦਾ-ਲੜਦਾ ਪਾਲੀ ਨੂੰ ਮਿਹਣੇ ਵੀ ਮਾਰਦਾ ਕਿ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਾਲੀ ਨੇ ਮਾਮੇ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਪ ਰਿਫਊਜੀ ਕੇਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਪੰਜ ਸਾਲ ਚੱਲਿਆ, ਪਰ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਗੋਰੀ ਲੱਭ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਕੁੱਖੋਂ ਖਾਲੀ ਬੈਠੀ ਪਾਲੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਾਲੀ ਨੇ ਰਾਜ ਕੌਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਕੱਟੇ, ਏਜੰਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਮੰਗਾ ਕੇ ਗੋਰੀ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਚਲਾਕ ਗੋਰੀ ਨੇ ਪਾਲੀ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰਵਾਏ। ਪਾਲੀ ਦਾ ਧਨ ਤੇ ਤਨ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੱਛੇ ਪਿੰਡ ਪਾਲੀ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਪਾਲੀ ਨੂੰ ਸੱਦਦੇ ਸੱਦਦੇ ਖੁਦ ਰੱਬ ਦਾ ਸੱਦਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਗਏ।

ਰਾਜ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਲਈ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਕੌਰ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਦੋਵੇਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਮਾਰਦੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੱਗ ਵਿਖਾਇਆ ਉਹ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੱਗ 'ਤੇ ਨਾਮ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਪਾਲੀ ਹੁਣ ਪੰਜਾਹਾਂ ਤੋਂ ਟੱਪ ਗਿਆ। ਸਰੀਰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਪਰ ਪਾਲੀ ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਮਾਮੇ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਮੇਹਣਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵੀ ਪਾਲੀ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਗੋਰੀ ਤੇ ਵਕੀਲ ਹੀ ਪਾਲੀ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਖਾ ਗਏ। ਪਾਲੀ ਦੀ ਖੂਨ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਗੋਰੀ ਫੜ੍ਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਲੀ ਸੋਚਦਾ ਕਦੇ ਤਾਂ ਗੋਰੀ ਦੇ ਮਨ ਮਿਹਰ ਪਊ।

ਪਾਲੀ ਦੀ ਇਸ ਦੁੱਖਾਂ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਢਾਬੇ ਵਾਲਾ ਕੰਸ ਮਾਮਾ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਦੋ ਮਾਸੂਮਾਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਕੰਸ ਮਾਮੇ ਨੇ ਪਾਲੀ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਰੱਖੜੀ ਵੇਲੇ ਇਹ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਣੇ ਕਿ ਭੈਣੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀਰਤਪੁਰ ਪਹੁੰਚੋ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਨਰਕ ਵਿਖਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਦੇ ਕੰਸ ਮਾਮਾ ਨਾ ਮਿਲੇ।

ਕੀ ਸੱਚੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾ ਹੁੰਦਾ?

(ਸਫਾ 23 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਲਾਓ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਆ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਬਾਹਰਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਕਿਸ ਗੱਲੋਂ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਆ ਜਿਹੜੇ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਾਟਕ ਤੇ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਠੋਕ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰੋ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨੋ ਤੁਸੀਂ ਗਲਤ ਹੋ। ਕੀ ਇਹ ਨਾਟਕ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬੱਸ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਕਹੇ ਉਵੇਂ ਕਹਿ ਦਿਉ।

ਜੋ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਬਾਬਾ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਚਿਤਵਿਆ ਸੀ ਉਹ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਦਸ ਜਾਮਿਆ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਪਿਆ, ਕਿਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਅੱਗ 'ਤੇ ਸੜਵਾਉਣਾ ਪਿਆ, ਕਿਤੇ ਸਿਰ ਕਟਵਾਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਦਸਵੇਂ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਾਸੂਮ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵੀ ਏਸੇ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਦੀ ਉਹ ਰਾਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਮਨਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਰੂਪ ਜਾਣ ਕੇ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲਿਬਾਸ ਤੇ ਕਲਗੀ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਬੈਠ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਵਸਾਉਣਾ ਪੈਣਾ ਨਾ ਕਿ ਨੱਚ-ਟੱਪ ਗਾ ਕੇ। ਜਿਹੜੇ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਰੋੜੇ ਹਨ ਉਹ ਇਹੋ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਸਿਰ ਨਾ ਜੁੜ ਜਾਣ ਜੇ ਆਪਣਾ ਵਰਤਾਰਾ ਇਦਾਂ ਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਹਰਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਸੁਖਾਵਾਂ ਸਲੀਕਾ

ਮਾਸਟਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ

ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੁਖਾਵਾਂ ਸਲੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਰੱਖੇ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, 'ਸਚਹੁ ਓਰੈ ਸਭ ਕੋ ਉਪਰ ਸਚੁ ਆਚਾਰੁ।' ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਇਫ ਵੈਲਥ ਇਜ ਲੌਸਟ, ਨਥਿੰਗ ਇਜ ਲੌਸਟ, ਇਫ ਹੈਲਥ ਇਜ਼ ਲੌਸਟ, ਸਮਥਿੰਗ ਇਜ ਲੌਸਟ, ਇਫ ਕਰੈਕਟਰ ਇਜ ਲੌਸਟ, ਐਵਰੀਥਿੰਗ ਇਜ਼ ਲੌਸਟ।' (ਮਤਲਬ ਜੇ ਧੰਨ ਗਵਾਚੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਗਵਾਚਾ, ਜੇ ਸਿਹਤ ਗਵਾਚੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਗਵਾਚਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਗਵਾਚ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਸਭ ਕੁਝ ਗਵਾਚ ਗਿਆ।)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਾਂ ਤੇ ਹੋਣੇ ਨੇ ਨਿਬੇੜੇ, ਜਾਤ ਕਿਸੇ ਪੁੱਛਣੀ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇਹ ਮੁੱਢਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ-ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ, ਨਾਮ ਜਪੁਣਾ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕਣਾ। ਵੰਡ ਛਕਣ ਤੇ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੁਜਿਆਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਵਤੀਰਾ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਰਨ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਨਿਮਰਤਾ, ਹਮਦਰਦੀ, ਦਯਾ, ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਆਦਿ ਦਾ ਦੈਵੀ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕਰੇ। ਮਿਠਤ ਨੀਵੀਂ ਨਾਨਕਾ ਗੁਣ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਤੱਤੁ। ਈਰਖਾ ਤੇ ਖੁਦਗਰਜੀ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰੇ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵਤੀਰਾ ਕਰੇ। ਰਫਤਾਰ, ਗੁਫਤਾਰ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਚੰਗੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਛੋਟਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੇ। ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ। ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਬਰਾਬਰ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਸਮਾਜ ਉਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਖਾਵਾਂ ਜੀਵਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਹੜੀ ਪਦਵੀ ਉੱਤੇ ਮਨੁੱਖ ਬੈਠਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਕੀ ਫਰਜ਼ ਹਨ, ਉਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਾਵ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਅਤਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਅਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੂਰਖਤਾ, ਅਗਿਆਨ, ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਪੁਣੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਹੱਕ, ਸੱਚ ਤੇ ਇਨਸਾਫ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇ। ਨਿਰਧਨ, ਮਜਲੂਮ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇ, ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਮਾਰੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੱਕ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ, ਉਸ ਸੂਅਰ ਉਸ ਗਾਏ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣੇ। ਗੁਰੂਘਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨੀ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨੀ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਤੇ ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਪੂਰਨ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਹੈ।

ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਮਲਵਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਰੰਗ

ਪ੍ਰੋ. ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ

ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਪਾਰਟੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? ''ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ'', ਜਿਹੜੀ 1913 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ, ਹਿੰਦੀ ਜਲਾਵਤਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲਵੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਲਾਮੀ ਖ਼ਿਲਾਫ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਸੈਂਕੜੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁੰਭੀ ਨਰਕ ਵਿਚ ਉਮਰਾਂ ਲਈ ਸੁੱਟੇ ਗਏ। ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੇ ਨਾ ਹੋਈ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ ਨਿਢਾਲ ਹੋਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੂਕ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ-ਤਾਰੀਖ਼ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕਾਂਡ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਾਰਟੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਲਵੇ, ਮਾਝੇ, ਦੁਆਬੇ, ਪੁਆਧੀਏ, ਲਾਹੌਰੀਏ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਟਾਕਟਨ ਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਇਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਕਤਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਰੂੜੀਵਾਦ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਲੰਗਰ ਤੋਂ ਅੰਨ-ਪਾਣੀ ਛਕਦੇ ਸਨ। ਯੁੱਧ ਦਾ ਜੈਕਾਰਾ ਸੀ, 'ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ' 'ਮਾਤਾ ਤੇਰੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ' ਮਾਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ। ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਬੰਕਮਚੰਦਰ ਚੈਟਰਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲ ਆਨੰਦ ਮੱਠ 'ਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੁਗਾਂਤਕਰ ਆਸ਼ਰਮ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵੀ ਬੰਗਾਲੀ ਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਹੀ 1907 ਦੌਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਬਹੁਮੁਖੀ ਤੇ ਚਹੁਮੁਖੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬਨਾਰਸ ਤੱਕ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ। ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਹਿੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਸੂਤਰਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਸਿੱਧੀ ਹਮਾਇਤ ਦੀ ਆਸ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ 17 ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਇਹ ਸਨ।

(ੳ) ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ-ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਮਾਲਵੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮੀਆ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡਿੰਗ ਹਾਊਸ ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਅੱਡੇ ਟਿਕਾਣੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭੇ ਦੇ ਹਾਣੀ ਤੇ ਵਾਕਫਕਾਰ ਸਨ।

ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਫ਼ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਹਾਂਸ ਦੇ ਅਦਾਲਤੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ (ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਰਾਭਾ ਕਿਹਾ ਹੈ) ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਫ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ, ਜਿਹੜੇ ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਨ, ਜਨਵਰੀ 1915 ਵਿਚ ਮਿਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਇਸਲਾਮੀਆ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੋਰਡਿੰਗ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ ਉਥੇ (ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਫ) ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਮਥਰਾ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਤੇ ਹੋਰ (ਗਦਰੀ) ਵੀ ਮਿਲੇ।

(ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਫ਼) ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ 1914 ਵਿਚ ਉਹ ਤੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ, ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਇਕੋ ਹੋਟਲ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਸੀ। ਜਨਵਰੀ 1915 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀਆ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, (ਬੋਪਾਰਾਏ, ਲੁਧਿਆਣਾ), ਜੋ ਉਮਰ ਕੈਦ ਕੱਟ ਕੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਹੀ ਗੁਰੂਸਰ ਸੁਧਾਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ 'ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਗੂੰਜ' ਪੜ੍ਹਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠਾਂ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ (ਚੁੱਘਾਂ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ) ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਤੇ ਹੋਰ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਾਇਆ।

ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸਾਈਕਲੋਸਟਾਈਲ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਸਟੈਨਸਿਲ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ 'ਗ਼ਦਰ' ਤੇ 'ਗ਼ਦਰ ਗੂੰਜਾਂ' ਦੇ ਪਰਚੇ ਛਾਪ ਕੇ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ।

ਪਹਿਲੇ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਖੜਕ ਸਿੰਘ (ਦੋਵੇਂ ਪਿੰਡ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਲੁਧਿਆਣਾ) ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ। ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੰਡੇਮਾਨ-ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤੀਜੇ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ (ਈਸੇਵਾਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ) ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਰ ਸਾਲ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

ਦੂਜੇ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ (ਨਾਰੰਗਵਾਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ) ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਕਾਲਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਰਾਸ ਬਿਹਾਰੀ ਬੋਸ ਨਾਲ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਮੁਖ਼ਬਰ) ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹਦੀ ਹੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਗ਼ੱਦਾਰ ਨੂੰ ਦਦੇਹਰ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਲਿਜਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਗੱਦਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਂਪ ਕੇ ਖਿਸਕ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 23 ਨੰਬਰ ਰਸਾਲੇ ਦੀ ਲਾਹੌਰ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਛਾਉਣੀ ਸਥਿਤ ਪਲਟਣ ਦੇ ਗਦਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। 19 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਰਾਸ ਬਿਹਾਰੀ ਬੋਸ ਘੋੜਾ-ਬੱਘੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਉਸ ਮਕਾਨ ਵਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਦਿਸ ਪਿਆ, ਇਸ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਉਧਰ ਜਾਣੋਂ ਵਰਜ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਰਾਸ ਬਿਹਾਰੀ ਬੋਸ ਉਸੇ ਰਾਤ ਗੱਡੀ ਫੜ ਕੇ ਲਾਹੌਰੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(ਅ) ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ: ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੰਤਵ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਪਿੰਡ ਢੁੱਡੀਕੇ (ਉਦੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਹੁਣ ਮੋਗਾ) ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਸੰਗੋਵਾਲ (ਜਲੰਧਰ) ਤੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਸੁਰਸਿੰਘ (ਉਦੋਂ ਲਾਹੌਰ ਹੁਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਸਨ।

ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਢੁੱਡੀਕੇ ਦੇ ਗਦਰੀ: ਢੁੱਡੀਕੇ ਤੇ ਆਸਪਾਸ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਿਆ।

ਸ਼ਹੀਦ-1. ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ (ਹਾਸ, ਲੁਧਿਆਣਾ), 2 ਸ਼ਹੀਦ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਢੁੱਡੀਕੇ, 3. ਸ਼ਹੀਦ ਰੂੜ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਦੋਸਾਂਝ ਢੁੱਡੀਕੇ।

ਉਮਰ ਕੈਦ-1. ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ (ਢੁੱਡੀਕੇ), ਰੂੜ ਸਿੰਘ (ਚੂਹੜਚੱਕ), 3. ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ (ਜਥੇਦਾਰ ਢੁੱਡੀਕੇ), 4 ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ (ਜਗਰਾਉਂ)।

ਘੱਟ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਾਲੇ-1. ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ (ਵੱਡਾ ਢੁਡੀਕੇ), 2. ਮਾਸਟਰ ਫੇਰਾ ਸਿੰਘ (ਕੋਟ ਸਰਦਾਰ ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ, ਸਿਆਲਕੋਟ), 3. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ (ਢੁੱਡੀਕੇ), 4. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਢੁੱਡੀਕੇ)।

ਮਾਲਵੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਢੁੱਡੀਕੇ ਨੇੜੇ ਰਜਬਾਹ ਦੇ ਪੁਲ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਖੁਫ਼ੀਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ-19 ਫਰਵਰੀ 1915 ਦੀ ਗਦਰ ਪਲਾਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਹੌਸਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਰੇ ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਹੌਰ ਵਾਲਾ ਪਾਰਟੀ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਖਿੰਡ ਪੁੰਡ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਨਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਥਾਪੇ ਗਏ। ਜੂਨ 1915 ਦੌਰਾਨ ਕਪੂਰਥਲਾ ਫੌਜੀ ਪਲਟਨ ਦਾ ਅਸਲਾ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਉਸ ਰਜਬਾਹੇ ਦੇ ਪੁਲ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ (ਜਥੇਦਾਰ) ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਉਪਰੰਤ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਢੁੱਡੀਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਫ) ਦੇ ਅਦਾਲਤੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਰੂੜ ਸਿੰਘ (ਤਲਵੰਡੀ, ਦੁਸਾਂਝ) ਨੂੰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ (ਢੁੱਡੀਕੇ) ਤੇ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ (ਸੰਗੋਵਾਲ, ਜਲੰਧਰ) ਨਾਲ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜਾ ਕੇ ਉਥੋਂ ਅਸਲਾਖਾਨਾ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਹੀ ਮਾਮਲਾ ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ (ਵੱਡਾ), ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ (ਜਥੇਦਾਰ) ਤੇ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 18-19 ਬੰਦੇ ਉਥੇ (ਕਪੂਰਥਲਾ) ਪਹਿਲਾਂ, ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮਿਲਣਗੇ, ਪਰ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਹਮਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ।

ਜਥਾ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗਵਾਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ (ਮਾਲਵਾ) ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਫ ਭਗਤ ਸਿੰਘ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਲੀ ਰਕਾਬਗੰਜ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕੰਧ ਢਾਹੁਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਏਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਣ ਯੋਗਤਾ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਦਾ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਸਥਾਨ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ ਥਾਣਿਆਂ ਆਦਿ 'ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਕੇ ਹਥਿਆਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ 'ਗਦਰ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਆਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ (ਭਾਈ) ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਬਰ ਜ਼ੁਲਮ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਝੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹੈ, ਉਥੇ ਗੋਰੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਪਰਤ ਰਹੇ ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਪਸ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਗਦਰ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।'

ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੁੱਜਰਵਾਲ ਵਿਖੇ ਫਰਵਰੀ 1915 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੌਰਾਨ (ਭਾਈ) ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਈ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਹਿ ਭੇਜਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਰਾਤੀਂ ਛੱਤ ਉਪਰ ਖੁਫੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ (ਨਾਰੰਗਵਾਲ), ਅਤਰ ਸਿੰਘ (ਚਕਵਾਲ, ਜਿਹਲਮ), ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪਟਿਆਲਾ), ਕਰਮ ਸਿੰਘ (ਕੋਟਲਾ-ਅਜਨੇਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ), ਗਾਧਾ ਸਿੰਘ (ਕਚਰਭੰਨ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ) ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ (ਹਾਂਸ, ਲੁਧਿਆਣਾ) ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ (ਨਾਰੰਗਵਾਲ), ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਗੁੱਜਰਵਾਲ) ਤੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ (ਗੁੱਜਰਵਾਲ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਮਿਥੀ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਥਾ ਕੀਰਤਨੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਢੋਲਕ, ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਲੈ ਕੇ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦਾਖਾ ਤੋਂ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਮੀਂ ਮਿਥੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਛਾਉਣੀ ਦੇ ਅਸਲਾਖਾਨੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੱਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਨੇਪਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੱਤਾ।

(ੲ) ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ: ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਜਿਹੜੀ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੌਖਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਸੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਗਦਰ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਫੌਜੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਗਾਰਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਛਾਉਣੀਆਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਤੇ ਇਕ ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਵਿਚ ਸੀ।

1. ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਲਾਹੌਰ: 23 ਨੰਬਰ ਰਸਾਲਾ ਗਦਰੀਆਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਸੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਲਟਣ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗਦਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਥੇ ਕਾਫੀ ਆਉਣ ਜਾਣ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਸ ਪਲਟਣ ਦੇ ਕੁਝ (ਗਦਰੀ) ਘੋੜਸਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਝਾੜ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵੀ ਗਏ ਸੀ। ਇਹ 27 ਨਵੰਬਰ 1914 ਦਾ ਵਾਕਿਆ ਹੈ। 19 ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਗਦਰ ਲਈ ਪਲਟਣ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50-60 ਫੌਜੀ ਗਦਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਪਰ ਅਚਨਚੇਤ 18 ਫਰਵਰੀ ਸ਼ਾਮੀਂ 7 ਵਜੇ ਸਾਰੀ ਪਲਟਣ ਨੂੰ ਫਾਲ ਇਨ ਕਰਕੇ ਅਸਲਾਖਾਨੇ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਲਟਣ ਦੇ ਗਦਰੀ ਆਗੂ ਦਫੇਦਾਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਸਾਥੀ 19 ਫਰਵਰੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਥੇ ਵਕਤ-ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦੇਣ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਹੀ ਚੌਪਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਖ਼ੈਰ! ਤਫਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਬੰਬ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸੀ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸੂਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਖ਼ਰ ਭਾਂਡਾ ਭੱਜਿਆ 12 ਮਈ 1915 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਪਲਟਣ ਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਰਪਾਲਪੁਰ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਪਲਟਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨੌਗਾਂਗ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਸਾਮਾਨ ਗੱਡੀ 'ਚੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਰੇਹੜੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਬੰਬ ਫਟ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ 5 ਫੌਜੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਡਗਸ਼ਈ (ਹਿਮਾਚਲ) ਵਿਖੇ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ 18 ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ, ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਛੇਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਘਟਾ ਕੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 12 ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ 3-9-1915 ਨੂੰ ਅੰਬਾਲਾ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਲਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਕੀ ਗਦਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

26 ਪੰਜਾਬ ਰਜਮੈਂਟ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ (ਮਾਲਵਾ): ਇਹ ਪਲਟਣ ਜਦੋਂ 1913-14 ਦੌਰਾਨ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਵਿਚ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਉਥੇ ਗਿਆਨੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਉਥੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਨ, ਦੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਸ ਲਈ ਪਲਟਣ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਾਚੀ ਤੇ ਅੰਤ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ

ਮਲਵੱਈਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਗੁਆਚਾ

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਮਾਲਵਾ ਮਖ਼ਮਲੀ ਚੀਚ ਵਹੁਟੀਆਂ ਵਾਲਾ ਖਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੇਹੱਦ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਵਾਸ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭਾਹ ਮਾਰਦੇ ਰੇਤੀਲੇ ਟਿੱਬਿਆਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਮੀਂਹ ਪੈਣਾ, ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਲ ਨੂੰ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਦੇਣੀਆਂ, ਚੀਚ ਵਹੁਟੀਆਂ ਫੜਨ ਲਈ। ਇਹ ਜੀਵ ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਟਿੱਬਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਚੀਨੀ ਖਿਡਾਉਣੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੇ। ਚੀਚ ਵਹੁਟੀਆਂ ਵੇਖਣਾ, ਚਿੜੀਆਂ ਫੜਨਾ ਤੇ ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਖ਼ੁੱਦੋ ਖੂੰਡੀ ਖੇਡਣਾ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਾਧਨ ਸੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੀਲਾਂ ਵਿਚ ਪਸਰੇ ਇਹ ਟਿੱਬੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਲਵੱਈਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਟਿੱਬੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਤੇ ਚੀਚ ਵਹੁਟੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਲਵੱਈਆਂ ਦਾ ਉਹ ਸੁਭਾਅ। ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਟਿੱਬੇ ਨਿਗਲੇ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੜਾ ਕੁਝ ਹੋਰ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰੇਤੀਲੇ ਟਿੱਬੇ ਦਿਖਾ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਟਿੱਬਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਰਵੇ ਹੋਏ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੇ ਹੁਣ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਗਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਂਸਰ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਲਵੱਈ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਖਿਲਵਾੜ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਦਲਾਅ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਦਾ ਬਦਲਾਅ ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਣਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਝਿੜੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮਾਝੇ ਤੇ ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਮਾਲਵੇ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਵਣ ਉਹ ਦਰੱਖਤ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ੈਲ ਛਬੀਲਾ ਫਲ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਪੀਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝਿੜੀਆਂ 'ਚ ਮੋਰ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਕੂਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਭਾਲੇ ਨਹੀਂ ਥਿਆਉਂਦੇ। ਟਿੱਬਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਗਿੱਦੜਾਂ ਤੇ ਲੂੰਬੜੀਆਂ ਦਾ ਵਾਸ ਸੀ। ਗਿੱਦੜ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਂਕਦੇ ਤੇ ਜੁਆਕ ਡਰ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਚਿੱਬੜਾਂ ਦੇ ਵਾੜੇ ਉਜਾੜ ਜਾਂਦੇ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਂ ਰੋਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਠਿੰਡਾ-ਮਾਨਸਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਜੰਗਲ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।

ਟਿੱਬਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਲਵੇ 'ਚੋਂ ਊਠ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਕਸਰ ਬੋਤਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲਗਪਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਬਠਿੰਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਊਠ ਰੱਖਣੇ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰੇਤੀਲੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹੁਣਾ ਸੌਖਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਊਠ ਤਾਂ ਛੱਡੋ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਲਦ ਵੀ ਲਗਪਗ ਖਤਮ ਹੋ ਚੱਲੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ, ਚਾਰ-ਚਾਰ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗੂ ਪਾਲਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਿਓ ਚਾਰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਮਾੜਾ ਬਲਦ ਰੱਖਣਾ ਮਿਹਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਗਊ ਦੇ ਜਾਏ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗਰਦਿਸ਼ 'ਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਆ ਗਏ ਨੇ। ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਥੱਲੇ ਦੱਬ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਅਣਚਾਹੇ ਹੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਕਦੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਛੋਲੇ, ਗਵਾਰਾ, ਬਾਜਰਾ ਵੱਡੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਜੀਰੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ। ਬਾਜਰੇ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ ਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਮਿਟ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਛੋਲੇ ਵੀ ਕੋਈ ਭਲਾਮਾਣਸ ਹੀ ਬੀਜਦਾ ਹੈ। ਗਵਾਰੇ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਬਾਜਰੇ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬਾਜਰੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਅੱਗ 'ਤੇ ਭੁੰਨ ਕੇ ਖਾਣਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਹਰੇ ਛੋਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਲਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਖਾਣ ਦਾ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸੁਆਦ ਸੀ। ਖੇਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾਵਾ ਵੀ ਬਦਲ ਗਿਐ, ਕੁੜਤੇ ਚਾਦਰੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕੁੜਤਾ ਪਜਾਮਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਲਵੱਈ ਮੁੰਡੇ ਅੱਗੇ ਦੂਹਰੇ ਪਟ ਦੇ ਧੂਰਵੇਂ ਚਾਦਰੇ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਸਨ ਤੇ ਲੰਮੇ ਟੋਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਪੱਗਾਂ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦਾ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਚਾਦਰਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਕਲਾ ਸੀ।

ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਲਵਈਆਂ ਕੋਲ ਵਿਹਲ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਬਹੁਤਾ ਇਲਾਕਾ ਮਾਰੂ ਸੀ। ਫਸਲ ਇਕ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਰੇਤੀਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੀਂਹ ਦੀ ਉਡੀਕ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਚੰਗਾ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਚੰਗੀ ਫਸਲ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਖੂਹਾਂ ਨਾਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਖੂਹ ਲਾਉਣਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਸੀ। ਖੂਹ ਵਿਚ ਚੱਕ ਉਤਾਰਨ ਸਮੇਂ ਵੱਡੇ ਜਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁਣ ਟਿਊਬਵੈਲ ਲੱਗ ਗਏ, ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਆ ਗਿਆ। ਵਿਹਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੱਥਾਂ ਵਿਚ ਰੌਣਕਾਂ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਸ਼ ਤੇ ਪਾਸਾ ਖੇਡਣਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ੁਗਲ ਸੀ। ਹੁਣ ਸੱਥਾਂ ਵੀ ਬੇਰੌਣਕੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਮਾਰੀ। ਸਭਿਆਚਾਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮਾਲਵਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰੰਗੀਲਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਲੋਕ ਰੰਗ ਲਗਪਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰੂ ਰੰਗ ਭਾਰੂ। ਅੱਗੇ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦੇ, ਜਾਗੋ ਨਿਕਲਦੀ, ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਫਿਰਦੀ ਤੇ ਲੋਕ ਬਨੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਇਸ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ। ਹੁਣ ਇਹ ਦਿਖਾਵਾ ਮਾਤਰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਗਾਇਕਾ, ਜਿਸਨੇ ਇੰਦੌਰ ਰਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ

ਯੇਹ ਚਰਾਗ ਜਲ ਰਹੇ ਹੈਂ, ਯੇਹ ਚਰਾਗ ਵੀ ਬੁਝਾ ਦੇ
ਮੇਰੇ ਔਰ ਹੈਂ, ਇਰਾਦੇ, ਮੇਰੇ ਔਰ ਹੈਂ ਇਰਾਦੇ!

ਕੋਈ ਸ਼ੁੱਧ ਖ਼ਿਆਲ ਜਾਂ ਠੁਮਰੀ ਗਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹ ਕੋਈ ਏਹੋ ਜਿਹੀ ਹਲਕੀ ਫੁਲਕੀ ਚੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਇਕ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਇਹ ਮਝੈਲਣ ਗੁਣਵੰਤ ਗਾਇਕਾ, ਲੰਮ ਸਲੰਮਾ ਕੱਦ, ਗੋਰਾ ਨਿਛੋਹ ਰੰਗ, ਮ੍ਰਿਗ-ਨੈਣੀ ਅੱਖਾਂ, ਮਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮੁਸਕਾਨ, ਜਿਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਲੋਹੜੇ ਦਾ ਦਰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਅਭਿਨੈ ਵਿਚ ਆਖਰਾਂ ਦਾ ਆਕਰਸ਼ਨ, ਜਦੋਂ ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਿਅਰ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਲਾਲ ਸੁਰਖ ਗੁਲਾਨਾਰੀ ਚਿਹਰਾ ਅਜਿਹੇ ਚੰਗਿਆੜੇ ਛੱਡਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰੋਤੇ ਬੇਤਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜੇ, ਉਸਦਾ ਅਜਿਹਾ ਗਾਣਾ ਸੁਣ ਕੇ ਜੀਂਦੇ ਤੜਫ ਅਤੇ ਮੁਰਦੇ ਫੜਕ ਉਠਦੇ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕਾ,

ਬਲਬੀਰ ਕੰਵਲ

ਫਰੀਦਾ ਖਾਨਮ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਮੁਖਤਾਰ ਬੇਗਮ ਉਰਫ 'ਦਾਰੀ' (1911-1982), ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਮਸੇਰ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਛੋਟੀ ਸੀ, ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਕਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਸਰਵੋਤਮ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਿਫ਼ਲ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਨਜ਼ਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਜੱਦੀ-ਪੁਸ਼ਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਤਰੀ ਮੋਰਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੜਪੋਤੀ ਸੀ।

ਫਨ 'ਚ ਕਮਾਲ ਅਤੇ ਹੁਸਨ ਜਮਾਲ ਦੀ ਇਸ ਰਾਣੀ ਦਾ ਜਨਮ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਕਿਧਰੇ ਅਖ਼ੀਰਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਮੀ ਵਜ਼ੀਰ ਬੇਗ਼ਮ ਕੋਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਨਵਾਬ ਵਾਜਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਲਖਨਊ ਵਾਲੇ ਦੀ ਦਰਬਾਰੀ ਗਾਇਕਾ ਸੀ। ਅਜੇ ਉਹ ਨੰਨ੍ਹੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕ ਵੇਰ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਕਾਜੀ ਰਾਓ ਹੋਲਕਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗਾਇਨ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਮੁਤਾਸਰ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਬੇਬੀ ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਦਾਅਵਤ ਤੇ ਗਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਉਥੇ ਗਈ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਫਸ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਸੋਨ-ਪਿੰਜਰਾ ਹੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਉਸ 'ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਨ ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਮੀ-ਅੱਬੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਥੇ ਗਈ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸੱਠ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਬੜਾ ਕੁਝ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਮਹੱਲਸਰਾ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੋਰਨਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਰਾਣੀਆਂ, ਰਖੇਲਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ, ਮੁਮਤਾਜ਼ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮਾਅਸ਼ਾ ਅੱਲਾ, ਹੁਣ ਉਸਦਾ ਹੁਸਨ ਵੀ ਨਿਖਰ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮਰ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਫੇਰ ਨਾਲ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਹੀ ਐਨਾ ਵਧ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਕਾਨੂੰਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਧਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮਹਿੰਗੇ ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਹਫਿਆਂ ਸਮੇਤ ਇਸਦੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਪੱਕਾ ਕਰਦਾ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਜ਼ਰਤਿ-ਇਸ਼ਕ ਆਪਣਾ ਕਾਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਅਕਸਰ ਉਸਨੂੰ ਧਰਮ ਬਦਲ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਧਰਮ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਕਰਨੀ ਹਰ ਬੰਦੇ ਲਈ ਐਨੀ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਓੜਕ ਮਹਾਰਾਜਾ ਉਸਨੂੰ ਰਾਣੀ ਕਮਲਾ ਬਾਈ ਦੇ ਨਾਂ ਥੱਲੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੰਡਨ ਲੈ ਆਇਆ। ਏਥੇ ਉਹ ਇੰਗਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਖਾਨਦਾਨ ਵਲੋਂ ਬੁਕਿੰਘਮ ਮਹੱਲ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਉਂਦੇ ਛਕਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਭਿਣਕ ਪੈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦਾਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਾਲਾ ਕਾਲਾ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਲੀਲਾ ਬੜੀ ਨਿਆਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਜਦੋਂ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਲੰਡਨ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਸਕੀ, ਬੜੀ ਨੇੜਲੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਛੋਟੀ ਧੀ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੀ ਸੋਫੀਆ (1876-1948) ਆਪਣੇ ਮਹੱਲ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਪਤਵੰਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ (ਪਹਿਲੀਆਂ 'ਚ ਇੰਗਲਿਸਤਾਨ ਆਉਣਾ ਮਾੜੇ ਧੀੜੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ) ਦਾਅਵਤ ਦੇ ਕੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇੰਜ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਧੀ ਪੁੱਤ ਜਾਂ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆ ਕੇ, ਜ਼ਿਆਰਤ ਕਰਕੇ, ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੰਨਭਾਗਾ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪ ਭਾਵੇਂ ਪਿਆਨੋ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਬੜੀ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ ਪਰ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਰਸੀਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਦੇਸੋਂ ਆਏ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਦੀ। ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬੜੋਦਾ ਦੀ ਇਕ ਮਨਜ਼ੂਰਿ-ਨਜ਼ਰ ਅਤੀਆ ਬੇਗ਼ਮ ਫੈਜ਼ੀ ਰਹੀਮੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸਿੰਗਰ ਭੈਣਾਂ-ਨਾਜ਼ਲੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਰਾ ਬੇਗਮ ਅਤੇ ਅਤੀਆ ਦਾ ਪੇਂਟਰ ਪਤੀ ਸੈਮੂਅਲ ਫੈਜ਼ੀ ਰਹੀਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਮ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਹ ਉਹ ਹੀ ਅਤੀਆ ਬੇਗ਼ਮ ਸੀ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੇਡੀ ਜਿਸਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ (ਇੰਡੀਆ ਮਿਉਜ਼ਿਕ) ਲੰਡਨ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਛਾਪਕ ਮਾਰਚੈਂਟ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਰੀਜੈਂਟ ਸਟਰੀਟ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ 1914 ਵਿਚ ਛਾਪੀ ਸੀ। ਅਤੀਆ ਅਤੇ ਅਲਾਮਾ ਇਕਬਾਲ ਦਾ ਮੁਆਸ਼ਕਾ ਆਮ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ 1935-1937 ਦੌਰਾਨ ਲਾਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਯਾਦਗਾਰੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੋਫ਼ੀਆ ਬੜੇ ਠਾਠ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੱਭੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਸੋਫ਼ੀਆ ਨਾਜ਼ਲੀ ਜਾਂ ਅਤੀਆ ਬੇਗ਼ਮ ਵਰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸੱਦ ਕੇ ਸੁਣਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਐਡੀ ਦੂਰੋਂ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਆਈ (ਉਦੋਂ ਹਵਾਈ ਉਡਾਨਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ) ਆਪਣੀ ਸਕੀ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲੇ ਨਾ ਲਾਉਂਦੀ? ਹਾਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਉਂਜ ਜੁਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸ ਵਿਚੀਂ ਹੋਏ ਮੇਲ ਜਾਂ ਨਾ-ਮੇਲ ਬਾਰੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਪੱਕ ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦੇ।

ਮੁਮਤਾਜ਼-ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਜੋੜੀ, ਸੋਫੀਆ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਈ ਜਾਂ ਨਾ? ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਅਤੇ ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ੇ ਮਾਣ ਕੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਈ। ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਹਾੜੀ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਇਸ਼ਕ ਬੇਮੁਰਾਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਮਸੂਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਈ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਐਵੇਂ ਮਹਾਤੜਾਂ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਆਮ ਗੱਡੀ 'ਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਸੀ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨਾ। ਖ਼ਾਸ ਗੱਡੀ, ਖਾਸ ਡੱਬੇ ਸ਼ਾਹੀ ਜਲੌ, ਸ਼ਾਹੀ ਠਾਠ ਬਾਠ ਸਭ ਕੁਝ ਰਿਹਾ ਇਕ ਪਾਸੇ, ਓਧਰ ਉਮਰਾਂ ਦਾ ਬੇਓੜਕਾ ਫ਼ਰਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੁਮਤਾਜ਼ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਫਸੀ ਫਾਥੀ ਹੋਈ, ਅੰਦਰੋ ਅੰਦਰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲ ਸੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਮਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ। ਮੰਮੋ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੋ ਟੁੱਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਏ, ਇਸ ਚੁੰਗਲ 'ਚੋਂ ਛੁੱਟਣਾ ਹੀ ਛੁੱਟਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ, ਸਮੇਤ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਖੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ। ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਨੇ ਗੋਂਦ ਗੁੰਦੀ ਕਿ ਗੱਡੀ ਜਦ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜੇ, ਹਜ਼ਰਤ ਖੁਆਜ਼ਾ ਨਜ਼ਾਮਉਦੀਨ ਔਲੀਆ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਇਕ ਦਮ ਉਥੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਗਿਣੀ ਮਿਥੀ ਚਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਐਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜ ਗਈਆਂ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ, ਪਰ ਜਦ ਹੀ ਉਸਨੇ ਇਹ ਜਾਤਾ ਕਿ ਮੁਮਤਾਜ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਸੋ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਮਸੂਰੀ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਓਥੋਂ ਹੀ ਸਿੱਧਾ ਉਹ ਇੰਦੌਰ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰਾਣੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਬੰਬਈ ਆ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਉਸਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬੰਬਈ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੇਅਰ ਬਾਉਲੇ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਬਾਉਲਾ, ਬਉਰਾ, ਦੀਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਉਹ ਰਖੇਲ ਬਣ ਗਈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਲੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਬੇਹੱਦ ਧਨਾਢ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਦੋਂ ਬਤਾਲੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਉਸਨੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਂ ਲੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਉਲੇ ਨੂੰ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਇੰਦੌਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਆਪਣਾ ਗੰਭੀਰ ਗਾਇਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ, ਉਹ ਕੁਝ ਅਭਿਨੈ, ਕੁਝ ਨ੍ਰਿਤਕਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਠੁਮਰੀ ਆਦਿ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਰਉਂ ਵਿਚ ਸੀ। ਅਜੇ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਠੁਮਕੇ ਹੀ ਲਾਏ ਸਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬਲੌਰੀ ਬਦਨ 'ਤੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹੁਣ ਹਿੱਤ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਰਕਾਉਂਦੀ, ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਮੁਜਰਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਸਦੀਆਂ ਨੰਗੇਜ਼ ਮੁਦਰਾਵਾਂ, ਹਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਇਰਾਦਿਆਂ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਕੜਕ ਉਠੇ, 'ਮੰਮੋ ਬੰਦ ਕਰ ਇਹ ਬਕਵਾਸ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਤੂੰ ਇੰਦੌਰ (ਰਿਆਸਤ) ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਈ ਹੋਈ ਸੈਂ, ਤੇ ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਤਿਆਰੀ ਮੇਰੇ...।'' ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਹੁਕਮ ਸਾਦਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਫ਼ੀਸ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਕੇ ਰਿਆਸਤ 'ਚੋਂ ਦਰ ਬਦਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਓਧਰ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਸਮੇਤ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਪੁਲਿਸ ਇੰਦੌਰ ਇਹ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਹਾਰਾਜੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਈਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਇਨਾਮ ਅਤੇ ਜਗੀਰਾਂ ਆਦਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਅਣਭੋਲ ਬਾਉਲਾ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੇ ਸ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਹੈਂਗਿੰਗ ਗਾਰਡਨ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਉਂਦਾ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਬੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਾੜ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਇੰਦੋਰ ਦਾ ਆਈ.ਜੀ. ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਕਾਰਾਂ ਬਾਗ ਦੇ ਬਾਹਰ ਗੇਟਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਉਲਾ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਦੋਂ ਬਾਗ ਨੂੰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਕਾਰ ਰੋਕ ਲਈ ਅਤੇ ਮੰਮੋ ਨੂੰ ਜਬਰਦਸਤੀ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਉਲਾ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਰ ਸਕਦਾ ਸੀ-ਫਟਾਫਟ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਪਿਸਤੌਲ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਫਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਚੱਲਦਾ ਨਾ ਦੇਖ ਕੇ ਬਾਉਲੇ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਥਾਹੇਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਨੂੰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਓਥੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਦੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਓਥੇ ਆ ਨਿਕਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜ ਲਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੰਦੌਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਫਸਰ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਡੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਬਹੁਚਰਚਿਤ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੀ ਧੂਮ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੀ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਮਚੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਿਆ। ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਉਘੇ ਵਕੀਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੇਤਾ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਉਦੋਂ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ। ਕੇਸ ਜਿੱਤਿਆ ਗਿਆ। ਰਿਆਸਤੀ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਬੜੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋਈ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਬਦਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਦੋਂ ਬੜੇ ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਛਪੇ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨੇ ਬੜਾ ਤੂਲ ਫੜਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਓਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸਨੇ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਐਕਟਰੈਸ ਨਾਂਸੀ ਮਿੱਲਰ ਨੂੰ ਫਸਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਮੀਡੀਏ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਰਾਵਾਂ ਸਨ। ਓਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆ ਜਾਂ 'ਕਵਰ' ਕੀਤਾ ਉਸਦਾ ਹੂ-ਬੂ ਹੂ ਹਵਾਲਾ ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।

"ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਕੋਤਾ ਜਾਂ ਨਿਚੋੜ ਇਹ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇਕਰ ਨਾਂਸੀ ਨੇ ਇਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਜਿਸ ਕੋਲ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਕਰ, ਤਿੰਨ ਸੌ ਹਾਥੀਆਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀਰਿਆਂ ਜਵਾਹਰਾਂ ਨਾਲ ਜੜਨ ਵਾਲੇ ਸਿਲਕੀ ਸੂਟ ਸਾੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਤਾਂ ਗੁਆ ਲਿਆ ਨਾ? ਐਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਬਦਨਾਮ, ਬਦਕਾਰ ਅਤੇ ਬੁੱਤਪ੍ਰਸਤ ਵੀ ਹੈ।"

ਖ਼ੈਰ, ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਇੰਜ ਸਾਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਓਧਰ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਬੜਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਬਾਉਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ, ਮੰਮੋ ਨਾਲ ਕੀ ਬੀਤਿਆ, ਉਸਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਇਕ ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਚੌੜੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ। ਬਾਉਲੇ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਬੱਚੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਾਅਦਤ ਬੇਗਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਗਲ ਲਾ ਕੇ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਗਈ ਸੀ।

ਮੰਮੋ ਦੀ ਹੁਣ ਅਸਲ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਜੁਆਨ, ਸਡੌਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਨਿਰਾ ਪੂਰਾ ਵੈਲੀ ਨਸ਼ਈ (ਇੰਦੌਰ ਵਾਲਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸੁਬਹ ਸਵੇਰੇ ਜਿਹੜਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ) ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੇ ਰਿਸਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ 'ਤੇ ਮਲ੍ਹਮ ਪੱਟੀ ਕਰੇ, ਉਸਨੂੰ ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ ਦੇਵੇ। ਏਥੇ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਕਾਫੀ ਅਮੀਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਆਦਮੀ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ। ਉਸਦੇ ਫੋਕੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮੰਮੋ ਨੇ ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਤੋਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਪੜ੍ਹਾ ਲਿਆ। ਸੱਚੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਐਵੇਂ ਨਾਟਕ ਹੀ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਅੱਖ ਉਹਦੇ ਰਿਆਸਤ 'ਚੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਬਾਣੀਆ ਪੁੱਤ ਹੜੱਪਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੰਮੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਘਾਟ ਘਾਟ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਇਸ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸਮਝ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਦੀ ਵੀ ਰਾਸ ਨਾ ਆਈ। ਮੁੜ ਫਿਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਚੱਲੀ। ਕਦੇ ਰੁਸੇਵੇਂ, ਕਦੇ ਮਨੇਵੇਂ। ਓੜਕ ਅਬਦੁਲ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਜੁਆਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਸ ਜੱਗ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਬਣਿਆ।

ਇਕ ਵੇਰ ਡਾ. ਰਾਜਾ ਮਰਗੇਂਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਏ ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਬਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚੱਲ ਪਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਾਇਕਾ ਗੌਹਰ ਜਾਨ (1870ਈ. 1937), ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਸੰਗੀਤ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਮੋਢੀ ਉਸਤਾਦ ਅਲੀ ਬਖਸ਼ ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਵੇਰ ਪਟਿਆਲੇ ਵੀ ਆਈ ਸੀ, ਦੇ ਬੜੇ ਦਿਲਚਸਪ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣਾਏ। ਜਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਚਾ ਰਾਜਾ ਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ ਇਕ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣਾਇਆ ਤਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਪਰ ਮੈਂ ਮੰਮੋ 'ਤੇ 'ਫੋਕਸ' ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਸਦਿਆਂ ਹਸਦਿਆਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ।

ਇਕ ਵੇਰ ਪਿਤਾ ਜੀ (ਮਹਾਰਾਜਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਚੈਲ ਵਿਖੇ ਇਕ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਓਥੇ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਖੇਦ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਯਾਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਇੰਦੌਰ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਵੀ ਖੁੱਸ ਗਈ। ਆਪਣਾ ਗੰਭੀਰ ਗਾਇਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ, ਉਹ ਕੁਝ ਅਭਿਨੈ, ਕੁਝ ਨ੍ਰਿਤਕਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਠੁਮਰੀ ਆਦਿ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਰਉਂ ਵਿਚ ਸੀ। ਅਜੇ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਠੁਮਕੇ ਹੀ ਲਾਏ ਸਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬਲੌਰੀ ਬਦਨ 'ਤੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹੁਣ ਹਿੱਤ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਰਕਾਉਂਦੀ, ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਮੁਜਰਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਸਦੀਆਂ ਨੰਗੇਜ਼ ਮੁਦਰਾਵਾਂ, ਹਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਇਰਾਦਿਆਂ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਕੜਕ ਉਠੇ, 'ਮੰਮੋ ਬੰਦ ਕਰ ਇਹ ਬਕਵਾਸ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਤੂੰ ਇੰਦੌਰ (ਰਿਆਸਤ) ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਈ ਹੋਈ ਸੈਂ, ਤੇ ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਤਿਆਰੀ ਮੇਰੇ...।'' ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਹੁਕਮ ਸਾਦਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਫ਼ੀਸ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਕੇ ਰਿਆਸਤ 'ਚੋਂ ਦਰ ਬਦਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਉਸਦਾ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਨਾਲ ਗਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ, ਓਥੋਂ ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦੀ ਧੂਹਦੀ, ਕੰਡਾਘਾਟ ਤੱਕ, ਜਿਹੜਾ ਓਥੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਉਨੀ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਹੈ, ਵਿਖੇ ਪੁੱਜੀ ਸੀ।

ਉਂਜ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਮੋ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਵਿਖੇ ਘੁੱਗ ਵੱਸਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਈ ਸੌ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ, ਚਾਰ-ਪੰਜ ਹਵੇਲੀਆਂ, ਕੋਠੀਆਂ ਸਨ, ਘੋੜੇ ਬੱਘੀਆਂ ਸਨ। ਅਜ ਕਲ੍ਹ ਦੇ ਮੀਡੀਏ 'ਚ ਅਟਾਰੀ ਨੇੜਲਾ ਪਿੰਡ ਪੁਲ ਕੰਜਰੀ ਜਿਹੜਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸੁਣ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਹੁਣ ਪੁਲ ਮੋਰਾਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- ਆਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਸਨੂੰ ਮੋਰਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਕਰਮਾਂ ਮਾਰਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਏਥੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਓਥੇ ਟਕਸਾਲੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਫਿਰ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਸਬਤ ਰੋਡ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਏਧਰ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਕਲੇਮ ਆਦਿ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਬਸ ਜੋ ਕੁਝ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਹਾਨਾ ਠਾਠ ਜਾਂ ਤਬੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਫਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਦੀ ਇੰਤਹਾਈ ਹੱਦ। ਖਬਰੇ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਭ ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ੇ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਭਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਵੀ ਬੁੱਢੜੀ ਵਜ਼ੀਰ ਬੇਗ਼ਮ ਕੋਲ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਲੱਖ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਗੱਟੇ ਸਾਂਭੇ ਪਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਹੀਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੜੀਆਂ ਮੁੰਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਹਾਰ ਵੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਗਾਉਣ ਦੇ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਵਜ਼ੀਰ ਬੇਗਮ, ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਤਾਜਦਾਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਜਫਰ ਦੇ ਉਸਤਾਦ, ਕੁਤਬ ਬਖਤ ਉਰਫ ਤਾਨ ਰਸ ਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਸੀ, ਅਗਾਂਹ ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਬੇਟੇ ਉਮਰਾਓ ਖਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਦੀ ਰਹੀ। ਅਜੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੰਮੋ ਵੀ ਉਸ ਸ਼ਾਹੀ ਗਵੱਈਏ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਮਜ਼ਾਮੀਰੀ ਅੰਗ ਦਾ ਮੀਰ ਜਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ, ਕੋਲੋਂ ਸਿਖਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਬੇਟੇ ਉਸਤਾਦ ਸਰਦਾਰ ਖਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਮ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਬਤੌਰ ਸ਼ਾਹੀ ਗਵਈਏ, ਕੂਚਾ ਬੱਲੀ ਮਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਵੀ ਨੰਗ-ਮਲੰਗ ਸੀ।

ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਭੁੱਜਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਹ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਗਹਿਣਾ ਗੱਟਾ ਲੱਦ ਕੇ, ਮੰਮੋ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਕਿਧਰੇ ਫਰਾਰ ਨਾ ਹੋ ਜਾਏ। ਓੜਕ ਇਕ ਦਿਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੇ ਸੱਤੀਂ ਕੱਪੜੀ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਆਖ਼ਰ ਆਪਣੇ ਇਕ ਦੋ ਸੱਜਣ ਬੇਲੀਆਂ ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਆਗਾ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਅਤੇ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਉਰਫ ਉਸਤਾਦ ਬੋਦੀ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ 'ਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਕਾਹ ਲਈ ਮਸਾਂ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਸਨਪਰੀ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਦੇ ਉਪ ਨਾਮ ਮੰਮੋ ਬਾਰੇ ਭੁਲੇਖਾ ਵੀ ਕੱਢਦੇ ਚਲੀਏ। ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਈ ਵੇਰ ਹਰ ਲਫਜ਼ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਿਧਰੇ ਇਸ ਨਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਐਵੇਂ ਔਰਤ ਦੇ ਪਰਦੇ ਵਾਲੇ ਭਾਰੇ ਭਰਕਮ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਜੋੜ ਲੈਣਾ।...

ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਂ ਬਖਸ਼ੋ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰਮਲ ਕੌਰ ਦਾ ਨਿੰਬੋ, ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਬਨਮ ਬੇਗਮ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸ਼ਬੋ, ਸ਼ਮੀਮ ਦਾ ਸ਼ੰਮੋ ਅਤੇ ਮੁਮਤਾਜ ਦਾ ਛੁੱਟਕਾ ਲਾਡਲਾ ਨਾਂ ਮੰਮੋ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਸਤਾਦ ਸਰਦਾਰ ਖਾਂ ਦਸੰਬਰ 1962 ਵਿਚ ਫੌਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਦਕਿ ਮੰਮੋ ਉਸਤੋਂ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 1972 ਵਿਚ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾ ਗਈ ਸੀ। ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਬੀਬੀ ਪਾਕ ਦਾਮਨਾਂ ਦੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦਫਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਔਰਤ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬਾ ਉਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਸੁਖਮਨੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਗਾਇਕ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਗੁਰਇੱਕ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਨਿਰਮਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਬੈਨਰ 'ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ' ਹੇਠ ਵੱਡੇ ਬਜਟ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ਿਲਮ 'ਸੁਖਮਨੀ' ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ 'ਚ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ, ਅਦਾਕਾਰਾ ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿਵਿਆ ਦੱਤਾ, ਅਨੂਪ ਸੋਨੀ ਤੇ ਹਾਸਰਸ ਕਲਾਕਾਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮਨਜੀਤ ਮਾਨ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੇਜਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਫੌਜ ਦਾ ਇਕ ਅਣਖੀਲਾ ਅਫ਼ਸਰ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਲੋਂ ਠੁਕਰਾਈ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਘਾਟੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਸੁਖਮਨੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੇਜਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਤੇ ਤਣਾਅ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਵਾਪਸ ਫੌਜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਫੌਜ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮੁੜ ਕਮਰਕੱਸਾ ਕੱਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਟੁੱਟਾ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਇਕ ਬੇਗੁਨਾਹ ਮਾਸੂਮ ਲੜਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਚਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੁਖਮਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਨਾਲ ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਹੈਟ੍ਰਿਕ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਮੇਰੇ ਦੋ ਮਰਹੂਮ ਦੋਸਤਾਂ ਸੂਰਜ ਤੇ ਮਨੋਜ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਗਵਾ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਲੋਕ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡੇਗੀ।

ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਤੌਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾ 'ਸੁਖਮਨੀ' ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਨਜੀਤ ਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਸੁਪਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਧੂਰੇ ਤੇ ਚੰਦ ਸੁਪਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸਾਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਤੌਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾ ਮੇਰਾ ਜਨਤਾ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਚੈਲੰਜ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਮਣਾਂਮੂੰਹੀ ਪਿਆਰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਹਿੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਕਿਆਸ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਮਾਨ।

ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਜੈਦੇਵ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਰੇਆ ਘੋਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਸਿਮਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਬਤੌਰ ਗਾਇਕਾ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਦੋ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਯੁਗ 'ਚ ਮਨਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ

ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ 'ਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ। ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਦਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਸੁੰਦਰੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਹਰਮਨਪਿਆਰੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁੰਦਰੀਆਂ 'ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੈਕਸੀ ਅਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਆਦਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਹੀਰੋਇਨ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਕਾਫੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਬਸੂ ਅੱਗੇ ਆ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਹੀਰੋਇਨ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੀ ਪਸੰਦ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰੀ ਹੈ।

ਜੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸੈਕਸੀ ਅਦਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮਾਈਕਰੋ ਮਿੰਨੀ ਡਰੈਸ ਦਾ ਅਸਰ ਹੁਣ ਦਰਸ਼ਕਾਂ 'ਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਨਭਾਉਂਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦਾ ਹਰਮਨਪਿਆਰਤਾ ਦਾ ਗ੍ਰਾਫ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਖਿਸਕ ਕੇ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਬਸੂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਜਾਦੂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ 'ਚੋਂ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ।

ਲੰਬੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਅਤੇ ਗੱਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਟੋਇਆਂ ਵਾਲੀ ਸੁੰਦਰੀ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੂਕੋਣ ਇਕ ਹੋਰ ਲਵ ਅਪੀਲ ਵਾਲੀ ਸੁੰਦਰੀ ਬਣ ਕੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਉਭਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਹੀਰੋਇਨ ਵਜੋਂ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਦਿ ਜ਼ੂਮ' ਨੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ 50 ਮਨਭਾਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ, ਜਿਸਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮਨਭਾਉਂਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਤੀਜ਼ੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਦਾ ਉਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਬਣਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ 'ਫੈਸ਼ਨ' ਅਤੇ 'ਦੋਸਤਾਨਾ'। 'ਫੈਸ਼ਨ' 'ਚ ਉਸ ਵਲੋਂ ਪਾਏ ਗਏ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲਿਬਾਸ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੋਲ ਕਰਕੇ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਬਣ ਗਈ। 'ਦੋਸਤਾਨਾ' 'ਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਵਿਮ ਸੂਟ ਸੁੰਦਰੀ ਬਣ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰਤਾ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ ਪਰ ਉਸਦਾ ਇਹ ਜਾਦੂ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਤਕ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਦੀ ਚੌੜੀ ਮੁਸਕਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਫਿਲਮਾਂ 'ਅਜਬ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਗਜ਼ਬ ਕਹਾਨੀ', 'ਦੇ ਦਨਾਦਨ' ਅਤੇ 'ਬਲਿਊ' ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਨੂੰ ਟੱਪ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੈਕਸੀ ਮਿੰਨੀ ਸਕਰਟਸ ਅਤੇ ਠੰਡੇ ਸੁਭਾਅ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗਲੋਬਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਿਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਦੋਂ ਕੈਟਵਾਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ 'ਜਾਨ' ਹੀ ਕੱਢ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਉਸਦਾ ਅੰਗ-ਅੰਗ ਜਿਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜਕਲ ਮਨਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖਿੜਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸੀ, ''ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬੜੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੀਡੀਆ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਪੂਲਰ ਹੀਰੋਇਨ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੀਰੋਇਨ।''

ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ, ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਪਿੱਛੋਂ ਮਨਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਚ ਚੌਥਾ ਨੰਬਰ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਬਸੂ ਅਤੇ ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੂਕੋਣ, ਲਾਰਾ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 'ਦਿ ਜ਼ੂਮ-50 ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਨਭਾਉਂਦੇ' ਦੀ ਚੋਣ ਇਕ ਖਾਸ ਜਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਪੋਲਿੰਗ, ਆਨਲਾਈਨ ਵੋਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। 50 ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪਾਪੂਲਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਾਲੀਵੁਡ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਕਲਾਕਾਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ

ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਮਰ ਖਲਨਾਇਕਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਸਵਰਗੀ ਅਮਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ 1950 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁੰਬਈ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਵ. ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਸਨ।

ਪਦਮ ਵਿਭੂਸ਼ਣ ਰੰਗਕਰਮੀ ਅਬਰਾਹਮ ਇਲਕਾਜ਼ੀ ਨਾਲ 1961 ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਉੱਘਾ ਕਲਾਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਬਿਹਤਰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਗੱਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਫਲ ਖਲਨਾਇਕ ਕਿਰਦਾਰ 'ਮੋਗੈਂਬੋ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਮਦਨਪੁਰੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕਲਾਕਾਰ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਬਲਕਿ ਉਸਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਾਲ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ ਨੇ ਕਲਾ ਅਤੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੋਹਾਂ 'ਚ ਹੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 316 ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਅਮਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ ਦੀ ਆਤਮਕਥਾ 'ਜੀਵਨ ਇਕ ਰੰਗਮੰਚ' ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ 5 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਆਈ ਜਿਸਦੀ ਘੁੰਡ ਚੁਕਾਈ ਐਕਟਰ ਇਰਫਾਨ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਅਮਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕਥਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: ਉਹ ਸਾਲ 1961 ਅਕਤੂਬਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਐਮ.ਪੀ. ਮੇਘਨਾਨੀ ਨਾਇਕ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਕਲਾਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਅਬਰਾਹਮ ਅਲਕਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਬਣੇ। ਦਸੰਬਰ 1961 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ 'ਅੰਧਾਯੁਗ' ਵਿਚ ਧ੍ਰਿਤਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਦਨ ਭਾਈ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਐਕਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਛੱਡ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਵਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਆਤਮਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ 1973 'ਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਗਿਰੀਸ਼ ਕਰਨਾਰਡ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਹਮਵਤਨ' ਦੇਖਣ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ 40 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਕਿ ਨਾਟਕ ਪੂਰਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਟਕ ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ਤੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ। 1990 ਵਿਚ ਤਾਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਵੀ ਅਮਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ ਦੇ ਨਾਟਕ ਦੇਖਣ ਆਏ ਸਨ।

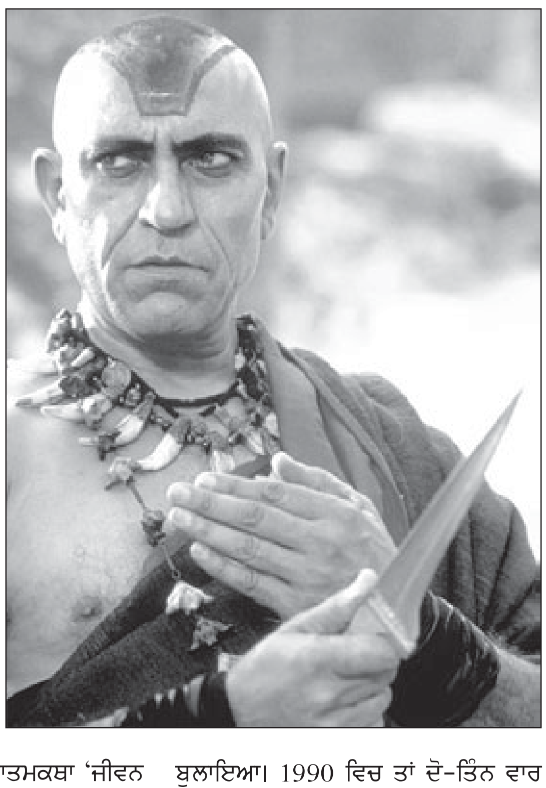

ਅਮਰੀਸ਼ ਪੁਰੀ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮਨਾਥ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ, ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਸਹਿਗਲ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ, ਮੀਨਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਵਹੀਦਾ ਰਹਿਮਾਨ ਤੇ ਨੂਤਨ ਨੂੰ ਬੜੇ ਆਦਰ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਤਿਆਦੇਵ ਦਵੇ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

2nd Vaisakhi Festival

ਦੂਜਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ

April 10, 2010 (Saturday)

Starting Time 5:00 PM

Mason High School

6100 S. Mason Montgomery Road,
Mason, OH 45040

Special Events: Kids Performances, Men's Bhangra Competition & Ladies Gidha Competition

ਗੱਭਰੂਆਂ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ

Cash Prizes

Free Entry & Parking

Food Booths Available

No Alcohol Allowed

Tight Security

Committee Members:

Mukhtiar S. Sekhon (513) 919-2311
Harmit S. Ghuman (513) 300-2791
Amandeep S. Dharni (513) 515 9178
Swaran S. Sidhu (513) 266-0885
Jagtar S. Fantu (513) 328-7500
Gurjant S. Sekhon (513) 923-0735

Sukhchain S. Gill (513) 253-6424
Surjeet S. Mavi (513) 616-4530
Harbans S. Gill (513) 550-5917
Jagpal S. Grewal (513) 238-6991
Gurinder S. Dhillon (513) 373-0145

Punjab Sports & Cultural Club Cincinnati

Punjab Sports & Cultural Club Cincinnati (OH)

E-mail: punjabsportsclubohio@yahoo.com www.punjabsportsclubohio.com

VALERO
BIG Bs
VALERO
TRAVEL CENTER
EARLIMART MOTEL
Cable / TV / Refrigerator / Microwave / AC
Special Rates for Truckers
PORT OF SUBS
Sliced Fresh Sandwiches!
We Accept
COM Check • T Check • EFS • Fleet 1
CFN
Clean Shower & Bathroom
ATM
FLAT SCREEN TV
INTERSTATE 99
CERTIFIED SCALES
CAT SCALE
DO NOT ENTER
PORT OF SUBS
MEXICAN FOOD
ELECTRONICS
TRUCK PARTS
CAR WASH
COMMING SOON
DIESEL
ਟਰੱਕ ਪਾਰਟਸ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕਸ
ਸਸਤੇ ਰੇਟਾਂ ਤੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
ਪਰੋਪੇਨ ਗੈਸ
PROPANE GAS
Amrik Singh Bhandal
Owner
Mandeep Singh Bhandal
Free Coffee or Refill Soda with fillup Diesel
EXIT 65 ON
INTERSTATE 99
OPEN 24 HOURS
1164 N. Front Road, Earlimart CA 93219
Tel:661.849.2222
Fax:661.849.3755
ਇਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਅਖਬਾਰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ
DESIGNED BY